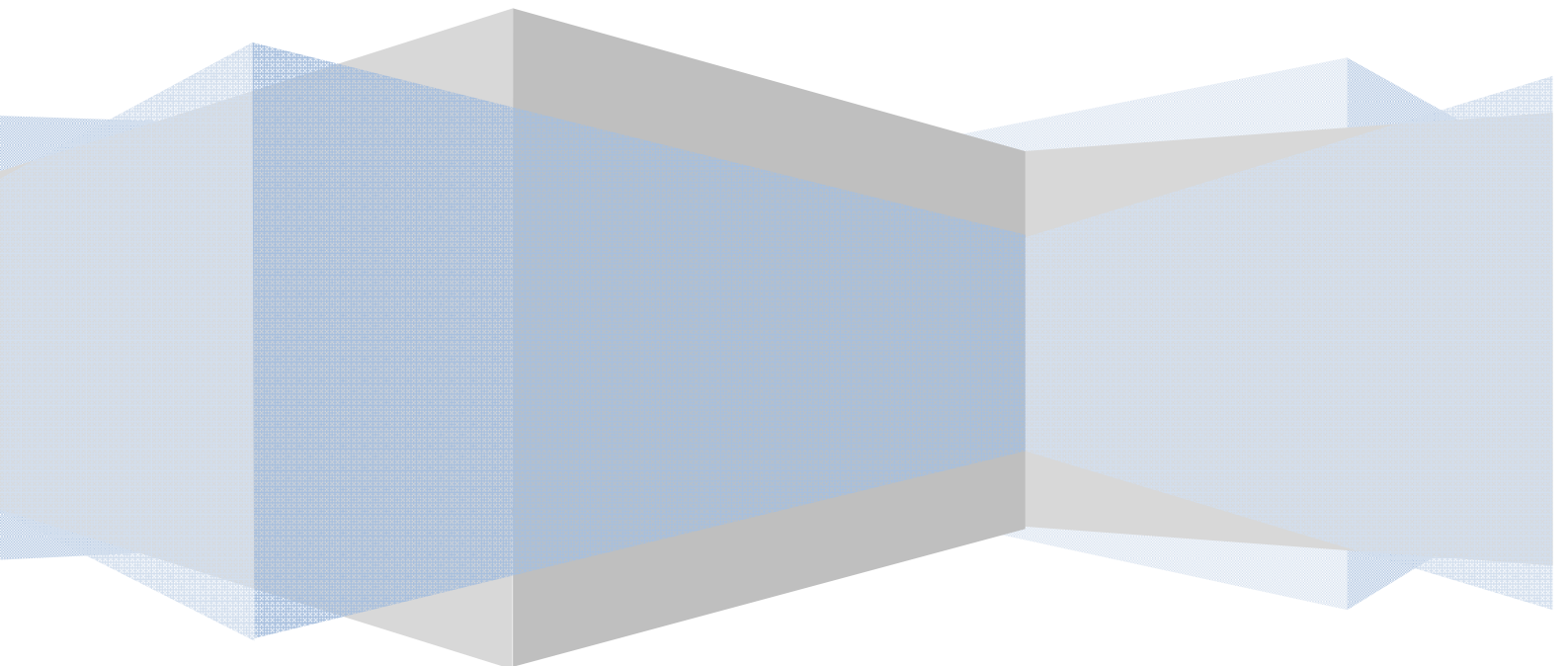

**Ex ante hodnotenie Operačného programu
Kvalita životného prostredia na programové
obdobie 2014 – 2020**

3. február 2014

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK	III
EXECUTIVE SUMMARY	IV
ZHRNUTIE	VI
1. ÚČEL HODNOTENIA A JEHO KONTEXT	1
2. ZISTENIA	3
3. POSÚDENIE RELEVANTNOSTI STRATÉGIE OP KŽP	5
4. POSÚDENIE NASTAVENIA SYSTÉMU RIADENIA A IMPLEMENTÁCIE OP KŽP	48
5. POSÚDENIE SÚBORU UKAZOVATEĽOV A NASTAVENIE VÝKONNOSTNÉHO RÁMCA	50
6. VÝSLEDKY A ZÁVERY HODNOTENIA	74
7. ODPORÚČANIA	75
PRÍLOHA Č.1	78
PRÍLOHA Č.2	80
PRÍLOHA Č.3	82
PRÍLOHA Č.4	82

ZOZNAM SKRATIEK

AP	Akčný plán
BAT	Best Available Techniques
CZT	centrálne zásobovanie teplom
ČOV	čistiareň odpadových vôd
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EK	Európska komisia
EO	ekvivalentný obyvateľ
EP	Európsky parlament
ES	Európske spoločenstvo
EÚ	Európska únia
FCS	Favourable Conservation Status
IP	investičná priorita
IPKZ	Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
KF	Kohézny fond
KVET	kombinovaná výroba elektriny a tepla
KŽP	Kvalita životného prostredia
MSP	malé a stredné podniky
MŽP	Ministerstvo životného prostredia
NPR	Národný program reforiem
OP	Operačný program
OZE	obnoviteľné zdroje energie
PAF	Prioritný akčný rámec financovania Natura 2000 v SR 2014-2020
PD	Partnerská dohoda
PO	prioritná os
PRV	Program rozvoja vidieka
RO	Riadiaci orgán
RSV	Rámcová smernica o vode
SEA	Strategické environmentálne hodnotenie
SIEA	Slovenská inovačná a energetická agentúra
SR	Slovenská republika
SSR	Spoločný strategický rámec
ŠGÚDŠ	Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, Bratislava
ŠOP SR	Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
TC	tematický cieľ
TZL	tuhé znečisťujúce látky
ÚSES	územný systém ekologickej stability

EXECUTIVE SUMMARY

The aim of the ex ante evaluation was to improve the quality of the Operational Programme Quality of Environment (OP KŽP), the relevance and feasibility of its objectives, while the actual evaluation was focused on the assessment of the contribution of the Programme to the national and EU strategic priorities, the evaluation of indicators, management and implementation system, and the consistency and adequacy of financial allocations.

The draft of the OP KŽP contains a wide range of measures in three separate, though interrelated thematic objectives - environment, risk management, predictability and resilience against natural disasters, and low-carbon economy aimed at reducing greenhouse gas emissions. The Programme is divided into four priority axes. The draft proposal was prepared by three ministries - the Ministry of Environment, Ministry of Interior and the Ministry of Economy. A substantial number of contributing ministerial staff led to an unbalanced quality in design. Therefore, the ex ante evaluation contains numerous recommendations to improve the consistency and readability of the draft document.

Generally, the draft is fully in line with the priorities of the strategy papers at national and EU level, including the Europe 2020 strategy, and should contribute to meeting the specific recommendations and ensure the fulfillment of Community acquis and obligations resulting from Slovakia's membership in the EU. The selection of thematic objectives and corresponding investment priorities is reasonable and reflects the priorities set out in the Common Strategic Framework, Partnership Agreement, Country specific recommendations of the EU Council and the National Reform Programme. A substantial part of the OP measures is supported by national strategies and policy papers.

From the perspective of the intervention logic the overall goal of the OP is missing. As for specific objectives, we identified a smaller discrepancy in the water management sector objectives, which will require adjustment.

The draft OP lacked reference to some of the relevant national policy papers and information relating to the current state of affairs, which would clearly specify the baseline situation as well as the range of actions to be implemented within the OP. The omissions concerned water management, biodiversity, environmental burdens and flood risks. Of particular importance is the completion of the current state analysis for the third priority axis focusing on risk management and resilience against disaster.

At the activities level it is usually necessary to clarify the activities planned in the OP and the form of their implementation, and/or add eligible applicants. In three cases, either the proposed activities are not in line with the objectives set, or their description is not sufficient to justify causality. It is water monitoring, which is directed towards good water quality (1.2.3), hydro geological research, which is not a floods preventive measure (2.1.1) and remediation of landslides (2.1.2) as an adaptation or a preventive measure to mitigate the climate change impacts.

The individual measures proposed under priority axes are largely complementary, or have synergistic

effects. There were two cases identified, producing effects, that could be mutually contradictory. The management and implementation of the Programme is described in general terms only. Coordination with other programmes and financial instruments (OP, Norwegian funds, Swiss financial mechanism, etc.) will be necessary to update the boundaries of similar measures. The final effect of measures introduced with an aim to reduce the administrative burden of beneficiaries will depend on the extent and the speed of their actual implementation. The creation of new administrative structures with no prior experience in managing this type of interventions represents a risk.

Significant numbers of partners were involved in the planning process of the OP. Despite the fact that a partnership is clearly functional and representative, not all of the Programme topics were adequately covered in terms of technical expertise. Taking this into account, a broader discussion platform with technical expertise would be beneficial for the Programme.

Determination of the indicator values with the exception of priority axis 3 is largely based on analyses prepared from a statistically representative sample of similar type of projects implemented in the current programming period. The performance frameworks of the Programme are justified, selection of indicators is sufficiently representative and set values are considered realistic. Provided that effective measures are adopted to eliminate the problems experienced during the previous programming period, mainly in relation to the administrative burden for beneficiaries, it is likely that the objectives will be met and the milestones can be exceeded. The financial allocation of resources is in most cases adequate, although, it should be higher in the area of biodiversity in order to fulfill acquis commitments.

Based on the findings and conclusions, the following key recommendations should be considered:

- clearly state the overall objective of the Programme,
- consider the revision of specific objectives that lack necessary details or where relevant revise/ change activities in order to contribute to the achievement of relevant objectives,
- establish a mechanism for regular monitoring in order to ensure the timely preparation of key documents for Programme implementation,
- finalize the draft of the Programme regarding the third priority axis - add analysis of the current situation, specific activities, relevant and measurable indicators,
- consider conditions for the support of small hydropower plants (4.1.1) to avoid the damage to river ecosystems, and support the construction of facilities for the electricity production from renewable energy sources under the condition that it will not be implemented where central heating systems are available,
- increase the financial allocation for biodiversity measures, and
- update the mutual interactions and agree the demarcation between operational programmes (including other financial mechanisms) in cooperation with their managing authorities.

ZHRNUTIE

Cieľom ex ante hodnotenia bolo zlepšiť kvalitu vytvárania Operačného programu Kvalita životného prostredia (OP KŽP), relevantnosť a dosiahnuteľnosť jeho cieľov, pričom samotné hodnotenie bolo zamerané hlavne na posúdenie príspevku Programu k napĺňaniu národných a EÚ strategických dokumentov; na hodnotenie ukazovateľov; systému riadenia a implementácie; a na konzistenciu a primeranosť alokácií.

Návrh OP KŽP obsahuje širokú škálu opatrení v troch samostatných, aj keď vzájomne súvisiacich tematických cieľoch – životné prostredie; riadenie rizík, predvídateľnosť a odolnosť proti prírodným katastrofám; a energetika zameraná na znižovanie emisií skleníkových plynov. Je rozdelený do štyroch prioritných osí. Návrh bol pripravený v spolupráci troch ministerstiev, Ministerstva životného prostredia SR, Ministerstva vnútra SR a Ministerstva hospodárstva SR a pracovalo na ňom množstvo zamestnancov, čo sa prejavilo na nevyváženej kvalite návrhu. Z toho dôvodu obsahuje ex ante hodnotenia značné množstvo formálnych odporúčaní na zlepšenie jeho prehľadnosti, konzistentnosti a čitateľnosti.

Rámčovo je návrh OP KŽP plne v súlade s prioritami strategických dokumentov na národnej a EÚ úrovni, vrátane stratégie Európa 2020, a je orientovaný na splnenie špecifických odporúčaní a zabezpečenie plnenia komunitárneho práva a povinností vyplývajúcich z členstva SR v EÚ. Výber tematických cieľov a súvisiacich investičných priorít je odôvodnený a zohľadňuje priority stanovené aj v Spoločnom strategickom rámci, Partnerskej dohode, pozičnom dokumente, v špecifických odporúčaníach Rady EÚ pre SR aj v Národnom programe reforiem. Podstatná časť opatrení, ktoré sú súčasťou návrhu má oporu v národných strategických a koncepčných materiáloch.

Z pohľadu intervenčnej logiky chýba návrhu OP celkový cieľ. V nastavení špecifických cieľov sme identifikovali menšiu nezrovnalosť pre ciele v sektore vodného hospodárstva, ktoré si budú vyžadovať úpravu tak, aby mali hierarchicky rovnakú úroveň.

V návrhu OP chýbala zmienka o niektorých relevantných národných koncepčných materiáloch a informácie týkajúce sa súčasného stavu v takej podobe, aby bol jasne určený východzí stav ako aj rozsah opatrení, ktoré má program realizovať. Tieto informácie sa týkali oblasti vodného hospodárstva, biodiverzity, environmentálnych záťaží a povodňového rizika. Zvlášť aktuálne je doplnenie analýzy súčasného stavu v celej prioritnej osi 3 zameranej na riadenie rizík a odolnosť proti katastrofám.

Na úrovni aktivít je v návrhu väčšinou potrebné upresniť plánované aktivity a formu či spôsob ich realizácie, príp. pridať oprávnených žiadateľov. V troch prípadoch navrhnuté aktivity nie sú v súlade so stanoveným cieľom, resp. ich popis nie je dostatočný na zdôvodnenie kauzality. Ide o monitorovanie vôd, ktoré nesmeruje k naplneniu cieľa týkajúceho sa dobrej kvality vôd (1.2.3), hydrogeologický prieskum, ktorý nie je preventívnym opatrením pred povodňami (2.1.1) a sanáciu zosuvov (2.1.2) ako adaptačného či preventívneho opatrenie na zmiernenie dôsledkov zmeny klímy.

Jednotlivé opatrenia navrhované v rámci prioritných osí sú zväčša komplementárne, alebo majú synergické efekty. V dvoch identifikovaných prípadoch by mohlo dôjsť k v efektom, ktoré sú vzájomne protichodné.

Systém riadenia a implementácie OP KŽP je popísaný len rámcovo. V koordinácii s inými programami a finančnými nástrojmi (OP, nórske fondy, švajčiarsky finančný mechanizmus a pod.) bude nutné aktualizovať deliace línie v podobných opatreniach. Výsledný efekt opatrení na zníženie administratívneho zaťaženia prijímateľov bude záležať na tom, do akej miery a ako rýchlo sa oparenia skutočne zrealizujú.

Rizikovým faktorom budúcej implementácie je vytvorenie nových administratívnych štruktúr bez predchádzajúcich skúseností s riadením takéhoto typu intervencií.

Prípravy návrhu OP sa zúčastnil značný počet partnerov. Napriek tomu, že vytvorené partnerstvo je zjavne funkčné a reprezentatívne, nie všetky témy v OP boli dostatočne pokryté z hľadiska odborných kapacít. Z tohto pohľadu by širšia diskusná platforma s väčšou odbornou expertízou programu prospela.

Stanovenie hodnôt ukazovateľov s výnimkou prioritnej osi 3 sa z väčšej časti opiera o analýzy pripravené na základe ukazovateľov zo štatisticky reprezentatívnej vzorky podobného typu projektov zrealizovaných v súčasnom programovom období. Nastavenie výkonnostných rámcov OP KŽP je podložené, výber ukazovateľov dostatočne reprezentatívny a stanovené hodnoty preto považujeme za reálne. Za predpokladu, že budú prijaté účinné opatrenia na elimináciu problémov z predchádzajúceho programového obdobia, hlavne na zníženie administratívnej náročnosti pre prijímateľov, je pravdepodobné, že plnenie cieľov bude bezproblémové a malo by presiahnuť stanovené hodnoty. Finančná alokácia zdrojov je vo väčšine prípadov primeraná stanoveným potrebám a prioritám, v prípade biodiverzitných opatrení by však vzhľadom na plnenie záväzkov mala byť vyššia.

Na základe zistení a záverov, uvádzame niekoľko kľúčových odporúčaní k obsahu OP a navrhujeme:

- jednoznačne stanoviť celkový cieľ OP,
- zvážiť preformulovanie dotknutých špecifických cieľov, prípadne tam kde to je relevantné preformulovať aktivity tak, aby prispievali k naplneniu príslušných cieľov,
- vytvoriť mechanizmus na pravidelný monitoring zabezpečujúci včasnú prípravu potrebných podkladov,
- dopracovať časti návrhu OP, ktoré sa týkajú PO 3 - doplniť vstupnú analýzu súčasného stavu, konkrétne aktivity, relevantné a merateľné ukazovatele,
- zvážiť podmienky podpory na zriadenie malých vodných elektrární (4.1.1) tak, aby nedošlo k poškodeniu riečneho ekosystému, a podporu výstavbu zariadení na výrobu elektriny z malých obnoviteľných zdrojov energie len pod podmienkou, že sa nebude realizovať tam, kde je dostupný systém centrálného zásobovania teplom,
- zvážiť navýšenie zdrojov na biodiverzitné opatrenia, a
- v súčinnosti s riadiacimi orgánmi relevantných OP (vrátane ďalších finančných mechanizmov) aktualizovať vzájomné interakcie programov a dohodnúť ich deliace línie.

1. ÚČEL HODNOTENIA A JEHO KONTEXT

V zmysle čl. 55 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006, je riadiaci orgán zodpovedný za prípravu programu aj prípravu ex ante hodnotenia. Toto hodnotenie sa predkladá Komisii súbežne s programom a jeho zhrnutím.

V súlade s hore uvedeným článkom nariadenia, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) ako Riadiaci orgán programu riadi ex ante hodnotenie Operačného Programu Kvalita životného prostredia (OP KŽP).

Ciele ex ante hodnotenia

Hlavným cieľom ex ante hodnotenia bolo zlepšiť kvalitu vytvárania OP KŽP, relevantnosť a dosiahnuteľnosť jeho cieľov. Ex ante hodnotenie sa zameralo hlavne na štyri oblasti:

- (i) stratégiu OP KŽP, vrátane jeho príspevku k stratégii Európa 2020 ako aj k ostatným strategickým a politickým dokumentom EÚ s osobitným zreteľom na európsku environmentálnu a energetickú politiku;
- (ii) ukazovatele a nastavenie systému monitorovania a hodnotenia OP KŽP;
- (iii) nastavenie systému riadenia a implementácie OP KŽP, vrátane dodržania princípu partnerstva v rámci prípravy a implementácie OP KŽP; a
- (iv) na konzistenciu a primeranosť alokácií v rámci finančného plánu OP KŽP.

Detailnejšie teda ex ante hodnotenie posúdilo nasledovné aspekty OP KŽP:

- a) prínos k stratégii Európa 2020 s ohľadom na vybrané tematické ciele a priority operačného programu a pri zohľadnení vnútroštátnych a regionálnych potrieb a rozvojového potenciálu, ako aj ponaučení z predchádzajúceho programového obdobia;
- b) prínos k relevantným environmentálnym a energetickým cieľom EÚ vyjadrených v politikách, komunitárnom acquis a stratégiách ako aj ostatných dokumentoch EÚ;
- c) vnútornú koherenciu navrhovaného programu alebo činnosti a jeho vzťah s inými príslušnými nástrojmi;
- d) súlad pridelených rozpočtových zdrojov s cieľmi programu;
- e) súlad vybraných tematických cieľov, priorít a súvisiacich cieľov so Spoločným strategickým rámcom EÚ, Partnerskou dohodou SR a špecifickými odporúčaniami pre krajiny podľa článku 121 ods. 2 Zmluvy o fungovaní EÚ a odporúčaniami Rady prijatými podľa článku 148 ods. 4 Zmluvy o fungovaní EÚ a v prípade relevancie tiež s Národným programom reforiem;
- f) relevanciu a jasnosť navrhovaných ukazovateľov;
- g) príspevok očakávaných výstupov k výsledkom;
- h) realnosť kvantifikovaných cieľových hodnôt ukazovateľov vzhľadom na plánovanú podporu z fondov;
- i) zdôvodnenie navrhovanej formy podpory;
- j) primeranosť ľudských zdrojov a administratívnej kapacity na riadenie programu;

- k) vhodnosť postupov na monitorovanie programu a zber údajov potrebných na vykonanie hodnotení;
- l) vhodnosť míľnikov zvolených pre výkonnostný rámec;
- m) primeranosť plánovaných opatrení na podporu rovnosti príležitostí mužov a žien a na predchádzanie diskriminácie, najmä pri zabezpečení prístupu osobám s postihnutím,
- n) primeranosť plánovaných opatrení na podporu trvalo udržateľného rozvoja; a
- o) opatrenia plánované na zníženie administratívnej záťaže žiadateľov.

Použité metódy a postupy hodnotenia

Na základe požiadaviek zadania sa ex ante hodnotenie, v súlade s Metodickým pokynom č.1 Centrálného koordinačného orgánu k vykonaniu ex ante hodnotení pre programové obdobie 2014 – 2020, sústredilo na evaluačné otázky uvedené v Zadávacích podmienkach ex ante hodnotenia OP KŽP. Vzhľadom na trvanie ex ante hodnotenia, nie je k dispozícii priestor na využívanie širšieho spektra rôznych nástrojov, ktoré si vyžadujú predovšetkým čas a ďalšie zdroje. Z toho dôvodu použitá metodika pozostávala z nasledovných nástrojov:

- **desk review, t.j. štúdium dostupných materiálov**, ktorého účelom bolo zozbierať všetky dostupné informácie týkajúce sa strategických a koncepcných materiálov na národnej aj európskej úrovni. O tieto údaje sa opiera analýza týkajúca sa relevantnosti, t.j. stratégie OP KŽP a súladu v nej definovaných priorít so Spoločným strategickým rámcom EÚ, Partnerskou dohodou SR, stratégiou Európa 2020, ďalšími relevantnými regionálnymi/ národnými politikami a strategickými usmerneniami EÚ. Okrem uvedených strategických a koncepcných materiálov boli predmetom štúdia aj všetky dostupné analýzy a hodnotenia realizované v rámci predchádzajúcich programových období.
- **osobné rozhovory/ fokusové skupiny** sa zamerali na zistenie ďalších údajov a informácií od širokého spektra zainteresovaných aktérov. Uskutočnili sa vo forme tzv. **polo-štruktúrovaných interview**. Úlohou evaluačného tímu bolo získať názory a skúsenosti aktérov, ktorí sa priamo alebo nepriamo zúčastnili resp. boli ovplyvnení intervenciami kofinancovanými z EÚ prostriedkov v oblasti životného prostredia. Hodnotiaci tím sa snažil zapojiť do hodnotenia čo najväčší počet priamych účastníkov intervencií na strane riadiaceho orgánu ako aj priamych prijímateľov nenávratných finančných príspevkov a realizátorov intervencií. Súčasťou hodnotenia bola aj intenzívna komunikácia s tímom, ktorý pracuje na príprave návrhu nového OP KŽP a ďalších účastníkov zapojených do procesu plánovania.
- **panel expertov/ konzultácie** boli využité ako ďalší metodický nástroj vzhľadom na šírku záberu OP KŽP. Aj keď evaluačný tím pracuje v omnoho početnejšom zložení ako sa predpokladalo, napriek svojej odbornosti nepokrýva úplne všetky detaily, ktoré OP rieši, špecifické problémy preto boli konzultované s úzko profilovanými odborníkmi v danej problematike.

Spolupráca hodnotiaceho tímu a tímu zodpovedného za prípravu OP bola v procese ex ante hodnotenia kľúčová. Hodnotenie bolo interaktívne a obe zúčastnené strany sa vzájomne informovali a vymieňali si informácie s cieľom pripraviť čo najkvalitnejší návrh OP. Vzhľadom na skutočnosť, že návrh OP KŽP bol takmer vo finálnom štádiu a trvanie ex ante hodnotenia bolo časovo veľmi limitované, bolo toto hodnotenie len sčasti paralelným procesom. Ten však bol iteratívny nakoľko sa realizoval v troch cykloch, počas ktorých sa hodnotenie postupne dopĺňalo.

Zdroje informácií

Základnými zdrojmi informácií boli oficiálne národné a EÚ strategické dokumenty, usmernenia a odporúčania (viď prílohu). Zdrojom primárnych informácií boli hlavne rozhovory s autormi návrhu, zodpovednými vedúcimi zamestnancami, kľúčovými odborníkmi na ministerstvách a nimi zriadených agentúrach, s odborníkmi z podnikateľského sektora ako aj z mimovládnych organizácií.

2. ZISTENIA

Predložený návrh OP KŽP je komplexný dokument, ktorý primárne rieši problematiku ochrany životného prostredia, ale aj oblasť nízkouhlíkového hospodárstva, a zmierňovania príčin a následkov klimatickej zmeny. Návrh obsahuje širokú škálu potrieb a problémov je rozdelený tak, aby zastrešoval rôzne typy opatrení v troch samostatných, aj keď vzájomne súvisiacich tematických cieľoch. Stručne zhrnuté, ide o tri oblasti – (i) životné prostredie, (ii) riadenie rizík, predvídateľnosť a odolnosť proti prírodným katastrofám, a (iii) energetiku zameranú na znižovanie emisií skleníkových plynov, ktoré sú rozdelené do štyroch prioritných osí.

Keďže ide o široké spektrum priorít v troch samostatných oblastiach v gescii troch ministerstiev, t.j. Ministerstva životného prostredia SR, Ministerstva vnútra SR a Ministerstva hospodárstva SR, na návrhu OP pracovalo množstvo zamestnancov týchto ministerstiev, čo sa prejavilo na nevyváženej kvalite návrhu. Dokument je pomerne nekonzistentný, terminologicky nejednotný, zbytočne obsiahly a neprehľadný.

Hneď úvodom preto spomenieme niekoľko formálnych (nie obsahových) odporúčaní, ktoré by mali pomôcť zlepšiť štruktúru a čitateľnosť návrhu OP:

Na sprehľadnenie celého dokumentu by bolo žiaduce zachovať v celom návrhu jednotný sled, t.j. štruktúrovať dokument tak, aby vždy začínal prioritnou osou 1a investičnou prioritou 1, bez ohľadu na poradie tematických cieľov (TC). Napr. kapitola 2.1.1.1 Rozvojové potreby a disparity... by mala byť analytickým súhrnom potrieb a problémov odlišených podľa problematiky prioritných osí v poradí podľa členenia OP. V súčasnej podobe je štruktúrovaná niekde podľa tematických cieľov a špecifických cieľov, ktoré sú zadefinované ako špecifické ciele až v následnej kapitole, v ďalšej časti je delená podľa investičných priorít, kým popis celej prioritnej osi 3 je sumárny za celú os.

Poradie popisu TC uvedených v predmetnej kapitole je opačné ako v tabuľkách, čo sťažuje orientáciu v dokumente. Pod TC 4 Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch, sú

---

uvedené neoznačené podnadpisy súvisiace s potrebami a investičnými prioritami TC 5, prípadne TC 6. Časť týkajúca sa TC 6 obsahuje len stručný výpočet investičných priorít bez uvedenia potrieb.

Všetky prioritné osi, investičné priority a ich špecifické ciele by mali mať kvôli prehľadnosti svoje číselné označenie a v celom dokumente by mali byť uvedené pod rovnakým označením. Pre jednoduchosť je lepšie uvádzať toto označenie hierarchicky, čiže vždy najprv prioritná os, potom investičná priorita a nakoniec špecifický cieľ.

Všetky názvy investičných priorít a ich špecifické ciele by mali byť uvedené úplne identicky bez ohľadu nato, či ide o textovú alebo tabuľkovú časť dokumentu. V návrhu odporúčame v tabuľke č.1 a 2 aktualizovať znenie investičných priorít 6e, 5a, 5b, 4a, 4b, 4e a 4g v súlade so schváleným znením nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č.1301/2013 a 1303/2013. V texte kapitoly *1.1.1.1 Rozvojové potreby a disparity a spôsob ich riešenia v rámci OP* sú jednotlivé investičné priority rozpracované pre tematický cieľ 4, ale súčasne zahŕňajú aj investičné priority pre TC 5, bez označenia tohto cieľa a jednotlivých investičných priorít. Časť týkajúca sa TC 6 obsahuje len zoznam investičných priorít, kým časť popisujúca TC 4 obsahuje potreby.

Pre prehľadnosť je dobré uvádzať priority a ciele v rovnakých, farebne alebo inak odlišených blokoch. Rovnako označovanie aktivít by malo mať rovnaký formát v celej správe. Vo väčšine prípadov je to označenie veľkými písmenami (A, B...).

Tabuľka 1 Syntetický prehľad zdôvodnenia výberu tematických cieľov a investičných priorít v OP uvádza k investičným prioritám nejednotné údaje. TC 4 má uvedené odkazy na odporúčania Rady, priority a ciele NPR SR a na strategické dokumenty v oblasti energetiky. U investičných priorít TC 6 a TC 5 sú zhrnuté identifikované nedostatky, resp. potreby alebo úlohy vyplývajúce zo strategických dokumentov, u TC 5b sú uvedené odporúčania a opatrenia zo strategických dokumentov. Aj v tomto prípade by mali byť údaje prezentované jednotne pre všetky tematické ciele programu.

V rámci všeobecných návrhov na zlepšenie formálnej aj obsahovej stránky návrhu OP by mala úvodná kapitola popisujúca stratégiu OP vo vzťahu k stratégii Európa 2020 obsahovať len časti, ktoré riešia vzťah so spomenutou stratégiou. Súvis s ostatnými strategickými dokumentmi (napr. Národným programom reforiem) by mal byť obsahom inej časti. Súčasne na zlepšenie prehľadnosti návrhu by bolo lepšie sústrediť všetky časti textu, ktoré sa týkajú toho istého strategického dokumentu (aj keď sa môžu týkať rôznych oblastí) do jednej časti. V správe odporúčame ponechať len skutočne relevantné časti v predpísanom rozsahu strán, všetky dodatočné informácie by mali byť presunuté do príloh. Definície pojmov stačí uvádzať v poznámke pod čiarou.

V celom návrhu by mal byť používaný konzistentný slovník, napr. tá istá skupina prijímateľov by mala byť popísaná v celom návrhu rovnakým spôsobom, nie v každej časti inak.

Kvôli jednoduchšej orientácii v návrhu budeme v ďalšom texte tejto správy používať na označenie intervencií na úrovni špecifických cieľov pojem opatrenie a číselné označenie v tvare prioritná os.investičná priorita.špecifický cieľ. Označenie zodpovedá aktuálnej verzii 3, návrhu OP KŽP (z 20.12.2013), s ktorou sme pri príprave finálneho návrhu ex ante hodnotenia pracovali. V skrátenej

forme¹ vyzerá návrh OP KŽP z pohľadu prioritných osí a investičných priorít v schéme (vrátane opatrení pre špecifické ciele) a v tabuľke nasledovne:

Prioritná os		Investičná priorita
1	Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry	1.1 investovanie do sektora odpadového hospodárstva...
		1.2 investovanie do sektora vodného hospodárstva...
		1.3 ochrana a obnova biologickej diverzity a pôdy...
		1.4 prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie...
2	Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami	2.1 podpora investícií do prispôbovania sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov
3	Podpora riadenia rizík a odolnosti proti katastrofám v súvislosti so zmenou klímy	3.1 podpora investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof
4	Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo	4.1 presadzovanie výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov
		4.2 presadzovanie energetickej efektívnosti a využívania energie z OZE v podnikoch
		4.3 podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie...
		4.4 presadzovanie nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území...
		4.5 presadzovanie využívania vysoko účinnej kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie...
5	Technická pomoc	

3. POSÚDENIE RELEVANTNOSTI STRATÉGIE OP KŽP

Relevantnosť návrhu OP KŽP vo vzťahu k strategickým a koncepčným dokumentom

Vo vzťahu k **stratégii Európa 2020** je obsah OP KŽP sústredený na jeden z jej piatich hlavných strategických cieľov - na **udržateľný rast** (klíma, energia), ktorý predpokladá do roku 2020 zníženie emisií skleníkových plynov o minimálne 20 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990, alebo o 30 % v prípade priaznivých podmienok; zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie na konečnej

¹ Názvy investičných priorít sú skrátené kvôli prehľadnosti, úplné znenie je uvedené ďalej v dokumente

---

spotrebe energie o 20 % a zlepšenie energetickej efektívnosti o 20 %. V podmienkach Slovenskej republiky je národný príspevok k tomuto cieľu bližšie špecifikovaný v Národnom programe reforiem.

Náplň OP KŽP predpokladá podporu takých intervencií, ktoré budú priamo a bezprostredne napĺňať ciele stratégie Európa 2020 - v oblasti energetiky so zámerom vybudovať konkurencieschopnejšie nízkouhlíkové hospodárstvo založené na efektívnom a udržateľnom využívaní zdrojov, a v oblasti životného prostredia sústredené na ochranu životného prostredia, zníženie emisií a zachovanie biologickej rozmanitosti. Ďalšia časť plánovaných intervencií je sústredená na zmierňovanie následkov a adaptáciu na klimatickú zmenu, čo súvisí ako s energetikou tak aj so životným prostredím. OP KŽP by mal byť kľúčovým nástrojom s potenciálom veľmi významnou mierou prispieť k naplneniu strategického cieľa udržateľný rast.

Výber tematických cieľov a súvisiacich investičných priorít je odôvodnený a zohľadňuje priority stanovené aj v Spoločnom strategickom rámci (SSR) EÚ, Partnerskej dohode (PD), pozičnom dokumente a v špecifických odporúčaní Rady EÚ pre SR.

Prioritné osi OP sú tvorené troma tematickými cieľmi (TC 4,5 a 6)² a vybranými investičnými prioritami plne v súlade so zadaním týchto cieľov a priorít v príslušných nariadeniach Európskeho parlamentu a Rady. Špecifické odporúčania Rady EÚ pre SR nemajú bližší súvis s problematikou, ktorú rieši OP KŽP. Jedinou relevantnou zmienkou vo vzťahu k OP je odporúčanie *zlepšiť energetickú účinnosť najmä v odvetví stavebníctva a v priemysle*, táto oblasť však bude riešená v širších súvislostiach.

Priority OP KŽP sú taktiež plne v súlade s prioritami Pozičného dokumentu. Ten uvádza ako prioritu na financovanie *Udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov*, v rámci ktorej sa rovnako ako stratégia Európa 2020 zmienuje o:

- *podpore prechodu na energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo s dôrazom na zvyšovanie energetickej účinnosti, najmä vo verejných budovách a malých a stredných podnikoch (MSP), podporu nízkouhlíkových a energetických stratégií vrátane miestnej energetickej infraštruktúry (napr. efektívnejšie vykurovacie systémy) a udržateľnú produkciu a distribúciu ekologických obnoviteľných zdrojov energie (OZE), a*
- *ochrane životného prostredia, prispôbení sa zmene klímy a lepšom hospodárení s prírodnými zdrojmi*, kde je prioritnou oblasťou zlepšenie hospodárenia s odpadmi a vodou zamerané na plnenie požiadaviek smerníc EÚ ako aj ochrana biodiverzity a zabezpečenie odolnosti voči zmene klímy (predchádzanie povodňam) a ochrana ovzdušia.

Návrh OP KŽP je plne v súlade s prioritami strategických dokumentov na národnej a EÚ úrovni, vrátane stratégie Európa 2020, a je orientovaný na splnenie špecifických odporúčaní a zabezpečenie plnenia práva EÚ a povinností vyplývajúcich z členstva SR v EÚ.

---

² TC 4 – podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch, TC 5 – podpora prispôbovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika, TC 6 – zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov

Z hľadiska prínosu k dosiahnutiu ekonomickej, sociálnej a územnej súdržnosti uvedený návrh v zásade obsahuje požadované informácie a náležitosti podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 1303/2013, pričom osobitne zdôrazňuje iba príspevok stratégie OP KŽP k hospodárskemu rastu a k územnému rozvoju regiónov a podpore územnej súdržnosti. Rámčovo je stratégia OP postavená správne, menšie odchýlky sa prejavili na úrovni špecifických cieľov, resp. až jednotlivých aktivít, ktoré nie sú všetky dostatočne opodstatnené a v niektorých prípadoch nie je zrejmé, že vedú k výstupom smerujúcim k naplneniu plánovaných cieľov. Detailnejšie sú tieto prípady uvedené ďalej v texte (viď Posúdenie relevantnosti..., a Plánované aktivity...).

Identifikované potreby predstavujú tie aspekty analýzy súčasnej situácie v oblasti životného prostredia SR, zmeny klímy a energetickej efektívnosti a využívania energetických zdrojov, v ktorých sa prejavuje potreba zlepšiť ich súčasný stav, prekonať zaostávanie za vyspelými krajinami EÚ alebo zabezpečiť plnenie záväzkov a požiadaviek a implementáciu opatrení vyplývajúcich z právnych predpisov EÚ. Konkrétne sú tieto potreby opísané v rámci zdôvodnenia jednotlivých priorít v oblasti životného prostredia (PO 1 a 2 a energetiky PO 4), analýza súčasného stavu však nie je dostatočná pre oblasť riadenia rizík a odolnosti proti katastrofám (PO 3) kde návrh neobsahuje ani popis súčasného stavu ani dostatočné zdôvodnenie pre navrhované intervencie.

Za účelom identifikácie súladu priorít sme pre názornosť uviedli v tabuľke 1 prehľad tematických cieľov, prioritných osí a investičných priorít v OP KŽP, v Partnerskej dohode ako aj v Akčnom pláne Národného programu reforiem (NPR) SR 2013. Z porovnania vyplýva, že OP KŽP je plne v súlade s Partnerskou dohodou. Nie všetky úlohy definované v Akčnom pláne (AP) Národného programu reforiem (NPR) SR 2013 pre oblasť životného prostredia už boli zrealizované. Ide hlavne o analýzy, ktoré už mohli pomôcť pri vypracovaní návrhu OP KŽP z hľadiska presnejšieho stanovenia potrieb, špecifických cieľov a priorít financovania. Niektoré z analýz sú súčasťou ex ante kondicionalít. Opatrenia na ich plnenie obsahuje kapitola 9 návrhu OP a budú predmetom ďalších rokovaní s EÚ. V budúcnosti bude od ich prípravy závisieť vyhlásenie konkrétnych výziev, čo môže ovplyvňovať (posúvať) začiatok realizácie niektorých aktivít OP KŽP. V tejto súvislosti by bolo užitočné vytvoriť mechanizmus na pravidelný monitoring zabezpečujúci včasnú prípravu potrebných podkladov.

Horizontálne princípy

Horizontálny princíp udržateľný rozvoj je plne premietnutý do celého OP. Princíp rovnosti príležitostí a zabránenie diskriminácii na základe pohlavia, rasy alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie počas prípravy, návrhu a realizácie operačného programu musí byť uplatnený aj v tých operačných programoch, ktorých aktivity nie sú cielené na podporu vyrovnávacích opatrení.

Z konkrétnych činností na podporu princípu rovnosti príležitostí počas prípravy, návrhu a realizácie operačného programu, uvádza OP KŽP jediné opatrenie súvisiace s výberom a realizáciou projektov a zabezpečujú ho žiadatelia. Opatrenie má formu čestného vyhlásenia žiadateľa, ktorým sa zaväzuje uplatňovať horizontálny princíp rovnosti. Vyhlásenie je predmetom overovania v hodnotiacom a výberovom procese projektových žiadostí a má viesť k zabezpečeniu rovnakej dostupnosti podpory pre všetkých. Má slúžiť na to, aby nedochádzalo k izolácii a vylučovaniu ľudí zapojených do realizácie projektov na základe rodu, veku, rasy, etnika, zdravotného postihnutia, atď. Riadiaci orgán pre OP KŽP má v súvislosti s uplatňovaním horizontálneho princípu rovnosti príležitostí

---

a nediskriminácia povinnosť poskytovať informáciu o uplatňovaní daného horizontálneho princípu vo výročných správach. Žiadne ďalšie opatrenia vo vzťahu k rovnosti príležitostí návrh OP KŽP neuvádza. Predpokladáme, že táto časť návrhu bude dopracovaná na základe odsúhlasenej Partnerskej dohody.

Tabuľka 1 Prehľad priorit OP KŽP, PD a AP NPR

OP KŽP			Partnerská dohoda			Akčný plán Národného programu reforiem SR 2013
Tematický cieľ	Prioritná os	Investičná priorita	Národná priorita	Tematický cieľ	Očakávané výsledky	Cieľ, číslo a názov úlohy
6. Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania prírodných zdrojov	1. Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry	<p>1. (a) investovanie do sektora odpadového hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek</p> <p>2. b) investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek</p> <p>3. (d) ochrana a obnova biologickej diverzity a pôdy a podpora ekosystémových služieb, vrátane siete Natura 2000 a zelených infraštruktúr</p> <p>4. e) prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie znečistenia vzduchu a podpory opatrení na znížovanie hluku</p>	Trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov	6: Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov	<ul style="list-style-type: none"> • zabezpečenie nakladania s odpadmi v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva a za účelom plnenia požiadaviek environmentálneho acquis; • vytvorenie podmienok pre zabezpečenie dobrého stavu vôd v SR; • zabezpečenie plnenia predvstupových záväzkov SR voči EÚ v oblasti čistenia a odvádzania komunálnych odpadových vôd; • skvalitnenie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou; • zabezpečenie podmienok pre zachovanie biologickej diverzity; • dobudovanie a skvalitnenie informačného systému monitorovania a reportingu na úseku ochrany prírody a krajiny; • zlepšenie kvality ovzdušia a zníženie jeho znečisťovania, ako aj skvalitnenie monitorovania ovzdušia; • inštalácia technologických zariadení a realizácia technických opatrení na zabezpečenie plnenia podmienok smerníc EÚ v oblasti emisii znečisťujúcich látok a kvality ovzdušia; • zabezpečenie sanácie environmentálnych zátŕaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách a v oblastiach konverzie. 	<p>142. Zmena v systéme odpadového hospodárstva a nakladania s odpadmi - 1. fáza.</p> <p>143. Zmena v systéme odpadového hospodárstva a nakladania s odpadmi - 2. Fáza <i>Nový zákon o odpadoch mal byť predložený do konca roku 2013, termín je posunutý na rok 2014</i></p> <p>144. Stratégia vodného hospodárstva <i>jej vypracovanie je plánované do konca roka 2014</i></p>

OP KŽP			Partnerská dohoda			Akčný plán Národného programu reformou SR 2013
Tematický cieľ	Prioritná os	Investičná priorita	Národná priorita	Tematický cieľ	Očakávané výsledky	Cieľ, číslo a názov úlohy
5. Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika	2. Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami	1. (a) podpora investícií na prispôsobovanie sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov		5: Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika	<ul style="list-style-type: none"> • zmiernenie negatívnych dôsledkov zmeny klímy realizáciou adaptačných opatrení, najmä preventívnych opatrení v súvislosti s povodňami a zosuvmi a ochranou zdravia; • zvýšenie kvality plánovacích podkladov pre manažment povodňových a iných rizík; 	137. Príprava Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy – ex ante kondicionalita OP KŽP 2014-2020
	3. Podpora riadenia rizík a odolnosti proti katastrofám v súvislosti so zmenou klímy	2. (b) Podpora investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof			<ul style="list-style-type: none"> • posilnenie nástrojov na riešenie osobitných rizík a systémov zvládania katastrof; • zlepšenie systému zberu, analýzy a monitorovania objektívne preverených aktuálnych údajov o rizikách na lokálnej, regionálnej a národnej úrovni; • vybudovanie účinného systému civilnej ochrany a intervenčných kapacít záchranných zložiek pri katastrofách a aktuálnych hrozbách; • zvýšenie informovanosti verejnosti v oblasti ochrany, zvládania rizík a zvýšenie zapojenia komún, dobrovoľníkov a občianskej spoločnosti do predchádzania, zvládania krízových situácií a do obnovy a rekonštrukcie po katastrofách; • vytvorenie nástrojov na obnovu a rekonštrukciu po skončení katastrof. 	
4. Podporovanie prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch	4. Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo	1. Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov 2. Podpora energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch 3. Podpora energetickej efektívnosti,		4: Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch	<ul style="list-style-type: none"> • zvýšenie výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov; • zvýšenie energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch prostredníctvom energetického auditu; 	138. Analýza možností plnenia prísnejších redukčných cieľov do roku 2030 139. Nízko uhlíková stratégia

OP KŽP			Partnerská dohoda			Akčný plán Národného programu reforiem SR 2013
Tematický cieľ	Prioritná os	Investičná priorita	Národná priorita	Tematický cieľ	Očakávané výsledky	Cieľ, číslo a názov úlohy
		<p>inteligentného riadenia spotreby energie a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane verejných budov a v sektore bývania</p> <p>4. Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, najmä pre mestské oblasti, vrátane podpory udržateľnej multimodálnej mestskej mobility a adaptačných opatrení, ktorých cieľom je zmiernenie zmeny klímy</p> <p>5. Podpora využívania vysoko účinnej kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie na základe dopytu po využiteľnom teple</p>			<ul style="list-style-type: none"> • zníženie spotreby energie a zvýšenie podielu OZE pri prevádzke budov pri zohľadnení nákladovo optimálnych požiadaviek pri ich hĺbkovej renovácii; • zvýšenie využívania OZE a znižovanie emisií skleníkových plynov pre všetky typy území, prostredníctvom regionálnych a lokálnych akčných plánov udržateľnej energetiky a rozvoja energetických služieb; • rozšírenie účinných systémov centralizovaného zásobovania teplom založených na dopyte po využiteľnom teple, vrátane systémov využívajúcich OZE. 	<p>140. Podpora energetickej efektívnosti bytových jednotiek prostredníctvom inovatívnych finančných nástrojov (JESSICA - ŠFRB)</p> <p>141. Implementácia smernice o energetickej efektívnosti</p>

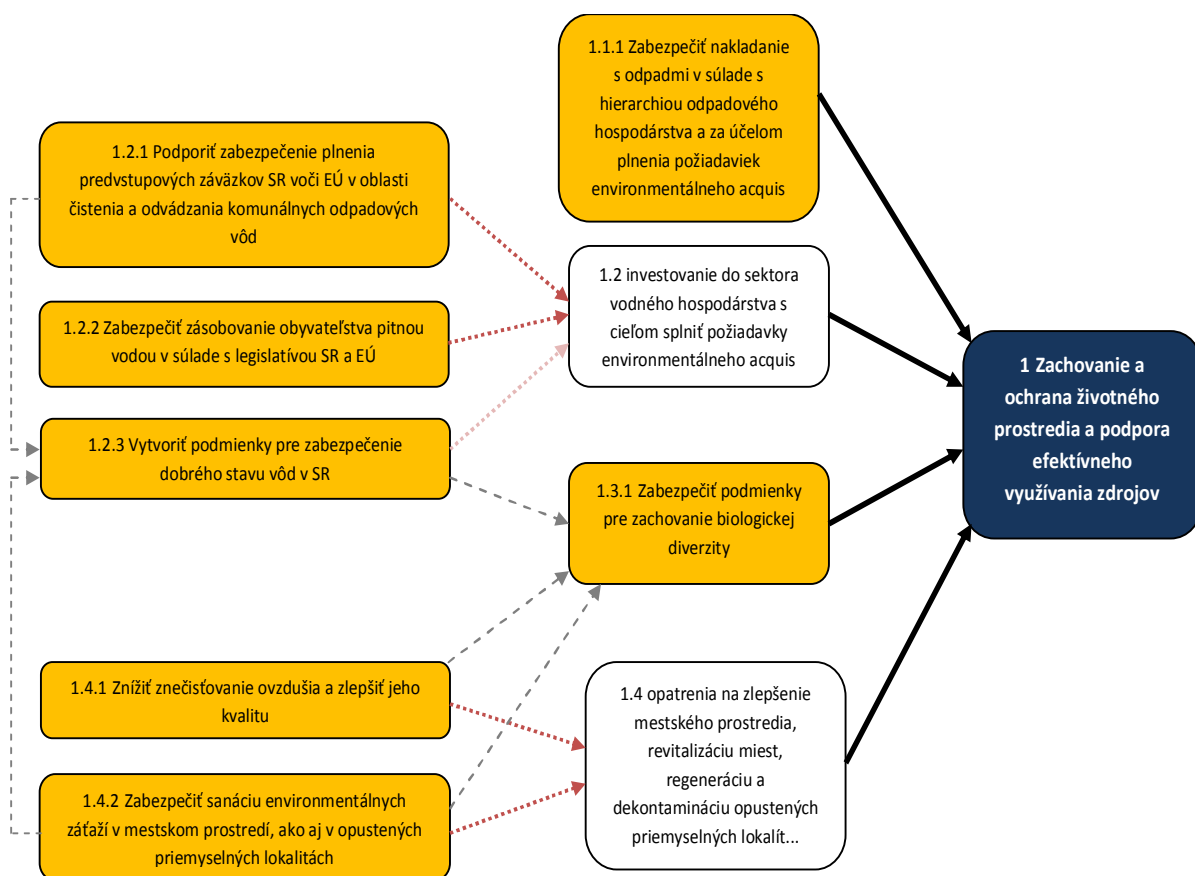
Posúdenie relevantnosti pre jednotlivé prioritné osi OP KŽP

V úvodnej časti sme ciele každej prioritnej osi pre lepšiu orientáciu znázornili schematicky. Špecifické ciele sú uvedené v žltých políčkach, tematický cieľ v modrom. IP, ktoré majú niekoľko špecifických cieľov sú uvedené v bielych políčkach, keďže na tejto úrovni nemajú stanovený cieľ. Šedou prerušovanou čiarou sú označené vzájomné interakcie medzi cieľmi. Ciele, ktoré jednoznačne nevedú k očakávaným efektom majú prepojenie označené svetlým odtieňom.

Posúdenie relevantnosti je popísané na úrovni investičných priorit hlavne v kontexte aktuálnych potrieb a vo vzťahu k národným a EÚ strategickým dokumentom.

PO 1 Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry

Schematické znázornenie cieľov PO 1

1.1.

Prvá investičná priorita PO 1 zameraná na predchádzanie vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov, na zvyšovanie kapacít na triedenie komunálnych odpadov, prípravu pre opätovné použitie, recykláciu a iné zhodnotenie odpadov, je v súlade s európskou environmentálnou politikou prispievajúcou k inkluzívnemu a udržateľnému rastu spoločnosti, deklarovanému v cieľoch Spoločného strategického rámca (SSR) a NPR SR. Stratégia OP je principiálne v súlade s environmentálnou politikou EÚ v oblasti odpadového hospodárstva a rešpektuje požiadavky

environmentálneho acquis na zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadov. Vybraná investičná priorita je v súlade s Pozičným dokumentom a sleduje ciele stanovené na národnej úrovni. Nakoľko dominantná časť aktivít v tejto oblasti je zameraná najmä na zvyšovanie povedomia laickej zainteresovanej verejnosti a na zvyšovanie kapacít na triedenie a recykláciu odpadov, tieto opatrenia sú súčasne aj prienikom do ostatných cieľov stratégie a súvisiacich politík EÚ a SR. Predpokladaná príprava nového zákona o odpadoch bola presunutá na neskorší termín, takže zatiaľ nie je možné posúdiť do akej miery korelujú navrhované opatrenia s novým legislatívnym rámcom.

Problematika odpadov je podobne ako v iných vyspelých krajinách EÚ jednou z priorit environmentálnej politiky aj na Slovensku. Trvalo udržateľný rast a produkcia viazaná na ekonomický rozvoj je priamo spätá s produkciou odpadov najmä z obalov tovarov a komodít, ako aj rýchlou obmenou spotrebičov, zariadení a ostatného spotrebného tovaru. Problém plastových, najmä jednorazových obalov, pri nedostatku výkonných a environmentálne zabezpečených spaľovní odpadov sa dá riešiť len kvalitným manažmentom odpadového hospodárstva súčasne s aktívnym a permanentným zvyšovaním povedomia spotrebiteľov a zainteresovanej verejnosti. Preto možno konštatovať, že výber špecifických cieľov v rámci investičnej priority zameranej na odpady je orientovaný tak, aby sa ich efekty prejavili najmä v znižovaní produkcie odpadov a v recyklovaní a využívaní odpadu ako potenciálneho a podmieneného zdroja druhotných surovín či zdroja na produkciu energie. Nakladanie s komunálnymi odpadmi je dominantne v kompetencii obcí, ktoré nutne potrebujú pomoc pri riešení problémov v oblasti nakladania s komunálnym odpadom (zmesový komunálny odpad, biologicky rozložiteľný komunálny odpad, triedenie a recyklácia komunálnych odpadov,) tak, aby čo najmenšie objemy odpadov boli zneškodňované skládkovaním. Preto je výber tejto problematiky aktuálny a prioritný.

Navrhované opatrenia zamerané na ochranu životného prostredia prípravou pre opätovné použitie, recykláciou a inými spôsobmi zhodnocovania vychádzajú zo zaužívaných praktík a osvedčených postupov hlavne vo vzťahu k verejnosti, ako hlavnému producentovi odpadov. Očakávaný prínos opatrení, ktorý by sa mal v konečnom dôsledku prejavovať ako zvýšená kapacita na recykláciu odpadov by mal byť nie len výsledkom OP, ale aj ďalších aktivít na strane podnikateľských subjektov.

1.2.

Investičná priorita *Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie* je v súlade so strategickými materiálmi, ako celok však nemá jednoznačne zadaný cieľ, aj keď je možné z analytickej časti OP dedukovať, že jej zámerom je splniť predovšetkým požiadavky Rámcovej smernice o vode (RSV). Tri špecifické ciele, ktoré má priorita uvedené nie sú hierarchicky na rovnakej úrovni (viď aj Prílohu 2). V tejto časti bude preto potrebné prehodnotiť nastavenie špecifických cieľov tak, aby zodpovedali navrhovaným aktivitám, boli stanovené na rovnakej úrovni a prispievali k naplneniu predpokladaného cieľa investičnej priority.

Potreby tejto priority nie sú úplne jednoznačne identifikované. Tabuľka č. 1 návrhu OP pre investičnú prioritu 1.2 Investovanie do sektora vodného hospodárstva... obsahuje zdôvodnenie výberu, ktoré je značne všeobecné. Časť „*Potreba zabezpečenia dobrého stavu vôd*“ obsahuje popis a štatistické údaje o súčasnom stave v oblasti odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd, avšak nedefinuje potreby, ktoré je potrebné naplniť pre splnenie záväzkov SR v tejto oblasti z hľadiska dosiahnutia špecifických cieľov 1.2.1, 1.2.2 a 1.2.3. Na relevantné a postačujúce odôvodnenie opatrenia je

potrebné bližšie konkretizovať: aký je stav plnenia požiadaviek vplývajúcich zo smernice Rady 91/271/EHS na odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2000 ekvivalentných obyvateľov³ (EO), čo je potrebné zabezpečiť a rozsah opatrení, ktoré je potrebné vykonať aj na likvidáciu, resp. eliminovanie znečistenia z bodových zdrojov a to dobudovaním stokových sietí a ČOV v chránených vodohospodárskych oblastiach a vo vodných útvaroch v lokalitách, kde sú vodné útvary v zlom stave aj pre aglomerácie pod 2 000 EO - počet čistiarní odpadových vôd (ČOV) a dĺžku stokových sietí.

Opatrenie týkajúce sa zásobovania obyvateľstva kvalitnou pitnou vodou v súlade so smernicou Rady 98/83/ES o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu, tak ako je definované, priamo nesúvisí s dosiahnutím „dobrého stavu vôd“ v zmysle RSV. Dosiahnutie dobrého stavu vôd sa týka aj riešenia plošného znečistenia vôd. Tejto problematike nie je venovaná dostatočná pozornosť, aj keď je preukázané, že plošné zdroje znečistenia sa významnou mierou podieľajú na zlom stave vôd. Aktivity týkajúce sa eliminácie plošného znečistenia, ale len z poľnohospodárskych zdrojov, sú obsiahnuté v Programe rozvoja vidieka (PRV). Jedným z významných bodových, ale aj plošných zdrojov znečistenia je aj priemysel, hlavne z dôvodu vstupu nebezpečných látok do vodného prostredia. Touto problematikou sa OP KŽP vôbec nezaobrá, napriek tomu, že je veľmi dôležitá pre dosiahnutie dobrého stavu vôd a tým aj na plnenie požiadaviek environmentálneho acquis EÚ. V prípade priemyselných odpadových vôd je uplatňovaný aj princíp „znečisťovateľ platí“, kedy náklady na čistenie priemyselných odpadových vôd znáša producent priemyselných odpadových vôd. Súčasne v texte úplne absentujú konkrétne informácie ako bude prostredníctvom aktivity A (Monitorovanie a hodnotenie vôd, vrátane zabezpečovania a prevádzkovania monitorovacej siete) dosiahnutý špecifický cieľ 1.2.3 *Vytvorenie podmienok pre zabezpečenie dobrého stavu vôd v SR*. Chýbajú tiež informácie o súčasnej situácii monitorovania stavu vôd – celkový počet vymedzených útvarov povrchových a podzemných vôd, príp. koľko z nich je monitorovaných.

1.3.

Investičná priorita zameraná na biologickú diverzitu je plne v súlade s cieľmi EÚ Stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020 (*Our life insurance, our natural capital: an EU Biodiversity Strategy to 2020*), ktorá je súčasťou stratégie Európa 2020. Súčasne je v súlade s celosvetovým kontextom vyjadreným v implementácii OSN Dohovoru o biologickej diverzite. Tento dohovor sa v konkrétnych ustanoveniach premietol aj do Európskej politiky, osobitne pri ochrane prírody *in situ* (Natura 2000), ochrane ekosystémov krajiny a v boji proti prieniku invázných druhov rastlín (čiastočne a aj ako dôsledok globálneho otepľovania a zmeny klímy). Navrhované intervencie sú zamerané na zabezpečenie programu budovania sústavy Natura 2000 (chránené vtáčie územia, územia európskeho významu na ochranu biotopov a druhov európskeho významu), čo vyplýva z práva EÚ (smernice o biotopoch a smernice o ochrane vtákov) a z legislatívnych a koncepčných dokumentov SR.

Opatrenia zamerané na biodiverzitu neobsahujú vo vzťahu k národným stratégiám odvolávku na *Národnú stratégiu ochrany biodiverzity na Slovensku (1998)*, ktorú v priebehu prípravy ex ante hodnotenia vláda schválila (8.1.2014), ale bez dostatočného finančného krytia. Navrhujeme preto previazať návrh OP s plnením národných a medzinárodných záväzkov a zvážiť navýšenie alokácie pre

³ množstvo biologicky odstrániteľného organického znečistenia vyjadreného hodnotou ukazovateľa biochemická spotreba kyslíka za päť dní (BSK5), ktorá je ekvivalentná znečisteniu 60 g BSK5 produkovanému jedným obyvateľom za deň

oblasť biodiverzity. Akčný plán na implementáciu opatrení vyplývajúcich zo stratégie má byť predložený do 30. júna 2014 na rokovanie vlády. Upozorňujeme tiež na istú mieru nepochopenia, nakoľko dosiahnutie a zachovanie priaznivého stavu druhov a biotopov v území európskeho významu nie je len cieľom sústavy Natura 2000 a EÚ programu jej budovania, ale je prvoradým cieľom a predmetom štátnej ochrany prírody podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Budovanie sústavy Natura 2000 je záväzkom SR vo vzťahu k politike ochrany biodiverzity v EÚ. Súčasne je to však prioritou daná zo zákona, schválená vládou SR, rezortnými politickými a strategickými dokumentmi, ale tieto dokumenty návrh OP neuvádza.

Návrh OP uvádza, že v plnení záväzkov a cieľov na ochranu biodiverzity má Slovenská republika značné rezervy. Nie je to však dané len nedostatkom financií a kapacít. Základným problémom je nejasná koncepcia štátnej ochrany prírody na Slovensku, jej veľmi formálne napĺňanie a nejasné, často až protichodné koncepcie jednotlivých inštitúcií a rezortov, ktorých realizácia vplýva na ochranu prírody. Aj záväzok budovania osobitne chránených území európskeho významu a chránených vtáčích území ako príspevok Slovenska k programu budovania siete chránených území Natura 2000 v EÚ sa realizuje len v nevyhnutnej podobe a bez aktívnej účasti a podpory zainteresovanej verejnosti. S ňou sa doteraz na Slovensku nepodarilo nadviazať funkčný dialóg a chýbajú nástroje na vyrovnaný, rovnoprávny a spravodlivý režim ochrany biologickej diverzity vo verejnom záujme.

Verejnosť vníma ochranu prírody ako nutné zlo a je to dané aj tým, že sa k nej pristupuje direktívne a udržuje sa dedičstvo územnej ochrany z minulosti postavené na úplne iných politických, ekonomických, sociálnych a environmentálnych požiadavkách aké sú v súčasnosti. Chýbajú dostatočné kompenzačné nástroje, ktorými sa pristupuje k vyrovnaniu sa s vecným bremenom uvaleným vo verejnom záujme na súkromný majetok pôdy a pozemkov. To viedlo k latentnému stavu manažmentových opatrení aj vo vyhlásených územiach Natura 2000 na Slovensku. Doteraz sa nepodarilo zaviesť zonáciu týchto území, výkup, výmenu alebo prenájom vedecky a ekozozologicky oprávnených území a adekvátnu finančnú náhradu nešťatným vlastníkom území, ktoré sú z hľadiska ochrany biodiverzity významné a hodnotné (aj z európskeho a medzinárodného hľadiska). Paradoxne sa to týka aj štátneho vlastníctva najmä lesných pozemkov v územiach Natura 2000, ktoré sa nachádzajú vo veľkoplošných alebo maloplošných chránených územiach vyhlásených podľa predchádzajúcich právnych noriem alebo súčasného zákona o ochrane prírody a krajiny. Typickým príkladom sú štátne lesy a lesné pozemky vo vlastníctve štátu, kde sa len ťažko hľadá súlad medzi požiadavkami ochrany prírody (vrátane území Natura 2000 zameraných na ochranu biotopov a druhov európskeho významu) a hospodárskymi plánmi a ekonomickými výnosmi z lesného hospodárstva. S týmto súvisí aj problematika poľovníctva, kde sa za poľovnú zver považujú aj chránené druhy živočíchov, ktoré sa v iných krajinách prísne chránia.

Preto je možné považovať tento OP skôr za príspevok k nevyhnutnému plneniu medzinárodných záväzkov. Pokiaľ sa bude udržiavať jestvujúci systém ochrany prírody na Slovensku, ostáva účinnosť navrhovaných opatrení rovnaká ako účinnosť opatrení v ochrane biodiverzity, ktoré boli zavedené doteraz.

1.4.

Súčasťou štvrtej investičnej priority sú opatrenia na zlepšenie kvality ovzdušia, ktorá je zameraná najmä na najvýznamnejší identifikovaný problém kvality ovzdušia, a to znečistenie ovzdušia tuhými časticami (PM10, PM2,5), predovšetkým z lokálnych zdrojov, aj s uvedením zdôvodnenia. Pritom sa

zdôrazňuje, že pozornosť je potrebné venovať aj znečisteniu ďalšími znečisťujúcimi látkami, nakoľko pre zlepšenie kvality ovzdušia je nevyhnutné pokračovať aj v realizácii opatrení na zlepšovanie technickej infraštruktúry zdrojov znečisťovania ovzdušia, ktoré v súčasnosti plnia emisné limity alebo podmienky prevádzkovania. Odporúčame preto zväžiť doplnenie zdôvodnenia o ďalšie konkrétne údaje, najmä k potrebe zlepšovania technickej infraštruktúry zdrojov znečisťovania ovzdušia uplatňovaním „Best Available Techniques“ (BAT) (kvantifikácia identifikovaných potrieb).

Z hľadiska ochrany ovzdušia bola k predchádzajúcej verzii OP zo strany Európskej komisie (EK) vznesená pripomienka k zaradeniu aktivít na podporu BAT a to v tom zmysle, že hlavný dôraz by mal byť kladený na podporu malých a stredných podnikov (MSP). V prípade veľkých podnikov by podpora mala byť obmedzená na finančné nástroje a len v prípade jej odôvodnenej potreby. Z hľadiska ochrany ovzdušia sa na Slovensku považuje za rozhodujúci faktor veľkosť zdroja a jeho vplyv na znečisťovanie ovzdušia, bez ohľadu na to, či je prevádzkovateľ tohto zdroja definovaný ako veľký podnik alebo ako MSP. Preto by veľkosť podniku nemala byť hlavným dôvodom pre vylúčenie z možnosti podpory. Veľké zdroje znečisťovania ovzdušia môžu byť prevádzkované práve veľkými podnikmi, a teda realizáciou aktivít prostredníctvom OP KŽP možno dosiahnuť významné zníženie emisií znečisťujúcich látok, t. j. podľa stanoviska SR práve podpora aktivít realizovaných veľkými podnikmi môže mať významný efekt na zlepšenie situácie v oblasti ochrany ovzdušia. Súčasne je treba zdôrazniť potrebu ďalšieho znižovania emisií v rámci plnenia požiadaviek revidovanej smernice o národných emisných stropoch a smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe. Z hľadiska identifikovaných potrieb podnikateľského sektora v SR preto považujeme za dôležité, aby svoju pozíciu SR dokázala obhájiť v pokračujúcej diskusii s EK. SR však akceptovala pripomienku EK o vylúčení z možnosti podpory pre zariadenia, ktoré nie sú v súlade s požiadavkami smernice o priemyselných emisiách. Táto požiadavka by podľa MŽP SR mala byť zapracovaná do podmienok oprávnenosti v rámci Programového manuálu k OP KŽP.

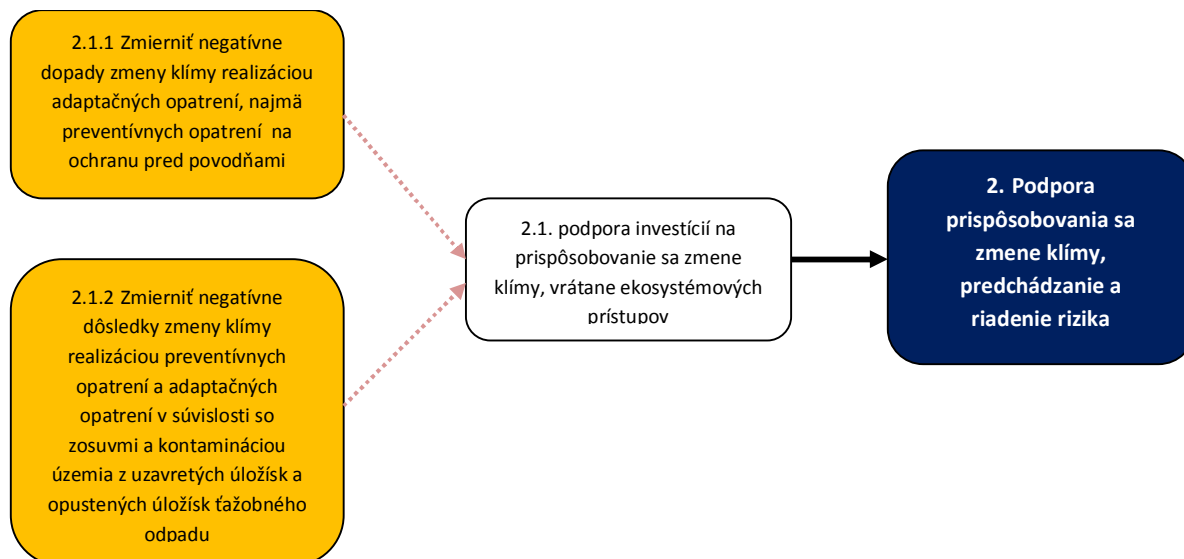
Priamym opatrením pre ochranu životného prostredia a efektívne využívanie zdrojov bude realizácia technických a technologických opatrení na zdrojoch znečisťovania ovzdušia, ktoré spadajú do skupiny aktivít ako je inštalácia technologických zariadení a realizácia technických opatrení na zabezpečenie plnenia podmienok smernice o priemyselných emisiách, zníženia emisií v rámci plnenia požiadaviek smernice o národných emisných stropoch a/alebo smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe. Ide predovšetkým o náhradu alebo modernizáciu zastaraných technológií najlepšimi dostupnými technikami (BAT) a dosiahnutie prísnejších požiadaviek na prevádzku zdrojov znečistenia. Z hľadiska lokálnej kvality ovzdušia ide o projekty náhrady zastaraných spaľovacích zariadení lokálnych zdrojov znečisťovania ovzdušia v prospech nízkoemisných a energeticky účinnejších zariadení. K znižovaniu znečistenia ovzdušia by mali prispievať aj navrhované informačné aktivity ako aj skvalitňovanie monitorovania ovzdušia. Všetky navrhované opatrenia sú vzhľadom na svoj charakter súčasťou opatrení na podporu udržateľného rozvoja (ochrana životného prostredia, efektívnosť zdrojov), pričom zohľadňujú európsku aj národnú politiku a stratégiu udržateľného rozvoja.

Súčasťou tejto investičnej priority sú aj aktivity zamerané na sanáciu a dekontamináciu environmentálnych záťaží. Cieľom tejto časti investičnej priority je zvýšiť podiel sanovaných lokalít s evidovanými environmentálnymi záťažami. Štátny program sanácie environmentálnych záťaží do roku 2015 bude nevyhnutne aktualizovať zoznam priorít, ktoré boli úspešne sanované a sú monitorované ako aj budúce priority pri výbere ďalších lokalít nevyhnutných na sanáciu využitím OP.

Problematika prevencie a odstraňovania environmentálnych škôd, ktorá je súčasťou investičnej priority na dekontamináciu, je predmetom práva EÚ daného smernicou 2004/35/ES. Opatrenia na riešenie starých záťaží, sú súčasťou odporúčaní Rady EÚ pre SR ako aj politiky environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd. Opatrenia však nemajú v súčasnosti oporu v žiadnej platnej koncepcii alebo politike na národnej úrovni. Jednou z mála koncepcií, ktorá sa odvoláva aj na uvedenú problematiku, ale nie je spomenutá v OP, je *Koncepcia geologického výskumu a prieskumu územia Slovenskej republiky na roky 2007 – 2011 (s výhľadom do roku 2015)*, schválená vládou SR v marci 2012, ktorá sa zmieňuje aj o environmentálnych záťažiach. Druhým, medzirezortným koncepčným dokumentom je *Štátny program sanácie environmentálnych záťaží na roky 2010 – 2015* spracovaný vo februári 2010, schválený uznesením vlády SR č. 153/2010 dňa 3. marca 2010.

PO 2 Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami

Schematické znázornenie cieľov PO 2

2.1.

Druhá prioritná os je zameraná na adaptáciu krajiny na prejavy klimatickej zmeny a na zmiernenie jej negatívnych dôsledkov. Vychádza z Koncepcie vodohospodárskej politiky SR do roku 2015 schválenej vládou SR a z Programu revitalizácie krajiny a integrovaného manažmentu krajiny, ktorý prijala vláda SR v roku 2010 ako súbor opatrení na prispôbenie sa zmene klímy. Tieto opatrenia prinášajú dlhodobý a významný efekt, ale program je potrebné obnoviť a zaradiť ako súbor metodických opatrení pri realizácii aktivít OP.

Prejavy klimatickej zmeny sú v súčasnosti už nespochybniteľné a stretávame sa s nimi v každom ročnom období. Intenzita prejavov a dopadov klimatickej zmeny je znásobená aj zlým stavom krajiny a množstvom nevhodných stavieb a zariadení ako aj nevhodným prístupom spoločnosti k využívaniu prírodných a krajinných zdrojov (napr. v lesnom hospodárstve a vo vybraných odvetviach

poľnohospodárstva). Výber investičnej priority reaguje na tento stav a súborom opatrení, zameraných na obnovu a revitalizáciu krajiny chce vylepšiť funkčnosť krajiny, posilniť jej adaptáciu na zmiernenie nezvratiteľných prejavov klimatickej zmeny, najmä prívalových povodní, straty funkčných ekosystémov (ekosystémových funkcií), degradácie pôdy a prejavov sucha (dezertifikácie).

Navrhované opatrenia by sa mali riešiť v istej postupnej logike. Tak ako sú potrebné a dôležité opatrenia a aktivity prepojené s vodným tokom (teda osvedčené technické riešenia na zvládnutie povodní - hrádze, poldre, zvýšenie odtokových pomerov a pod.), nemenej dôležité je budovanie zelenej infraštruktúry, revitalizácie a reštaurácie pôvodných funkcií hydrologického režimu v krajine. Prevencia na ochranu pred povodňami sa musí koncentrovať tam, kde je zárodok týchto povodní najmä pri ich pravidelnom a opakovanom výskyte. Preto je nutné, aby sa sústredila najmä do oblastí poškodenej krajiny, kde sa stratili prirodzené ekosystémové funkcie krajiny, ktoré zmierňovali následky prívalových dažďov a znižovali možnosť rýchleho odtoku a spôsobili tvorbu ničivých prívalových povodní. Súčasťou navrhovaných opatrení sú aj aktivity súvisiacej s protipovodňovou ochranou v urbanizovanej krajine. V prípade intravilánu sídel (kde z hľadiska územného využitia nie je možné hovoriť o "prirodzených ekosystémových funkciách" a kde nie je rovnaký priestor pre zelenú infraštruktúru ako v extraviláne) sa ako účinné ukázali opatrenia na tokoch.

Investičná priorita sústredená na prispôsobenie sa zmene klímy obsahuje protipovodňové opatrenia, ktoré sú zamerané na riešenie priamych dôsledkov klimatickej zmeny. Tejto problematike sa v širších súvislostiach venuje aj stratégia Európa 2020 nakoľko prejavy a dôsledky klimatickej zmeny môžu ovplyvniť dosiahnutie hlavných cieľov stratégie a ovplyvniť ekonomický rast spoločnosti. Integrovaný spôsob riešenia, teda zavedenie preventívnych opatrení v krajine a obnova ekosystémových funkcií rezonuje ako dominantný spôsob boja proti dôsledkom klimatickej zmeny (povodní a šírenia sucha). Plánované intervencie majú zabrániť ďalšiemu poškodeniu krajiny a zaviesť trvalo udržateľné ekosystémové prístupy a opatrenia v krajine.

V súvislosti so zdôvodnením výberu tematických cieľov a investičných priorít v prioritnej osi 2 zameranej na podporu investícií do prispôsobovania sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov je potrebné upozorniť na obsah tab. č. 1 návrhu - Syntetický prehľad zdôvodnenia výberu tematických cieľov a investičných priorít. V tabuľke uvedený zoznam 16-tich zdôvodnení pre investičnú prioritu 5a nie je usporiadaný v logickom slede a je nekonzistentný s textovou časťou kapitoly 2.2.1 IP 1, PO 2 *Podpora investícií do prispôsobovania sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov*, z hľadiska stanovených špecifických cieľov, očakávaných výsledkov a navrhovaných aktivít pre dosiahnutie navrhovaných cieľov. Na základe vyššie uvedeného je potrebné prehodnotiť a prepracovať zdôvodnenie výberu tak, aby reflektovalo navrhované špecifické ciele, investičné priority ako aj navrhované aktivity.

V časti *povodňové riziká a potreba preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami* je uvedený značne všeobecný text. Ten obsahuje stručný popis preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami realizáciou technických opatrení a úprav priamo na vodných tokoch, netechnických opatrení (napr. využitím zelenej infraštruktúry v krajine) v povodiach zameraných na spomalenie odtoku vôd z povodia do vodných tokov ako aj základné princípy aktívnej adaptácie na zmenu klímy zabezpečením efektívneho hospodárenia s vodou a podpory obnovy prirodzeného cyklu vody v krajine. Uvedené potreby však nie sú dostatočne konkretizované vo vzťahu k navrhovaným opatreniam. Na druhej strane napríklad „potreba zohľadňovania povodňových rizík v územnom

---

plánovaní a pri výstavbe“, je zákonná povinnosť príslušných orgánov štátnej správy upravená v zákone č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami. Preto nepovažujeme za potrebné ju zvlášť v OP KŽP zdôrazňovať.

Dostatočne špecifikované sú potreby zamerané na efektívne plánovanie budovania nových zdrojov vôd a vykonanie kvalitného geologického a hydrogeologického prieskumu, avšak tieto nemožno považovať za preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami. Ak sú tieto potreby a plánované opatrenia v inom kontexte, je potrebné jasne uviesť dôvody..

Zákonná povinnosť týkajúca sa plánov manažmentu povodňového rizika, vrátane predbežného hodnotenia povodňového rizika a vyhotovovania máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika nie je dostatočne vysvetlená. Mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňového rizika boli dokončené k 22. 12. 2013 a bude potrebné pravidelne ich prehodnocovať a v prípade potreby aktualizovať. V tejto súvislosti považujeme za vhodné uviesť podrobnosti o mapách povodňového ohrozenia a povodňového rizika, ktoré sú prakticky ukončené (uviesť, pre ktoré čiastkové povodia boli vyhotovené) a čo predstavuje potreba ich prehodnocovania, resp. ich aktualizácia, keďže na tieto potreby sa viažu v špecifickom ciele 2.1.1 aktivity, ktoré tiež nie sú jednoznačne definované.

Osobitnú pozornosť je nevyhnutné venovať problematike plánov manažmentu povodňového rizika, ktoré v zmysle zákona o ochrane pred povodňami a v súlade so smernicou 2007/60/ES o hodnotení a manažmente povodňových rizík majú byť vypracované najneskôr do 22.12.2015. Práve tieto plány budú obsahovať konkrétne opatrenia pre oblasti, v ktorých bolo identifikované existujúce alebo potenciálne významné povodňové riziko, na základe vyhodnotenia informácií získaných z predbežného hodnotenia povodňového rizika, máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika. Z uvedeného je zrejmé, že až v roku 2016 budú známe a schválené konkrétne opatrenia na ochranu pred povodňami v zmysle platnej legislatívy, vrátane hodnotenia vplyvov na životné prostredie, čím sa podstatne oddiali začiatok realizácie navrhovaných opatrení.

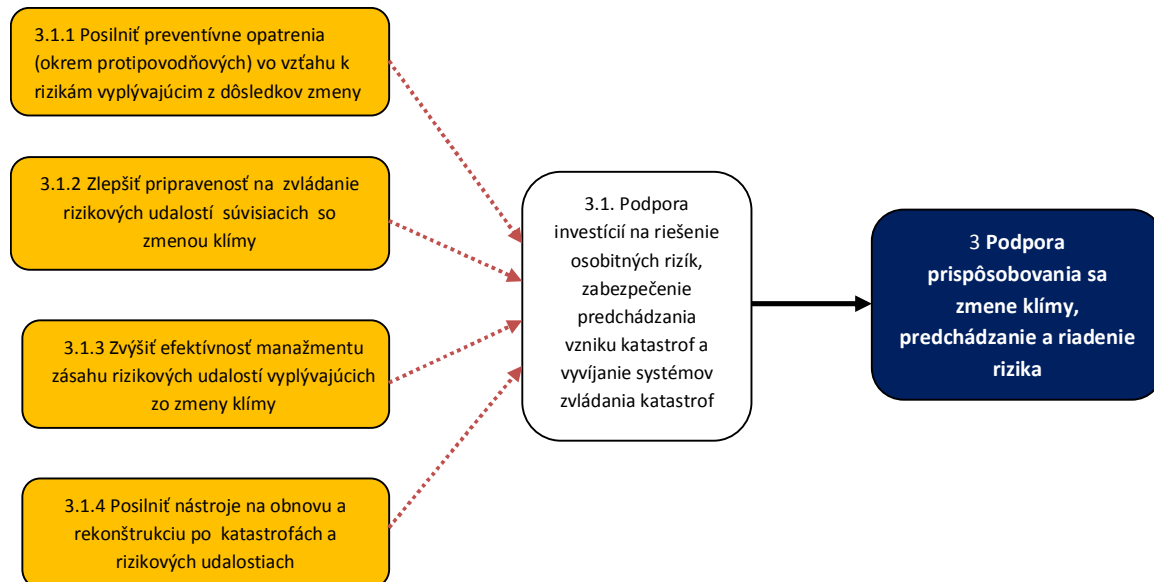
Súčasťou tejto prioritnej osi sú aj opatrenia na rekultiváciu uzavretých a opustených úložísk ťažobného odpadu, čím by sa malo predísť riziku uvoľnenia rizikových látok do prostredia počas výdatných dažďov, či v prípade zaplavenia uloženého odpadu. Okrem toho, že sa sanáciou odstráni rizikový potenciál v krajine, časť týchto rekultivovaných území sa bude môcť znova využiť na hospodárske účely. Uvedený cieľ je plne v súlade s environmentálnou politikou EÚ ako aj právom EÚ v zmysle smernice EP a Rady 2006/21/ES o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu v platnom znení a je súčasťou stratégie Európa 2020.

Ďalšia časť opatrení týkajúca sa riešenia havarijných stavov a hrozieb súvisiacich so zosuvmi však nie je európskou environmentálnou prioritou ani prioritou NPR SR. Zosuvy sú špecifickým problémom, ktorého hlavnou príčinou je často krát nevhodná a nedomyšlená činnosť človeka, nie prejavy a dôsledky zmeny klímy. Existencia zosuvov nie je ani environmentálnym problémom. Bez ohľadu na prípadný antropogénny pôvod zosuvov je považovaná za prirodzený prírodný jav a hrozbou sa stáva až keď ohrozuje ľudské životy a spoločenské hodnoty, príp. ostatné zložky životného prostredia, ktoré priamo súvisia so životným prostredím človeka. Vo vzťahu k iným environmentálnym problémom nie je riešenie (sanácia, stabilizácia) zosuvov prioritou, je to problém lokálny a pokiaľ sa neodstránia antropogénne príčiny vzniku zosuvov a svahových pohybov, tieto budú vznikať vždy a všade bez ohľadu na prirodzené a prírodné procesy vrátane globálnych alebo lokálnych environmentálnych

súvislosti. Riešenie problematiky zosuvov a svahových pohybov je špecifickým problémom SR a nie je súčasťou stratégie Európa 2020.

PO 3 Podpora riadenia rizík a odolnosti proti katastrofám v súvislosti so zmenou klímy

Schematické znázornenie cieľov PO 3

Podpora riadenia rizík a odolnosti proti katastrofám je jednou z priorit, ktorú stratégia Európa 2020 uvádza v súvislosti s odolnosťou ekonomik voči rizikám súvisiacim s klimatickou zmenou a zmieňuje posilnenie kapacít na prevenciu a riešenie takýchto situácií. Rovnako túto prioritu uvádza aj Partnerská zmluva a Pozičný dokument. Tento bližšie špecifikuje obsahovú náplň intervencií, ktoré by mali vytvárať nástroje súvisiace so zberom a pozorovaním údajov o katastrofách; implementovať opatrenia pripravenosti, rozvoja a implementácie špecifickej vzdelávacej infraštruktúry a programov, cvičení, systému včasného varovania a nástrojov; a investovať do prípravy na obnovu a rekonštrukciu po skončení katastrof, berúc do úvahy otázku predchádzania katastrofám a ponaučenia z predchádzajúcich katastrof.

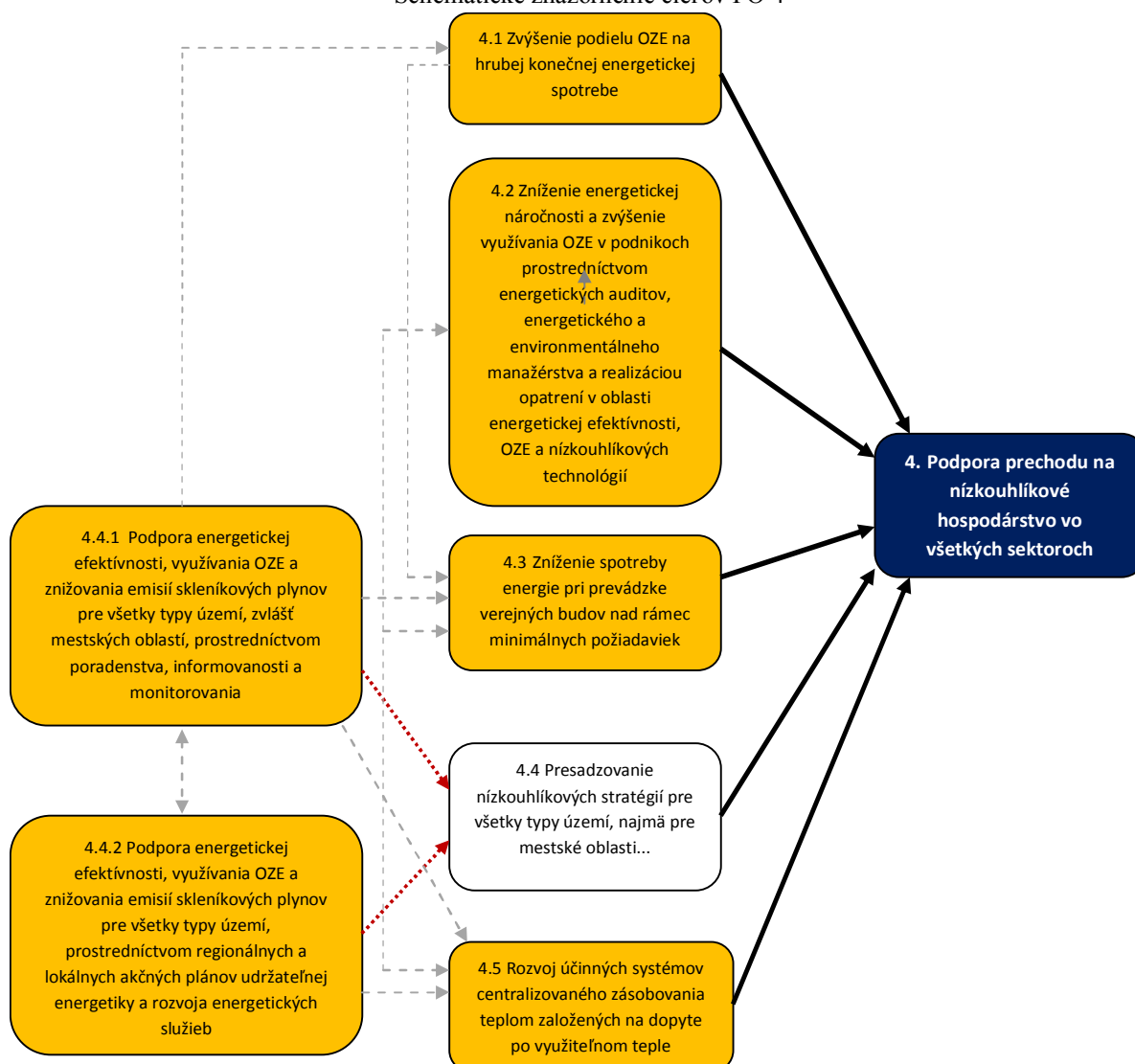
Aj keď z hľadiska rámcového zadefinovania intervencií v prioritnej osi nie je žiaden nesúlad, v návrhu OP chýba analytické zhrnutie súčasnej situácie na Slovensku, jasné zadefinovanie priorit a potrieb a bližšie odôvodnenie plánovaných intervencií. Z pohľadu stratégií na národnej úrovni chýba relevantný podklad, ktorý by poskytol chýbajúce zdôvodnenie. Aj referencia na Stratégiu EÚ na podporu znižovania rizika katastrof v rozvojových krajinách, rieši túto otázku v členských krajinách len veľmi okrajovo. Predbežný návrh Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, ktorý pripravuje MŽP SR je momentálne vo finálnej fáze. Koncepcia, ktorú schválila vláda SR v máji 2008 stanovuje ciele a úlohy pre civilnú ochranu aj v oblasti humanitárnej pomoci. S prioritami návrhu OP sa tieto úlohy prekrývajú len čiastočne. Návrh OP by mal obsahovať dostatočne odôvodnené potreby, na základe ktorých sú navrhnuté plánované intervencie.

V časti popisujúcej aktivity je spomenutá Európska stratégia vnútornej bezpečnosti. Pokiaľ je tento strategický materiál považovaný za kľúčový mal by byť spomenutý v úvodnom odôvodnení výberu IP. Táto stratégia stanovuje 5 základných cieľov a jeden z nich sa týka posilnenia odolnosti Európy voči

krízam a katastrofám. Jednou z úloh, ktorá vyplynula z tejto stratégie pre EÚ a jej členské štáty bola príprava usmernenia na mapovanie a posúdenie rizík. EK a niektoré členské štáty toto usmernenie pripravili. Úlohou EK je teraz pripraviť do konca roku 2014 koherentnú politiku riadenia rizík, ktorá vytvorí prepojenie medzi posúdením rizík/ohrození a rozhodovaním a už v roku 2012 mali mať členské štáty EK prepojené centrá varovania do komplexnej siete. Slovensko malo mať vypracovaný národný prístup k manažmentu rizík, vrátane rizikovej analýzy a pripravenú príručku pre posudzovanie a mapovanie rizika. Odporúčame preto do správy doplniť vstupnú analýzu súčasného stavu a uskutočniteľnosti projektu s uvedením údajov o Integrovanom záchrannom systéme (IZS), prírodných a technologických haváriách za minulé roky.

PO 4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo

Schematické znázornenie cieľov PO 4

Výber investičných priorit v rámci TC 4 Podporovanie prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch pokrýva prioritné potreby identifikované na základe národnej analýzy potrieb a

priorít v oblastiach týkajúcich sa implementácie smerníc o energetickej efektívnosti, o energetickej hospodárnosti budov a o podpore využívania energie z OZE. Výber priorít je podrobne odôvodnený s použitím konkrétnych údajov. Sú definované problémy a spôsoby ich riešenia v rámci OP, avšak s rôznou mierou konkrétnosti a kvantifikácie (napr. u priority Presadzovanie energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch je uvedený aj odhad ročnej finančnej náročnosti opatrení). Odporúčame doplnenie zdôvodnenia o relevantné údaje, resp. zjednotiť úroveň kvantifikácie dát u navrhovaných investičných priorít TC 4, tak aby zdôvodnenia mali tiež jednotnú štruktúru – niekde sú viac všeobecné, inde sú viaceré konkrétne údaje (napr. odhad ročnej finančnej náročnosti).

Pri podpore OZE v rámci investičných priorít TC 4 EK odporúča dôraz na ich decentralizované využívanie, na inovatívnosť technológií a projektov, pri využívaní biomasy začlenenie opatrení na zabezpečenie kvality ovzdušia obmedzením emisií tuhých látok, spolu s podporou synergických efektov vo vytváraní pracovných miest a regionálnom rozvoji. Na úrovni programu však považujeme za vhodné okrem požiadavky na nízku produkciu tuhých látok (PM10) vyjadriť tiež podporu opatreniam na jej dosiahnutie.

Opatrenia navrhované v rámci investičných priorít PO 4 sú tiež súčasťou opatrení na podporu udržateľného rozvoja (ochrana životného prostredia, efektívnosť zdrojov) a zohľadňujú európsku aj národnú politiku a stratégiu udržateľného rozvoja. Priamym opatrením na ochranu životného prostredia a efektívne využívanie zdrojov budú projekty inovatívnych technológií v oblasti využívania OZE, implementácia opatrení z energetických auditov v MSP, projekty komplexnej obnovy existujúcich verejných budov zamerané na zlepšovanie energetickej efektívnosti ako aj projekty zamerané na rozvoj efektívnych systémov centrálného zásobovania teplom (CZT) a vysoko účinnej kombinovanej výroby elektriny a tepla (KVET) v IP 1,2,3 a 5. Súčasťou opatrení sú aj tzv. soft aktivity ako je poradenstvo, informovanosť, monitorovanie, či príprava regionálnych a lokálnych akčných plánov udržateľnej energetiky a rozvoja energetických služieb.

Zohľadnenie vonkajších vplyvov v stratégii OP

V rámci strategických priorít OP sme identifikovali niekoľko vonkajších vplyvov, ktoré by potenciálne mohli vplývať na dosahovanie stanovených cieľov. V samotnom návrhu OP KŽP nie je popísaná žiadna riziková analýza preto by bolo užitočné riešiť túto skutočnosť interne. Súčasťou analýzy by mal byť aj návrh stratégie, ktorý by vychádzal aj zo skúseností súčasného programového obdobia, ako tieto riziká zmierniť.

V oblasti vôd sú tieto vplyvy známe a stratégia s nimi uvažuje. Týka sa to predovšetkým nastavenia hodnôt ukazovateľov, ktoré môžu byť v dôsledku externých faktorov nižšie, alebo vyššie ako odhadované či vypočítané hodnoty, ktoré uvažujú len s efektom intervencií OP a podobných projektov z iných zdrojov. Plnenie výsledkov týkajúce sa napájania na kanalizačnú sieť je zo skúseností dlhší proces. Vyplýva to zo skutočnosti, že samotnú prípojku si hradí vlastník sám a v rámci platných právnych noriem, nemá povinnosť automaticky sa napojiť. Ak má vlastník stavby alebo pozemku povolenie príslušného orgánu štátnej vodnej správy na iný spôsob nakladania s odpadovými vodami, nevzniká mu v súlade s § 23 ods. 2 zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách povinnosť napojiť sa na novovybudovanú kanalizáciu. Vo všetkých ostatných prípadoch

---

je vlastníkom stavby alebo pozemku povinný pripojiť sa. Pri aktívnom prístupe investora a obce sú v rámci platných právnych predpisov vytvorené podmienky pre napojenie sa producentov na novovybudovanú kanalizačnú sieť.

K ďalším vonkajším vplyvom je možné priradiť aj nedostatočné informácie týkajúce špecifického cieľa 1.2.1 - aktivity B. Konkrétne sa to týka realizácie infraštruktúry na odkanalizovanie a čistenia odpadových vôd v chránených vodohospodárskych oblastiach, kde bol identifikovaný zlý stav vôd. V súčasnosti sa len spracováva analýza aglomerácií pod 2 000 EO, ktoré sú situované v chránených vodohospodárskych oblastiach, kde bol identifikovaný zlý stav vôd. Takže doposiaľ nie sú určené aglomerácie, ktoré zodpovedajú týmto kritériám a mali by sa v nich uskutočniť aktivity súvisiace s realizáciou výstavby kanalizačnej siete a ČOV. Zoznam týchto aglomerácií bude zapracovaný do Vodného plánu Slovenska do roku 2016, čo môže ovplyvniť včasnosť realizácie plánovaných opatrení. Plány manažmentu povodňového rizika podľa zákona o ochrane pred povodňami a v súlade so smernicou 2007/60/ES o hodnotení a manažmente povodňových rizík majú byť vypracované najneskôr do 22.12.2015. Až v roku 2016 budú známe a schválené konkrétne opatrenia na ochranu pred povodňami v zmysle platnej legislatívy vrátane hodnotenia vplyvov na životné prostredie. Tieto skutočnosti môžu ovplyvniť splnenie cieľov z časového hľadiska, resp. včasné vyhlasovanie výziev.

V rámci charakteristiky investičnej priority 1.4 týkajúcej sa opatrení na zníženie znečistenia ovzdušia je aj zmienka o tom, že výsledný efekt realizovaných projektov a dosiahnutie očakávaného výsledku, t.j. celkové zníženie znečisťovania ovzdušia v SR a jeho zvýšená kvalita, podlieha pôsobeniu externých faktorov a ďalších zdrojov znečistenia. Text je potrebné rozšíriť o stručnú charakteristiku možných vonkajších vplyvov - iné zdroje znečisťovania ovzdušia, napr. emisie PM10 a PM2,5 z cestnej dopravy tvoriace významnú časť emisií PM v SR a zohľadniť tieto vplyvy.

Na dosiahnutie cieľov v oblasti biodiverzity je najväčším rizikom odpor verejnosti voči dobudovávaniu sústavy Natura 2000 a zavádzaniu nových limitov a regulácií zameraných na územnú ochranu prírody, resp. revitalizáciu ekosystémových funkcií krajiny. Stratégia neberie dostatočne do úvahy toto riziko, pričom je veľmi pravdepodobné, že odpor verejnosti sa preniesie aj do politickej a rozhodovacej úrovne a tento prístup znemožní, resp. spomalí naplnenie daného cieľa. Tomu nasvedčuje aj doterajšia prax a situácia napr. pri vytvorení zonácie chránených území pre sústavu Natura 2000, ktorú sa nepodarilo presadiť ako objektívne a vedecky podložený návrh práve kvôli odporu laickej verejnosti a kvôli odporu vlastníkov lesov, lesných podnikov (vrátane štátnych lesov) a iných záujmových združení / organizácií. Podobne aj opatrenia na revitalizáciu tzv. voľnej krajiny a budovanie ekologickej siete v krajine (ÚSES - územný systém ekologickej stability) narážajú na nevysporiadané vlastnícke vzťahy k pozemkom, neochotu vlastníkov pozemkov (vrátane štátnych pozemkov), resp. neukončené systémové kroky ako je napr. pozemková reforma v podobe projektov pozemkových úprav s návrhom konkrétnych a nevyhnutných ekologických opatrení v krajine.

Koherentnosť tematických cieľov OP, prioritných osí a investičných priorit

Tematické ciele OP a prioritné osi sa navzájom neprelínajú, takže každá PO je „mono-tematická“. V prípade PO 2 a 3 je tematicky cieľ rozdelený na dve časti tak aby zodpovedali obsahu IP. IP tvoria vybrané pod-kategórie tematických cieľov, ktoré sú logicky previazané na príslušný tematický cieľ. Jednotlivé IP boli bližšie zadefinované špecifickými cieľmi. Na úrovni investičných priorit sa v niektorých prípadoch stráca logická väzba. Napr. špecifický cieľ 1.2.3 *Vytvoriť podmienky pre zabezpečenie dobrého stavu vôd v SR* je kauzálne nad cieľom 1.2.1 *Podporiť zabezpečenie plnenia predvstupových záväzkov SR voči EÚ v oblasti čistenia a odvádzania komunálnych odpadových vôd*, keďže čistenie odpadových vôd je jednou z aktivít, ktorá prispieva k dobrému stavu vôd (viď Schematické znázornenie cieľov PO, vyššie). Dôvodom je skutočnosť, že hierarchické členenie OP na IP s viacerými špecifickými cieľmi nezohľadnilo potrebu uvádzať tieto ciele kauzálne správne. Tým sa stáva, že v rámci jednej IP je niekoľko špecifických cieľov, ktoré by mali byť na rovnakej úrovni a prispievať k celkovému (tu nedefinovanému) cieľu IP. Tieto špecifické ciele však nemajú vždy rovnakú úroveň.

V takýchto prípadoch by bolo jednoduchšie štruktúrovať intervenčnú logiku OP vo viacerých úrovniach. To by znamenalo stanoviť každej IP jeden špecifický cieľ. V prípade, že je IP ďalej členená, jednotlivé opatrenia by mali stanovené operatívne ciele, ktoré by prispievali k naplneniu špecifického cieľa príslušnej IP. V niektorých prípadoch by boli nutne IP viac-cieľové, napr. IP 1.4. je postavená veľmi široko a preto má dva prakticky nesúvisiace špecifické ciele, z ktorých každý rieši inú časť IP.

Tabuľka 2 Ciele OP KŽP (schematické znázornenie je v Prílohe č.2)

IP	Špecifické ciele	Tematické ciele PO
1.1.	1.1.1 Zabezpečiť nakladanie s odpadmi v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva a za účelom plnenia požiadaviek environmentálneho acquis	1.Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov
1.2.	1.2.1 Podporiť zabezpečenie plnenia predvstupových záväzkov SR voči EÚ v oblasti čistenia a odvádzania komunálnych odpadových vôd	
	1.2.2 Zabezpečiť zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou v súlade s legislatívou SR a EÚ	
	1.2.3 Vytvoriť podmienky pre zabezpečenie dobrého stavu vôd v SR	
1.3.	1.3.1 Zabezpečiť podmienky pre zachovanie biologickej diverzity a zlepšenie stavu ekosystémov v krajine	
1.4.	1.4.1 Znížiť znečisťovanie ovzdušia a zlepšiť jeho kvalitu	
	1.4.2 Zabezpečiť sanáciu environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách	
2.1.	2.1.1 Zmierniť negatívne dopady zmeny klímy realizáciou adaptačných opatrení, najmä preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami	2.Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika
2.2.	2.1.2 Zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy realizáciou preventívnych opatrení a adaptačných opatrení v súvislosti so zosuvmi a kontamináciou územia z uzavretých úložísk a opustených úložísk ťažobného odpadu	
3.1.	3.1.1 Posilniť preventívne opatrenia (okrem protipovodňových) vo vzťahu k rizikám vyplývajúcim z dôsledkov zmeny klímy	3.Podpora riadenia rizik a odolnosti proti katastrofám v súvislosti so zmenou klímy
	3.1.2 Zlepšiť pripravenosť na zvládanie rizikových udalostí súvisiacich so zmenou klímy	

	3.1.3	Zvýšiť efektívnosť manažmentu zásahu rizikových udalostí vyplývajúcich zo zmeny klímy	
	3.1.4	Posilniť nástroje na obnovu a rekonštrukciu po katastrofách a rizikových udalostiach	
4.1.	4.1.1	Zvýšenie podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe	4.Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
4.2.	4.2.1	Zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania OZE v podnikoch prostredníctvom energetických auditov, energetického a environmentálneho manažérstva a realizáciou opatrení v oblasti energetickej efektívnosti, OZE a nízkouhlíkových technológií	
4.3.	4.3.1	Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov nad rámec nákladovo optimálnych požiadaviek	
4.4.	4.4.1	Podpora energetickej efektívnosti, využívania OZE a znižovania emisií skleníkových plynov pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, prostredníctvom poradenstva, informovanosti a monitorovania	
	4.4.2	Podpora energetickej efektívnosti, využívania OZE a znižovania emisií skleníkových plynov pre všetky typy území, prostredníctvom regionálnych a lokálnych akčných plánov udržateľnej energetiky a rozvoja energetických služieb	
4.5.	4.5.1	Rozvoj účinných systémov centralizovaného zásobovania teplom založených na dopyte po využiteľnom teple	
5.1.	5.1.1	Podpora a skvalitňovanie administratívnych kapacít, vzdelávanie a zvyšovanie odbornosti zamestnancov	5.Zabezpečenie riadneho a plynulého procesu riadenia, prípravy, implementácie, monitorovania, hodnotenia, finančného riadenia, publicity, kontroly a auditu
	5.1.2	Modernizácia technického zabezpečenia a vybavenia	
	5.1.3	Zabezpečenie podpory procesov programovania, riadenia, implementácie, monitorovania, hodnotenia, finančného riadenia, publicity, kontroly a auditu	

Jednotlivé IP a ich opatrenia navrhnuté v rámci OP sa navzájom rôzne ovplyvňujú. Kým u niektorých sa dá predpokladať nielen komplementarita, ale aj výrazne synergický efekt, iné sú voči sebe prakticky neutrálne. Výnimočne sme identifikovali aj možnosť, kde navrhované opatrenia môžu pôsobiť dokonca kontraproduktívne. V rámci hodnotenia uvádzame hlavne tie vzájomné interakcie, kde je potenciál na zlepšenie synergií a kde je potrebné upraviť podmienky nastavenia tak, aby nedochádzalo k vzájomne sa negujúcim efektom.

V rámci investičnej priority zameranej na odpady sa mohol viac zdôrazniť synergický potenciál na energetické využitie časti odpadov a doplniť prioritnú os 4 zameranú na energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo, resp. podporu alternatívnych zdrojov výroby a využívania energie (vrátane výroby tepla).

Ako sme už uviedli opatrenie 1.2.3 s cieľom *Vytvoriť podmienky pre zabezpečenie dobrého stavu vôd v SR* nie je hierarchicky správne začlenené, lebo k jeho naplneniu prispievajú aj aktivity navrhované v rámci opatrenia 1.2.1. a súčasne navrhnuté aktivity týkajúce sa monitoringu s takto stanoveným cieľom nesúvisia. Z tohto dôvodu bude lepšie špecifický cieľ preformulovať.

V súvislosti s opatreniami špecifického cieľa 2.1.1 je potrebné venovať osobitnú pozornosť riešeniam, ktoré sú spojené so zelenou infraštruktúrou zameranou na revitalizáciu vodných tokov a vodných ekosystémov, najmä v horných úsekoch vodných tokov. K opatreniam na tokoch možno pristúpiť ak sú aj z hľadiska ochrany biodiverzity (1.3.1) ako aj ekosystémových funkcií tokov prijateľné alebo sa nedajú alternovať, prípadne hrozí bezprostredné riziko a hrozba replikovaných alebo opakovaných povodní, ktorým sa nedá inak zabrániť. Súčasne je nevyhnutné zabezpečiť uplatňovanie princípov integrovaného manažmentu povodí, teda nekoncentrovať úsilie len priamo do vodného toku, ale

---

sústrediť aktivity do celého povodia v zmysle požiadaviek RSV, v nadväznosti na Vodný plán SR, plánov manažmentu povodňového rizika ako aj v intenciách uznesenia vlády SR č. 556/2010.

Opatrenia pod špecifickým cieľom 1.4.1 sú zamerané výlučne na zníženie znečisťovania ovzdušia a zlepšenie jeho kvality prostredníctvom dôslednej implementácie smerníc EÚ v oblasti kvality ovzdušia. Neprekrývajú sa s opatreniami ostatných špecifických cieľov OP a dopĺňajú opatrenia ďalších investičných priorít v zmysle princípov integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania. V rámci opatrení 1.4.1 podporovaných z Kohézneho fondu (KF) s cieľovým územím celej SR, majú byť podporované projekty náhrady zastaraných spaľovacích zariadení lokálnych zdrojov znečisťovania ovzdušia v prospech nízkoemisných a energeticky účinnejších zariadení.

Otázka riešenia zosuvov (2.1.2) je problematická a len ťažko sa dá pričleniť k tematickému cieľu zameranému na adaptáciu krajiny na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy podporou investícií do prispôsobovania sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov. Navrhovaný prístup nie je možné priradiť ani do kategórie adaptačných opatrení ani k prispôsobovaniu sa zmene klímy. Hľadať súvislosti genézy svahových deformácií (zosuvov) napriek ich nespochybniteľne negatívnym vplyvom (hlavne ak ide o havarijný a ohrozujúci stav) je problematické. Aktivita svahovej deformácie vzniká synergiou viacerých činiteľov kde podstatný vplyv má činnosť človeka, najmä jeho nevhodné a neprimerané aktivity, ktorých výsledkom je svahová deformácia a gravitačný zosuv. Ide najmä o zásah do faktorov relatívne stabilizujúcich prirodzený gravitačný svahový pohyb, najmä zle umiestnenými stavbami (líniovými alebo nadzemnými), zásah do hydrológie územia, banská a iná ťažobná činnosť, skládky a depónie (zaťaženie územia) ale aj zlý hospodársky prístup k lesnému a poľnohospodárskemu využívaniu krajiny.

Tieto faktory prevládajú nad prirodzeným geologickým a geomorfologickým vývojom zemského povrchu a zosuv sa stáva nebezpečným a ohrozujúcim najmä pre jeho pôvodcu. Zosuvy, ktoré neohrozujú človeka, jeho majetok a iné spoločenské hodnoty, sa považujú za prirodzený a prírodný jav, ktorý nemá súvis s globálnymi environmentálnymi problémami, či s klimatickou zmenou. Svahové deformácie sa vyvíjali aj v dobe, keď do zemského povrchu človek výraznejšie nezasahoval a keď sa o klimatickej zmene nevedelo. Svahové deformácie sú a budú vždy súčasťou geomorfologického vývoja, otázka je miera umelého, chceného alebo nechceného zásahu človeka do priestoru, kde takýto zásah vyvolá katastrofický a havarijný stav spôsobený zosuvom pôdy. Preto nie je možné spájať zosuvy a iné prejavy svahovej dynamiky s príčinami a následkami klimatickej zmeny na krajinu. Aj keď dažďové zrážky, osobitne v ich privalovej a nadmernej kvantite, sú jednou z možných príčin aktivácie svahového pohybu, primárnou príčinou zosuvu sú buď vyššie spomínané nevhodné zásahy človeka alebo prirodzený vývoj v morfológii zemského povrchu daného inžiniersko-geologickými vlastnosťami konkrétnej lokality a krajiny.

Zaradenie tohto špecifického cieľa je primárne dané zhodnotenou mierou rizika najmä tých zosuvov, ktoré priamo ohrozujú človeka a jeho spoločenské hodnoty. Nespochybnujeme význam podpory prevencie, prieskumu a sanácie havarijných zosuvov a očakávanému výsledku zväčšenia plochy zosuvného územia zabezpečeného proti opätovnému zosuvu alebo sanovaného v prípade havarijného zosuvu. Takto formulovaný špecifický cieľ však nesúvisí so zmiernením negatívnych dôsledkov klimatickej zmeny realizáciou preventívnych a adaptačných opatrení tak, ako je to formulované v environmentálnej agende EÚ a pozičnom dokumente ako aj v tematickom ciele 5, ktorý je principiálne zameraný na ochranu pred povodňami ako jedným z prejavov zmeny klímy a to najmä

ekosystémovým prístupom. Riešenie zosuvov v rámci tejto investičnej priority nie je v súlade s pozičným dokumentom, ktorý sa o problematike zosuvov v tomto kontexte nikde nezmieňuje.

Vzhľadom na skutočnosť, že stanovené zámery pre prioritnú os 3 nie sú dostatočne jasné a vyžadujú si dosť podstatné úpravy, predkladáme v správe na zváženie kompletný rámcový návrh aktivít, výstupov, výsledkov, ukazovateľov a cieľov tejto osi (viď tabuľka 4). Vo všeobecnosti obsah PO 3, ktorá rieši riadenie rizík a odolnosť voči katastrofám síce súvisí s témou PO 1a 2, na úrovni špecifických cieľov či prípadných aktivít však nie sú evidentné žiadne vzájomné prepojenia. Aktivity v rámci PO 3 nebudú pravdepodobne žiadnym bezprostredným spôsobom ovplyvňovať ostatné aktivity a budú implementované bez výraznejších interakcií so zvyškom OP.

Investičné priority PO 4 sa vzájomne dopĺňajú a sú zreteľne oddelené na základe definícií oprávnených aktivít a prijímateľov. To platí aj pre doplnkovosť a neprekrývanie sa s ostatnými investičnými prioritami programu. V prípade výstavby zariadení na výrobu elektriny z malých obnoviteľných zdrojov energie (4.1.1) relevantný národný strategický dokument, Koncepcia rozvoja výroby elektriny z malých obnoviteľných zdrojov⁴ energie SR, schválený uznesením vlády SR č. 347/2013 z 03.07.2013, predpokladá do r. 2020 o. i. podporu 10 000 kotlov na biomasu s priemerným inštalovaným výkonom na dom 20 kW. V zhrnutí cieľového riešenia v Koncepcii sa hovorí o využití ekologických foriem energie. Aby toto riešenie skutočne bolo ekologickým, je nevyhnutné v zmysle prijatej stratégie redukcie emisií PM10 podporovať iba spaľovacie zariadenia s nízkou úrovňou emisií PM10, čo v prípade kotlov na biomasu pre domácnosť predstavuje vysoko nákladové opatrenie. Environmentálnym prínosom opatrenia je aj lokálne využitie biomasy s vylúčením nadbytočnej prepravy. Už v OP (nie len v Programovom manuáli) by mala byť zahrnutá podmienka Koncepcie, že podpora nie je oprávnená v lokalitách, kde je vybudovaný systém centrálného zásobovania teplom, aby sa predišlo konfliktu s cieľmi Investičnej priority 4.5 zameranej na rozvoj systému CZT.

Potenciálny konflikt s cieľom *znižovať znečisťovanie ovzdušia a zlepšiť jeho kvalitu* (1.4.1) by mohol nastať v prípade všetkých opatrení, ktoré smerujú k výstavbe, alebo rekonštrukcii/modernizácii existujúcich energetických zariadení na zariadenia využívajúce OZE (4.1.1, aktivita A, a C, 4.2.1 aktivita B, 4.3.1 aktivita A). Tento potenciálny konflikt v prípade náhrady spaľovacích zariadení je v návrhu OP KŽP riešený obmedzením podpory len pre zariadenia s nízkou produkciou tuhých látok v súlade s opatrením pre znižovanie koncentrácií PM10 uvedeným v Stratégii pre redukciiu PM10. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že všetky aktivity na úsporu primárnych energetických zdrojov sú významné pre zlepšenie kvality ovzdušia. „Soft“ aktivity podporované v rámci IP 4.4 tiež prispievajú k znižovaniu znečisťovania ovzdušia.

Príkladom doplnkovosti a komplementarity je navrhovaná podpora výroby a energetického využívania bioplynu, skládkového plynu a plynu z čistiarní odpadových vôd v opatrení 4.1.1 a výroby bioplynu ako súčasť aktivít na zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov v rámci opatrenia 1.1.1

---

⁴ Zákon o energetike č. 251/2012 Z. z. definuje „malý zdroj“ ako zariadenie na výrobu elektriny z obnoviteľného zdroja s celkovým inštalovaným výkonom do 10 kW. V Koncepcii sa používa formulácia „malý obnoviteľný zdroj energie“, čím sa myslí zariadenie na výrobu elektriny z obnoviteľného zdroja s celkovým inštalovaným výkonom do 10 kW. Koncepcia rieši predovšetkým fotovoltiku, menej malé veterné turbíny a okrajovo sa zaoberá aj zdrojmi na výrobu tepla (solárne kolektory, kotly na biomasu a tepelné čerpadlá a ich finančnou podporou z EÚ).

(zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov vrátane produkcie bioplynu využívaného na kombinovanú výrobu tepla a elektriny).

Jedným z identifikovaných prípadov, kde opatrenie v rámci jednej prioritnej osi OP môže viesť k efektom, ktoré sú v rozpore s cieľmi opatrení v inej prioritnej osi tohto programu, je podpora výroby energie z OZE. V rámci týchto opatrení je oprávnenou aktivitou aj podpora zriadenia malých vodných elektrární. Tá by však mala byť umožnená len za podmienky, že jej vybudovaním a uvedením do prevádzky nedôjde k poškodeniu riečneho ekosystému, porušeniu podpory ekosystémových funkcií a k strate charakteru vodných tokov, či dokonca k strate konektivity, ktorá je jednou z podmienok budovania siete chránených území s prepojením medzi územiaми Natura 2000. Doterajšie skúsenosti potvrdzujú, že niektoré malé vodné elektrárne výrazne narušili riečne ekosystémy najmä nížinných riek a tieto mimoriadne negatívne a nepriaznivé zmeny sú už nezvratné, čo je v príkrom rozpore s opatreniami investičnej priority 1.3. zameranej na ochranu a obnovu biologickej diverzity. Pokračovaním podpory výstavby malých vodných elektrární aj vďaka schválenej koncepcii využitia hydroenergetického potenciálu a prerozdelením profilov (Koncepcia rozvoja výroby elektriny z malých obnoviteľných zdrojov energie SR) sa bude pokračovať v likvidácii posledných zvyškov prírodných riečnych ekosystémov a tieto sa pod vplyvom zmeny hydrologických podmienok zmenia na umelé, nestabilné a nezdravé vodné systémy. Tým sa dostáva zámer využitia OZE do rozporu s podporou obnovy biodiverzity najmä vo voľnej krajine, ale aj stratou konektivity, ktorá je jednou z podmienok ekologickej siete budovania chránených území Natura 2000. Doterajšie posudzovanie environmentálnych dopadov pre jednotlivé malé vodné elektrárne sice spĺňa z environmentálneho hľadiska zákonné povinnosti, ale nezohľadňuje synergiu negatívnych efektov pri výstavbe sústavy takýchto elektrární v malých vzdialenostiach na jednom vodnom toku.

Podľa posledných skúseností rozvoj a rozmach výstavby malých vodných elektrární veľmi negatívne pôsobí na stav a charakter riečnych ekosystémov najmä nížinných riek a tieto mimoriadne negatívne a nepriaznivé zmeny sú už nezvratné. Pokračovaním podpory výstavby malých vodných elektrární aj vďaka schválenej koncepcii využitia hydroenergetického potenciálu a prerozdelením profilov (Koncepcia rozvoja výroby elektriny z malých obnoviteľných zdrojov energie SR) by sa pokračovalo v likvidácii posledných zvyškov prírodných riečnych ekosystémov a tieto sa pod vplyvom zmeny hydrologických podmienok zmenia na umelé, nestabilné a nezdravé vodné systémy.

Z tabuľky 3 prezentujúcej vzájomné vzťahy medzi jednotlivými opatreniami OP KŽP je evidentné, že potenciálne pozitívne vzájomné pôsobenie funguje prevažne medzi opatreniami v rámci jednotlivých tém (napr. v rámci PO 1 a 2, alebo PO 4), ale podobné prepojenie sa objavilo aj medzi energetickými a environmentálnymi opatreniami (v oblasti kvality ovzdušia), kým opatrenia PO 3 sú bez výraznejšej interakcie so zvyškom OP.

Tabuľka 3 Vzájomné vzťahy medzi opatreniami OP KŽP

	1.1.1	1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.3.1	1.4.1	1.4.2	2.1.1	2.1.2	3.1.1	3.1.2	3.1.3	3.1.4	4.1.1	4.2.1	4.3.1	4.4.1	4.4.2	4.5.1
1.1.1	*	++	+	++	+++	+++	+++	++	+++	+	+	+	+	+++	0	0	0	0	0
1.2.1	++	*	+++	+++	+++	+	++	++	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.2.2	+	+++	*	++	+	+	+	++	++	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.2.3	++	+++	++	*	+++	+	+	++	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3.1	+++	+++	+	+++	*	+++	++	++	+	0	0	0	0	-	+	+	0	0	0
1.4.1	+++	+	+	+	+++	*	+	0	0	0	0	0	0	+	++	++	+	+	++
1.4.2	+++	++	+	+	++	+	*	+	+++	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.1	++	++	++	++	++	0	+	*	+	+	+	+	0	0	0	0	0	0	0
2.1.2	+++	0	++	+	+	0	+++	+	*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1.1	+	0	0	0	0	0	0	+	0	*	?	?	?	0	0	0	0	0	0
3.1.2	+	0	0	0	0	0	0	+	0	?	*	?	?	0	0	0	0	0	0
3.1.3	+	0	0	0	0	0	0	+	0	?	?	*	?	0	0	0	0	0	0
3.1.4	+	0	0	0	0	0	0	+	0	?	?	?	*	0	0	0	0	0	-
4.1.1	+++	0	0	0	-	+	0	0	0	0	0	0	0	*	++	+	+++	+++	+
4.2.1	0	0	0	0	+	++	0	0	0	0	0	0	0	++	*	+++	+++	+++	+
4.3.1	0	0	0	0	+	++	0	0	0	0	0	0	0	+	+++	*	+++	+++	++
4.4.1	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	+++	+++	+++	*	+++	+++
4.4.2	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	+++	+++	+++	+++	*	+++
4.5.1	0	0	0	0	0	++	0	0	0	0	0	0	0	-	+	++	+++	+++	*

Synergia: + mierna, ++ stredná, +++ silná, 0 neutrálny vzťah, - potenciálne protichodné, ? neurčené, nie sú jasné plánované aktivity

Synergia a komplementarita s inými nástrojmi

Na základe dostupných informácií je väčšina informácií uvedených v kapitole 8 návrhu OP (Kordinácia s inými programami a finančnými nástrojmi) uvedená správne aj keď ju bude nutné aktualizovať v súlade s tým, ako budú dopracované jednotlivé OP.

Užšiu koordináciu prípravných tímov operačných programov na Slovensku si vyžadujú opatrenia TC 6b. V rámci týchto opatrení boli stanovené podobné aktivity v OP KŽP, Programe rozvoja vidieka (PRV) aj v Integrovanom regionálnom operačnom programe (IROP). Opatrenia uvedené vo všetkých troch OP umožňujú podporu projektov zameraných na verejné kanalizácie a čistiarne odpadových vôd pre aglomerácie s veľkosťou pod 2000 EO za špecifických podmienok. V prípade OP KŽP pôjde o aglomerácie v chránených vodohospodárskych oblastiach, kde bol zistený zlý stav vôd. V IROPe (4.2.2.) je uvedená rekonštrukcia a budovanie vodovodov, a rekonštrukcia stokovej siete (mimo chránených vodohospodárskych oblastí). V PRV (priorita 5) ide o podporu infraštruktúry malých rozmerov (t.j. infraštruktúru len v danej malej obci, resp. jej časti, prípadne realizáciu prípojky na väčšiu infraštruktúru). V závislosti na ďalšom upresnení operačných programov bude potrebné, aby Riadiaci orgán OP KŽP v súčinnosti s riadiacimi orgánmi oboch dotknutých OP dohodol jasné deliace línie tak, aby neboli podporované identické aktivity.

Budovanie verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd pre aglomerácie nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ, podporuje aj Stratégia EÚ pre Dunajský región (Dunajská stratégia) v prioritnej oblasti 4 Obnova a udržanie kvality vôd. Prioritnou oblasťou tejto stratégie sú aj preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami prepojené s vodným tokom. Podobné typy intervencií (nie len v oblasti vody, ale aj biodiverzity, klímy, zelenej energie, atď.) boli v súčasnom programovom období podporované aj z finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru (EEA grantov)/ Nórskeho fondu, Švajčiarskeho mechanizmu a z Environmentálneho fondu. Žiaden z týchto mechanizmov nie je v kapitole 8 spomenutý. Vzhľadom na pravdepodobnosť financovania podobných (resp. aj identických) typov intervencií hlavne v oblasti biodiverzity v budúcom období, by mali byť z pohľadu komplementarity do návrhu OP doplnené aj uvedené zdroje a aktualizované ich deliace línie tak, aby nedochádzalo k duplicitám.

V PRV budú podporené investície prispievajúce k znižovaniu emisií skleníkových plynov a amoniaku z poľnohospodárstva, čo je komplementárne opatrenie tematicky čiastočne podobné Investičnej prioritě 1.4. OP KŽP, ako aj opatreniam na znižovanie emisií skleníkových plynov v rámci PO4. V IROPe je zahrnutá podpora opatrení na riešenie dobrej kvality ovzdušia v okolí plošných a líniových zdrojov znečisťovania. Deliacia línia s OP KŽP je na úrovni oprávnených aktivít (v rámci IROPu bude oprávnená výsadba, resp. regenerácia izolačnej zelene).

V rámci PRV bude zahrnutá aj výroba energie z obnoviteľných zdrojov v poľnohospodárstve a lesníctve a zvýšenie účinnosti využitia energie v poľnohospodárstve a lesníctve. Tu je zaradená podpora investícií zameraných na využívanie OZE s výnimkou vodnej, veternej a solárnej energie. Deliacia línia s OP KŽP (4.1) je stanovená na úrovni oprávnených aktivít a prijímateľov. V PRV je zahrnutá podpora pre výstavbu nových, rekonštrukciu, modernizáciu a opravu zariadení na využívanie OZE pre spotrebu energie, ale deliacia línia s IP 4.2 a 4.3 OP KŽP je na úrovni žiadateľov/

prijímateľov⁵. V IP 4.3 OP KŽP sú zahrnuté len budovy verejnej správy (štátnej správy a územnej samosprávy), prostredníctvom IROPu má byť podporená komplexná obnova budov na bývanie s cieľom dosiahnutia ich energetickej efektívnosti. Považujeme za potrebné zjednotiť označovanie investičných priorít v kapitole 8 návrhu OP KŽP a aktualizovať v súlade s prípravou PRV a IROP.

Hodnotenie synergie a komplementarity OP KŽP s návrhom OP PRV v oblasti biodiverzity a ochrany prírodných zdrojov vychádza zo skúseností z predchádzajúceho programového obdobia. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR muselo dbať na synergiu výsledného efektu štrukturálnych fondov na stav krajiny a biologickej diverzity. V novom návrhu PRV sa preto veľmi účelne v prioritě 4 – Obnova, ochrana a posilnenie ekosystémov v poľnohospodárstve a lesníctve, zameriavajú plánované činnosti na synergiu efektov pri zvyšovaní ekologickej stability a ekosystémových funkciách krajiny tam, kde sa krajina aj hospodársky využíva (fokusová oblasť 4A - obnova, zachovanie a posilnenie biologickej diverzity vrátane lokalít sústavy Natura 2000 a území čeliacim prírodným alebo iných špecifických obmedzeniam a územím s vysokou prírodnou hodnotou). To sa týka aj podporných platieb pre hospodárov v oblastiach, ktoré sú znevýhodnené z titulu ochrany prírody. Preto je možné konštatovať, že zo strany PRV je synergia dostatočná a nedochádza k duplicitě alebo vzájomnému potláčaniu efektov jednotlivých aktivít. Na druhej strane v návrhoch programov chýba výraznejší synergický efekt a zdôraznenie významu pozemkových úprav a ochrany základných zložiek životného prostredia, ktoré sú mimo gescie rezortu MŽP SR (napr. ochrana pôdy pred eróziou – fokusová oblasť 4C). Tieto opatrenia súvisia hlavne s budovaním zelenej infraštruktúry.

Synergia a komplementarita s ďalšími nástrojmi, programami a politikami EÚ v oblasti energetiky aj ochrany ovzdušia je v OP zohľadnená a opísaná v kap. 8.2. Komplementarita a synergia OP KŽP s Programom inteligentná energia Európa (IEE) nie je dostatočne vysvetlená, text je potrebné prepracovať. Odporúčame zvážiť tabuľkové zhrnutie ako v kapitole 1.1. o stratégií.

Intervenčná logika OP KŽP

Stanovenie jasnej intervenčnej logiky OP KŽP si vyžaduje jednoznačné zadefinovanie celkového strategického cieľa. Celkový cieľ by mal byť stanovený tak, aby zastrešoval tematické ciele OP a súčasne spolu s cieľmi ostatných OP spoločne prispel k naplneniu strategického zámeru na úrovni Partnerskej dohody.

Súčasná štruktúra návrhu je z väčšej časti v súlade s národnými a európskymi strategickými materiálmi. Jednotlivé prioritné osi OP KŽP majú svoje ciele zadefinované v súlade tým, ako boli stanovené tematické ciele 4, 5 a 6. Jediným cieľom, ktorý nie je stanovený podľa TC je cieľ prioritnej osi 5 Technická asistencia. V prípade prioritnej osi 2 a 3 je neštandardné jej delenie na dve samostatné osi, kde každá rieši rovnaký tematický cieľ, ale rôzne investičné priority. Kompetenčne však problematiku zastrešujú dve rôzne ministerstvá, preto došlo k rozdeleniu tematického cieľa *Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika* do dvoch prioritných osí. Prioritná os 2 zastrešuje opatrenia na prispôbenie sa zmene klímy, ktoré patria do gescie MŽP SR, kým zabezpečenie predchádzania vzniku katastrof a vyvíjanie systémov zvládania katastrof, tvoria prioritnú

⁵ Obce vo vidieckych oblastiach sú obce s výnimkou tých so štatútom mesta, ktoré spĺňajú nasledovné kritériá: obce s hustotou osídlenia menej ako 50 obyvateľov/km²; obce s hustotou osídlenia viac ako 50 obyvateľov/km² a súčasne s menej ako 500 obyvateľmi.

os 3, ktorú bude riadiť Ministerstvo vnútra SR. Cieľ oboch prioritných osí ostáva rovnaký. Toto rozdelenie súvisí aj s odlišnou kategóriou fondov (KF, EFRR) a s vytvorením výkonnostného rámca, za ktorého plnenie takto zodpovedá každé ministerstvo samostatne.

Každá prioritná os má 1 – 4 investičné priority. Priority majú svoje názvy bez stanovenia cieľa, špecifické ciele (1-5) sú však stanovené v rámci každej priority; v niektorých prípadoch zodpovedajú skôr aktivitám, resp. definujú výstupy nie ciele a výsledky. Stanovenie cieľov by malo odrážať národné potreby a priority aj keď sú vyjadrením záväzkov plynúcich z členstva v EÚ. V takejto podobe dokument vyznieva tak, že realizácia OP súvisí len s neplnením záväzkov voči EÚ.

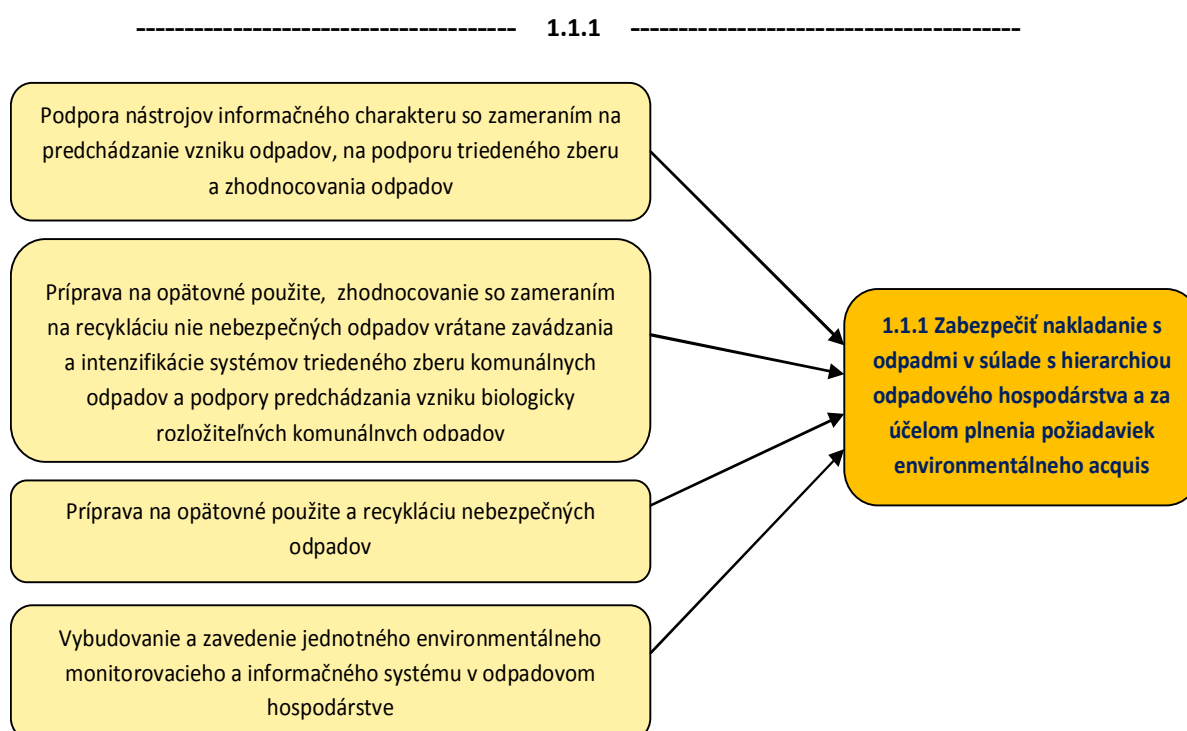
Nastavenie cieľov by bolo prehľadnejšie (viac hierarchicky usporiadané) ak by aj jednotlivé investičné priority mali deklarované ciele, ktoré by boli dosahované prostredníctvom špecifických cieľov. V takejto podobe sú v niektorých investičných prioritách paralelne definované špecifické ciele, ktoré kauzálne patria na inú úroveň. Na zjednotenie celého návrhu odporúčame úpravu špecifických cieľov. V niektorých prípadoch navrhujeme predefinovanie/upresnenie cieľov a ich stanovenie jednotným štýlom a v prípade prioritnej osi 3 úpravu cieľov, ale aj aktivít a ukazovateľov (viď tabuľka 4). Predbežne navrhujeme zväziť úpravy špecifických cieľov nasledovne:

- 1.1.1 zvýšiť podiel zhodnocovaných odpadov...
- 1.2.1 zlepšiť a rozšíriť systém na odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd...
- 1.2.2 bez zdôraznenia súladu s legislatívou, keďže tento súlad sa automaticky predpokladá, (zvýšiť mieru pripojenia k vodovodnej sieti / zlepšiť zásobovanie pitnou vodou z verejných vodovodov)
- 1.2.3 zlepšiť a rozšíriť systém monitorovania a hodnotenia stavu vôd (ako nástroj pre návrh a vykonanie niektorých opatrení pre dosiahnutie dobrého stavu vôd)
- 1.3.1 zlepšiť súčasný stav biologickej diverzity...
- 1.4.1 znížiť znečisťovanie ovzdušia a zlepšiť jeho kvalitu
- 1.4.2 zrevitalizovať plochy zaťažené starými environmentálnymi záťažami...
- 2.1.1 zlepšiť protipovodňovú ochranu...
- 2.1.2 zlepšiť účinnosť sanácie, revitalizácie a zabezpečenia úložísk ťažobného odpadu a zvýšiť účinnosť preventívnych a adaptačných opatrení na elimináciu environmentálnych rizík
- 3.1.1 posilniť preventívne opatrenia vo vzťahu k prírodným a technologickým rizikám vyplývajúcim z dôsledkov zmeny klímy
- 3.1.2 zlepšiť pripravenosť záchranných zložiek, civilnej ochrany a iných subjektov na zvládanie katastrof a rizikových udalostí súvisiacich so zmenou klímy
- 3.1.3 zvýšiť efektívnosť manažérstva riešenia mimoriadnych situácií pre organizáciu a koordináciu záchranných a likvidačných prác vyplývajúcich zo zmeny klímy
- 3.1.4 posilniť nástroje na obnovu a rekonštrukciu prírodného, technologického a obytného prostredia po prírodných katastrofách a technologických haváriách
- 4.1.1 zvýšiť podiel OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe
- 4.2.1 znížiť energetickú náročnosť v podnikoch a zvýšiť využívanie OZE
- 4.3.1 zlepšiť energetickú efektívnosť verejných budov
- 4.4.1 zlepšiť informovanosť, poradenstvo a monitorovanie energetickej efektívnosti
- 4.4.2 podporiť systémový prístup k energetickej efektívnosti vo verejnom sektore, zahrňujúci tvorbu plánov energetickej efektívnosti a rozvoj energetických služieb
- 4.5.1 zlepšiť účinnosť a zvýšiť podiel CZT

5.1.1 zabezpečiť riadny a plynulý procesu riadenia, prípravy, implementácie, monitorovania, hodnotenia, finančného riadenia, publicity, kontroly a auditu tak, aby bol napĺňaný globálny cieľ operačného programu.

Plánované aktivity, hlavné cieľové skupiny, územia a typ prijímateľov

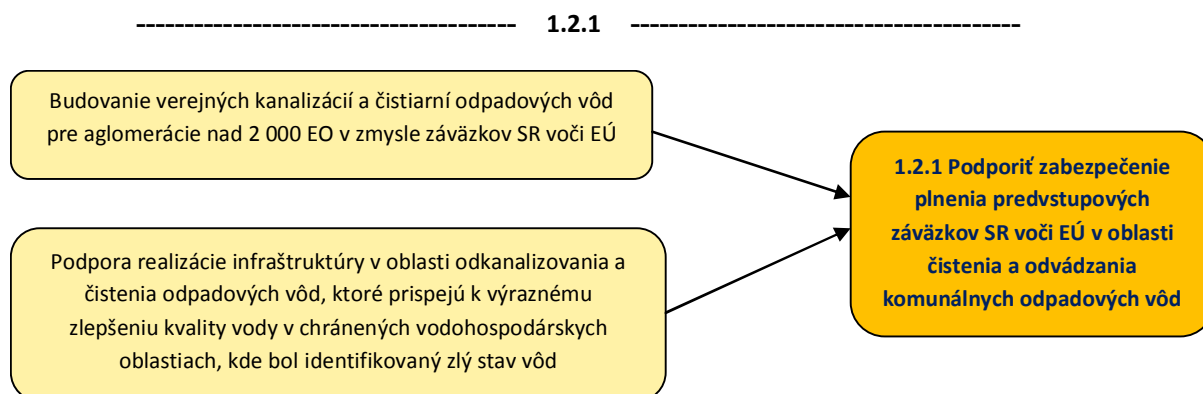
Popis plánovaných aktivít nie je vo všetkých častiach návrhu vždy dostatočne jasný. Značná časť textu popisujúca aktivity sa venuje odôvodneniu intervencie. Takáto časť textu má svoje opodstatnenie v úvodných kapitolách návrhu, kým časť popisujúca aktivity by mala uviesť konkrétne príklady typov aktivít, ktoré povedú k dosiahnutiu výsledkov a naplneniu cieľov. V tejto časti detailnejšie posúdime súlad navrhovaných aktivít a ich predpokladaných výstupov, ktoré by sa mali v konečnom dôsledku prejavovať ako výsledok, t.j. zmena stanovená špecifickým cieľom. V tomto kontexte sme posudzovali aj adekvátnosť typu prijímateľov. Cieľové skupiny a územie boli uvedené správne.

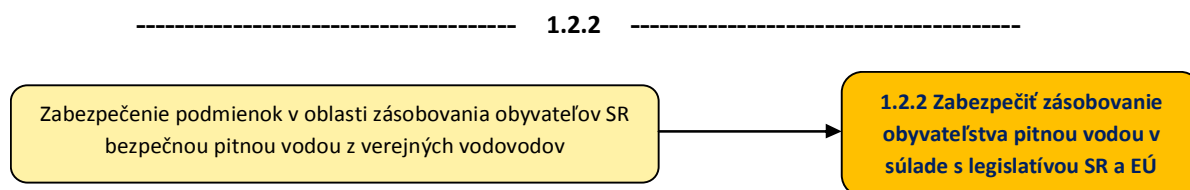
V popise aktivít sa objavuje zbytočné množstvo ďalších údajov, ktoré sú zdôvodnením intervencie, nie vysvetlením konkrétnych aktivít. Všetky navrhované aktivity sú na Slovensku osvedčeným prístupom v manažmente odpadového hospodárstva. Nie je však zrejmé ako sa bude postupovať pri aktivite zameranej na predchádzanie vzniku odpadov, keď možnosti motivácie producentov odpadov sú obmedzené. Chýba špecifikácia tohto postupu vo vzťahu k producentom obalov, ktoré sú potenciálnym odpadom (napr. PET fľaše a iné plastové obaly, obaly z kovov najmä farebných, biologický odpad a špeciálny odpad napr. ojazdené pneumatiky, batérie a pod.). Pri výstavbe nových a rekonštrukcii existujúcich zariadení sa nachádza napr. zmienka o podporení informačnými kampaňami, ktoré sú už súčasťou samostatného balíka aktivít. Súčasne názov aktivity zmieňuje podporu systémov triedeného zberu komunálnych odpadov, ale v popise aktivít to už nie je uvedené. Výstavba a rekonštrukcia je rozdelená na dve samostatné aktivity určené pre nie nebezpečné a nebezpečné odpady samostatne, ale vzhľadom na rovnakých oprávnených príjemcov, nemá toto rozdelenie opodstatnenie. Vybudovanie monitorovacieho informačného systému nepopisuje východzí

stav ani inštitúcie, ktoré zaň zodpovedajú. Dá sa pritom predpokladať, že takýto projekt by mal byť riešený ako národný projekt, ale bližšia špecifikácia nie je uvedená.

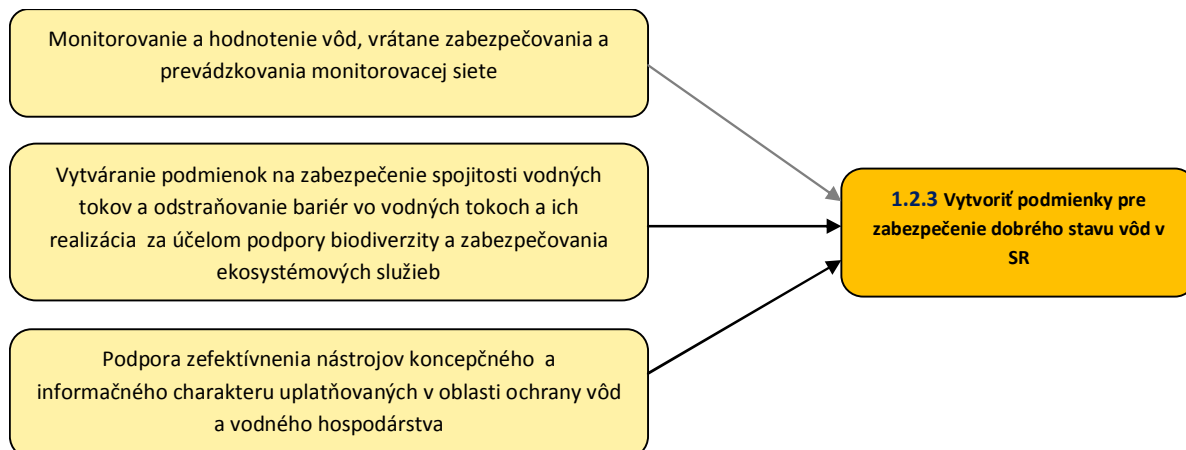

Investičná priorita zameraná na vodné hospodárstvo uvádza 2 identické aktivity, ktoré sú rozlíšené cieľovým územím. Prvá časť aktivít sa týka aglomerácií nad 2000 EO, druhá aglomerácií pod 2000 EO v chránených vodohospodárskych oblastiach. Z popisu aktivít nie je úplne zrejmé, či sa budú podporovať výhradne aglomerácie, ktoré majú vybudovanú stokovú sieť, ale nemajú čistiareň odpadových vôd, alebo aj tie bez siete.

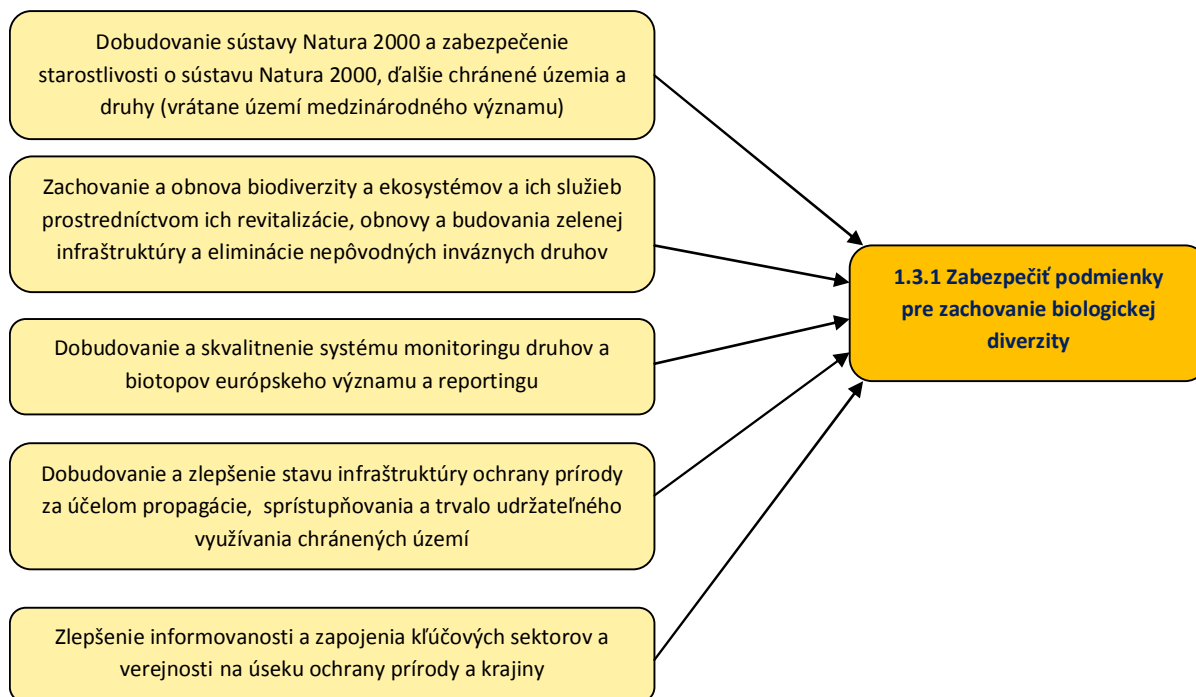
Tento špecifický cieľ bude napĺňaný prostredníctvom dvoch opatrení. V prvom rade sa orientuje na rekonštrukciu úpravni povrchových alebo podzemných vôd. V súvislosti so skutočnosťou, že zariadenia využívané na úpravu vody sú v prevádzke väčšinou tridsať a viac rokov, sú stavebne a najmä technologicky zastarané a používané postupy nezodpovedajú súčasným požiadavkám a trendom na zabezpečenie dodávky pitnej vody v požadovanej kvalite. Druhé opatrenie sa týka budovania vodovodov, za podmienok, že táto intervencia bude realizovaná súčasne s projektmi týkajúcimi sa budovania kanalizačnej siete. Táto podmienka nie je bližšie špecifikovaná z hľadiska nadväznosti na kanalizačnú sieť.

1.2.3

Aktivita pod označením monitorovanie vôd neobsahuje žiadnu konkrétnejšie upresnenie, aké konkrétne činnosti sa budú realizovať. Nie je jasné, či ide o dobudovanie už existujúceho systému, ak áno, v akom rozsahu, a kto takýto systém prevádzkuje, alebo či sa plánuje realizácia úplne nového systému monitorovania. Základným problémom tejto aktivity v akejkoľvek podobe je, že nesmeruje k naplneniu vyššie uvedeného cieľa, keďže monitorovací systém je len nástrojom na sledovanie kvality vôd ale nie je činnosťou, ktorá by zabezpečovala dobrú kvalitu vôd. Aktivity špecifického cieľa 1.2.1 prispievajú k zlepšeniu kvality vôd. Ostáva preto zvážiť, či nebude lepšie špecifikovať cieľ tak, aby zodpovedal plánovaným aktivitám. Posledná uvedená aktivita - zefektívnenie nástrojov koncepčného a informačného charakteru je tiež veľmi neurčito zadefinovaná a neuvádza žiadne konkrétne príklady aktivít.

1.3.1

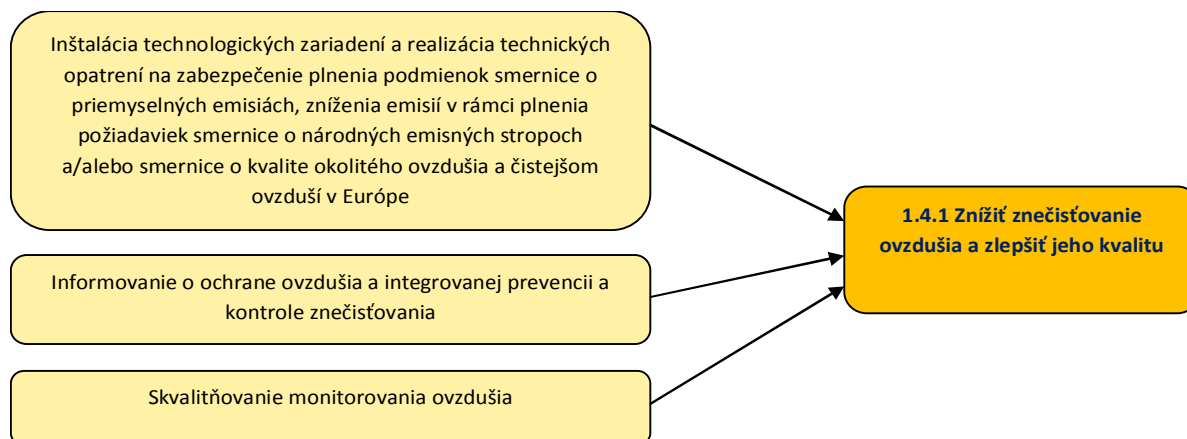
Aktivity týkajúce sa biodiverzity sa sústreďujú na zachovávanie a obnovu prvkov biodiverzity najmä mimo jestvujúcich chránených území (vrátane Natura 2000) a budovanie koherentnej ekologickej siete, ktorá musí zabezpečiť jej ekosystémové funkcie na národnej úrovni, s prepojením na celoeurópsku ekologickú sieť. Tento nový prvok je významným posunom, keď sa neprístupuje len k tradičnému konzervačnému prístupu vyčlenených chránených území ale na krajinu sa díva ako na integrovaný systém.

Navrhované aktivity zahŕňajú aj veľmi potrebné a konkrétne revitalizačné opatrenia, ktoré prispievajú k ekosystémovej funkčnosti a služieb krajiny. Návrh uvádza dobudovanie sústavy chránených území, spracovanie plánov starostlivosti, budovanie zelenej infraštruktúry, mapovanie, monitoring a cieľenú eradikáciu problematických druhov rastlín. Monitoring sa rovnako objavuje v ďalšej aktivite zameranej na vytvorenie celoplošného monitoringu druhov a biotopov prostredníctvom informačného systému. Zabezpečenie funkčného systému monitoringu a reportingu na úseku ochrany prírody sa však nemôže týkať len invázičných a nepôvodných druhov keďže monitoring a reporting je významným pre hodnotenie stavu a vývoja stavu biologickej diverzity v celku, vrátane územnej ochrany, ochrany druhov a biotopov (ekosystémov) s osobitným dôrazom na monitorovanie ekosozologického stavu cieľov ochrany prírody v územiach Natura 2000. Bolo by vhodné posilniť participáciu mimovládneho sektora, samosprávy (obcí) a zainteresovanej verejnosti, pričom štátne zodpovedné inštitúcie by sa stali najmä garantom dosiahnutia cieľa a odbornosti. Priamou účasťou cieľovej skupiny na zvyšovaní povedomia o ochrane prírody sa dosiahne významný efekt.

Opatrenia investičnej priority zameranej na biodiverzitu sú popísané v dostatočnom rozsahu a jasne popisujú, aký je ich účel. Konkrétne aktivity sú vyhodnotiteľné najmä pri hodnotení plnenia záväzkov budovania sústavy Natura 2000 a pri ochrane biotopov druhov rastlín a živočíchov a druhov vtákov európskeho významu. Popísané opatrenia prispievajú k plneniu cieľov, aj keď je ťažké objektívne hodnotiť mieru narastania pozitívneho vzťahu verejnosti k ochrane prírody a využívanie informácií o význame biodiverzity vo verejnom záujme.

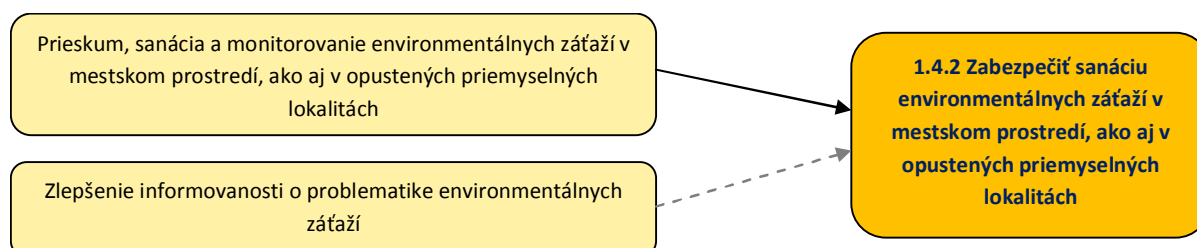
V rámci oprávnených aktivít v opatrení 1.3.1 odporúčame upresniť prijímateľov: namiesto „odborné organizácie ochrany prírody MŽP, uviesť jedinú takúto organizácia, ktorá v rámci rezortu existuje; pre aktivity A, B, C, D vymenovať prijímateľov nasledovne: Štátna ochrana prírody SR (ŠOP SR), subjekty verejného sektora a mimovládne organizácie so zameraním na ochranu biodiverzity (s podmienkou odbornej garancie ŠOP SR). Pre aktivitu D odporúčame doplniť za prijímateľov aj obce a pre aktivitu E popri Slovenskej agentúre životného prostredia (SAŽP) aj ŠOP SR a mimovládne organizácie.

1.4.1

Využitie nových technológií a náhrada zastaraných spaľovacích zariadení, spolu s osvetovými kampaňami sú aktivitami, ktoré pomôžu znížiť znečisťovanie ovzdušia. Nástrojom na sledovanie bude informačný systém, ktorého zlepšenie je popísané v návrhu OP. Ako prijímatelia sú v návrhu OP KŽP v rámci 1.4.1 navrhované subjekty verejného sektora a subjekty súkromného sektora (prevádzkovatelia zdrojov znečisťovania ovzdušia). Podrobnejšia špecifikácia prijímateľov na rozdiel od opatrení PO 4 nie je uvedená.

1.4.2

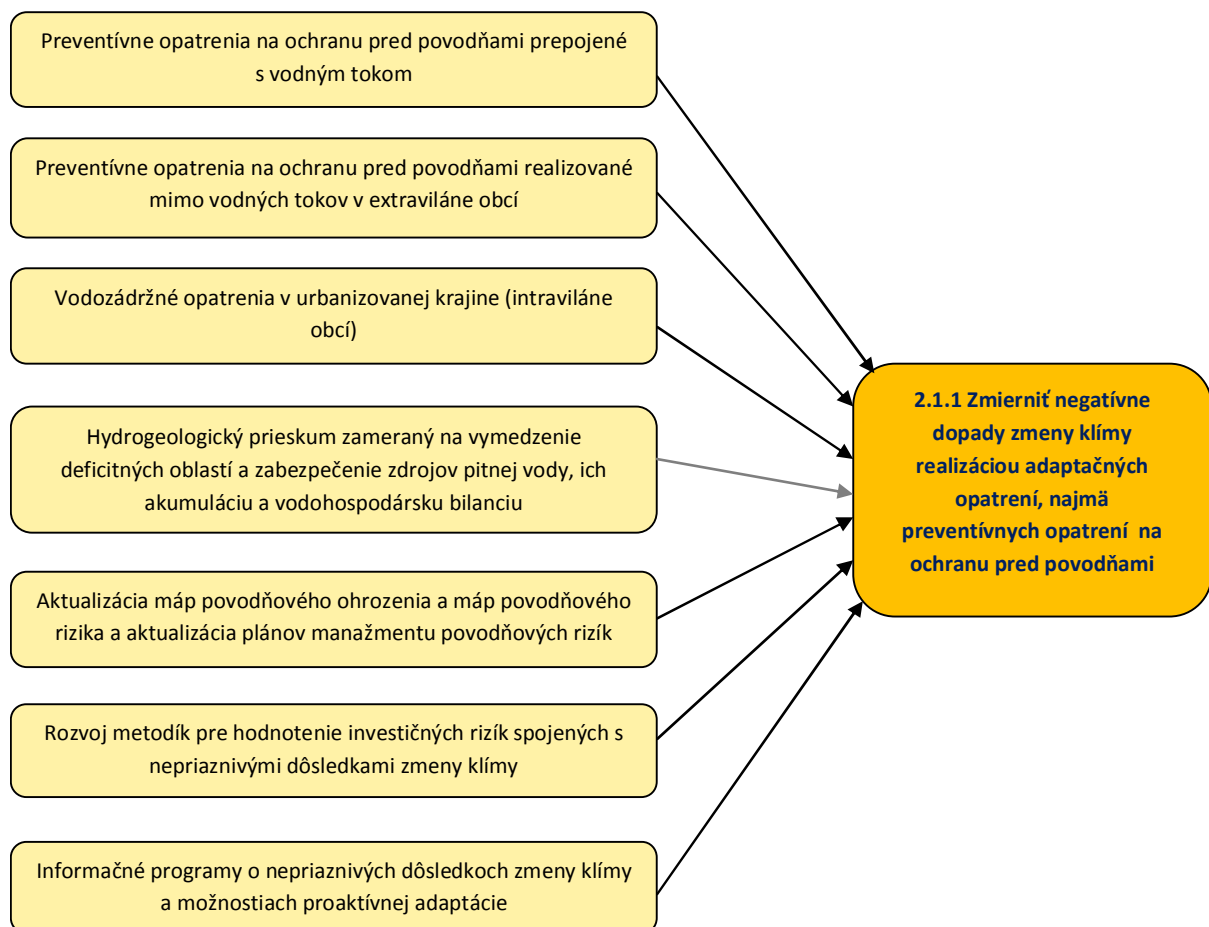

Popis a zdôvodnenie problematiky sanácie environmentálnych záťaží vrátane úložísk odpadov z ťažobného priemyslu je dostatočné na pochopenie potreby a významnosti navrhovaných opatrení a aktivít. Hlavným cieľom je odstránenie rizika priameho ohrozenia zdravia ľudí, verejnosti, poškodenia alebo straty majetkových hodnôt ako i priame dlhodobé ohrozenie alebo poškodenie zložiek životného prostredia. Z hľadiska trvalo udržateľného rozvoja spoločnosti sa sanáciou a rekultiváciou takýchto záťaží vytvára perspektíva znovu využívania týchto plôch po ich dôslednej likvidácii a príprava dotknutých plôch na následné využitie. Všetky konkrétne navrhované aktivity sú jednoznačne vyhodnotiteľné a monitorovateľné.

Aktivity týkajúce sa prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží, vrátane aktualizácie informačného systému sú plánované s cieľom zlepšiť mestské prostredie. Ich účelom je zvýšiť podiel sanovaných a rekultivovaných lokalít s evidovanými environmentálnymi záťažami nad súčasnú úroveň. Otvorenou otázkou ostáva preklenutie princípu „znečisťovateľ platí“. V súčasnosti sú väčšinou známi pôvodcovia evidovanej, analyzovanej a zmapovanej environmentálnej záťaže (vrátane neriešených odpadov z ťažobného priemyslu na úložiskách), resp. súčasní majitelia (správcovia, nájomcovia) pozemkov, alebo iných súvisiacich nehnuteľností, na ktorých sa nachádza objekt

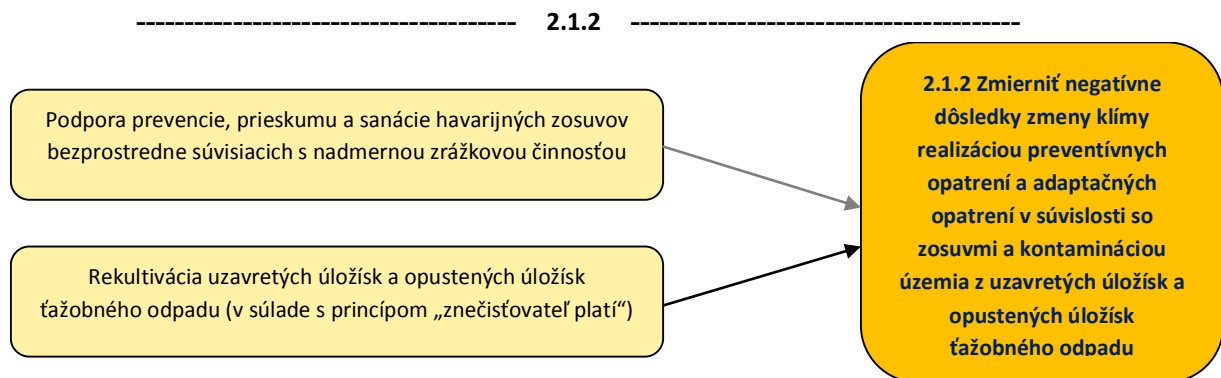
environmentálnej záťaže. Faktom ostáva, že osobu (právnickú, fyzickú ako vlastníka dotknutých pozemkov), ktorá nie je verifikovaná ako znečisťovateľ, nie je možné prinútiť hradiť výdavky za sanáciu environmentálnej záťaže, ktorej pôvodca nie je známy alebo už nejestvuje. Je veľmi pravdepodobné, že primárnym pôvodcom znečistenia a environmentálnych záťaží boli štátne podniky z dôb, keď všetky podniky, výroby a služby (vrátane vojenských, poľnohospodárskych a iných) patrili štátu a teda pôvodcom (znečisťovateľom) bol de facto štát. Sanačné opatrenia uvádzajú ako ukazovateľ plochu sanovaného územia, ale chýba zmienka o výbere lokalít vybraných na sanáciu a rekultiváciu.

2.1.1

Špecifikácia protipovodňových aktivít rozlíšila preventívne opatrenia v intraviláne, extraviláne a vodozádržné opatrenia pre rôzne typy oprávnených príjemcov. Z dôvodu dosiahnutia synergických efektov by však bolo optimálne koordinovať jednotlivé opatrenia tak, aby sa dosiahol ich optimálny efekt. Problematickou sa javí aktivita D zameraná na hydrogeologický prieskum. Nevyhnutnosť permanentného hydrogeologického prieskumu na celom území SR je nespochybniteľná, nemá však súvis s prevenciou a ochranou pred povodňami. Uvedená aktivita rieši normatívny charakter zásob podzemných vôd a ich využívania ako zdrojov pitnej vody a môže sa stať aj indikátorom zmien v stanovení potrieb a možností využívania dostupných zdrojov vôd. V súvislosti s jedným z adaptačných opatrení na dôsledky zmeny klímy, ktorý sa prejavuje fenoménom sucha je potrebné navrhované aktivity zdôvodniť v príslušných častiach OP. Oveľa významnejšou aktivitou je

permanentná aktualizácia máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika a plánov manažmentu povodňových rizík, čo priamo vyplýva z národnej legislatívy a záväzkov vyplývajúcich z práva EÚ, ako aj z environmentálnej politiky EÚ. Je nevyhnutné zabezpečiť aby sa tieto plány plne využívali aj ako prevencia voči zabráneniu realizácii nevhodných investícií (napr. vo výstavbe v povodňových územiach) najmä na úrovni miestnych samospráv. Významným komponentom je aktivita zameraná na šírenie osvetvy a informovanosti verejnosti a permanentné školenia a adaptačné prezentácie a zapojenie verejnosti do integrovaného manažmentu krajiny a environmentálne prijateľného využívania prírodných a krajinných zdrojov.

Okrem iného má byť jednou z aktivít v rámci tohto opatrenia vypracovanie koncepčného dokumentu *Program prevencie a manažmentu zosuvných rizík*. Tento dokument však už bol schválený uznesením vlády SR v decembri 2013 a komplexne a systematicky rieši problematiku havarijných zosuvov a určuje mieru priorit a rizík riešenia sanácií svahových deformácií.

Druhou hlavnou aktivitou je priama sanácia vybraných rizikových a havarijných zosuvov podľa miery ich významnosti (a hrozby). Navrhované aktivity v oblasti zosuvov sú merateľné len rámcovo. Sústreďujú sa na mapovanie a hodnotenie územia SR vo vzťahu k svahovým deformáciám (inžiniersku geológiu) ktorých výsledkom bude zmapovanie a vyhodnotenie územia, kde sa zosuvy vyskytujú alebo je potenciál ich výskytu. Táto činnosť prebieha v rámci základného a aplikovaného výskumu dlhé obdobie a k dispozícii sú integrované výsledky, ktorých konkrétna časť je k dispozícii na zabránenie realizácie takých činností, ktoré by iniciovali vznik zosuvov (napr. mapový portál ŠGÚDŠ, územné plány obcí a pod.). Sanácia zosuvov sa v súčasnosti rieši prioritne ako havarijný stav, teda všade tam, kde je rizikom alebo hrozbou pre zdravie a životy ľudí a nie je teda ani preventívnym ani adaptačným opatrením. V tomto duchu je potrebné zosúladiť špecifický cieľ a plánované aktivity, resp. prehodnotiť náplň aktivít.

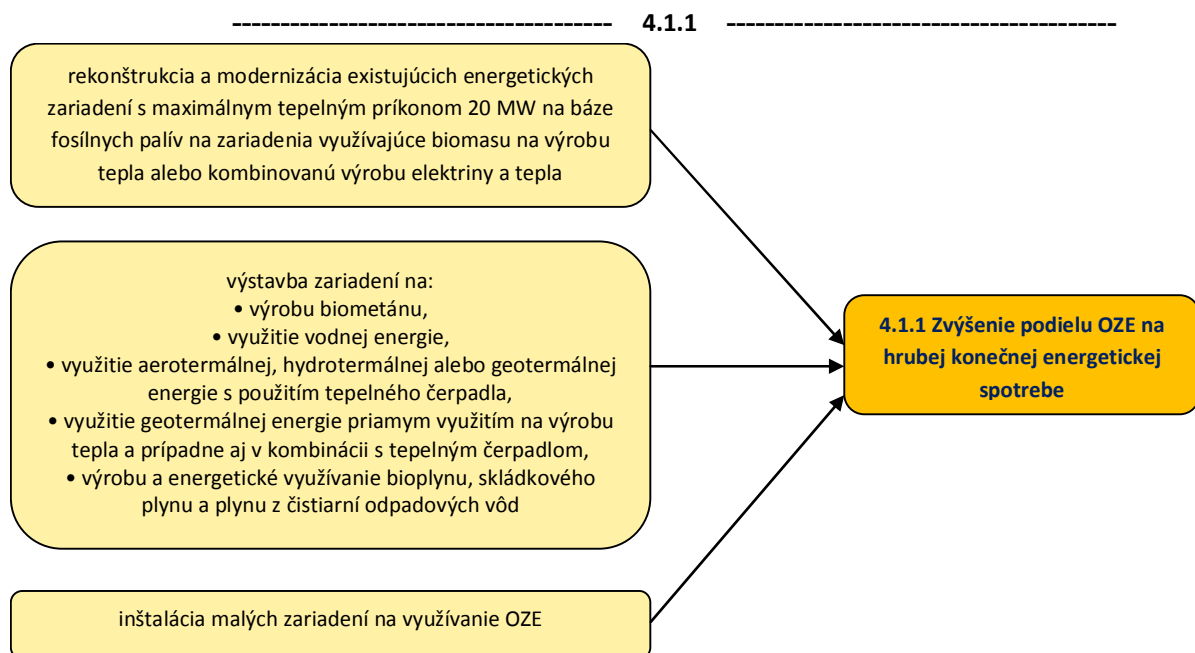
----- 3.1. – 4. -----

Aktivity plánované v rámci prioritnej osi 3 nie sú dostatočne jasne definované. Na základe popisu uvedeného v návrhu nie je možné jednoznačne určiť aké konkrétne aktivity/ činnosti môže žiadateľ zahrnúť do projektu. Nový návrh pre celú prioritnú os vrátane možných aktivít pre jednotlivé špecifické ciele je uvedený v tabuľke 4.

V súvislosti s touto časťou návrhu je potrebné uviesť, že dôsledky prírodných katastrof a potreby ich financovania skutočne predstavujú potenciálne bariéry ekonomického rastu. V súvislosti s rastúcou

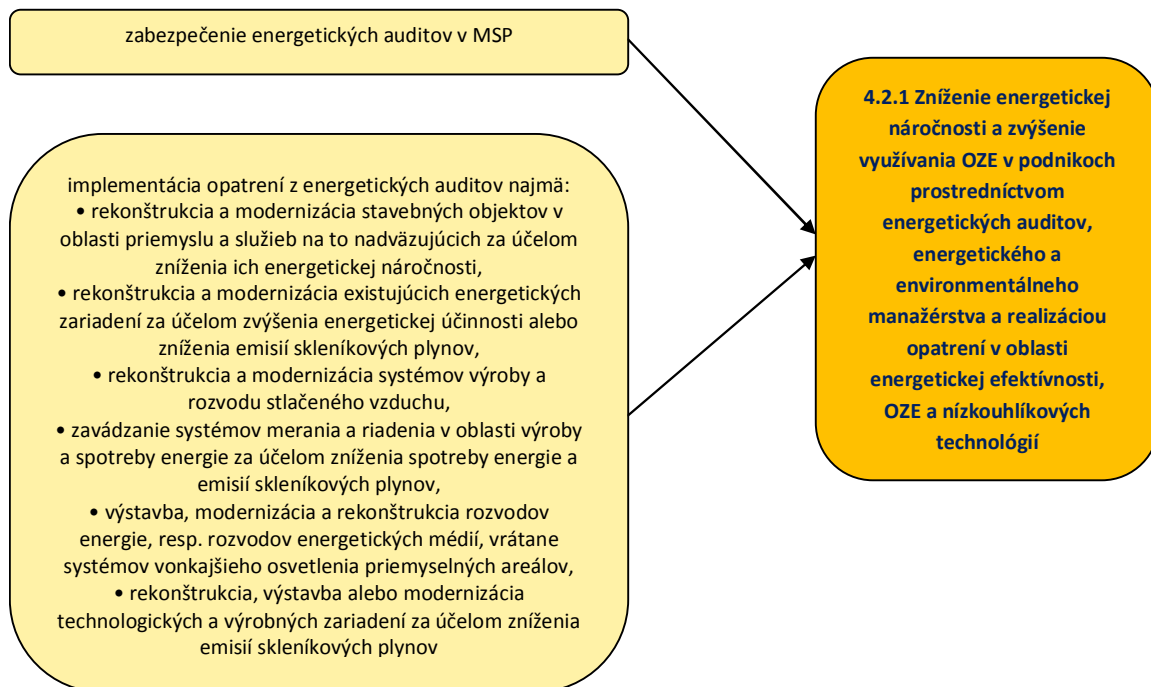
frekvenciou katastrof (na Slovensku hlavne povodní) je nevyhnutné vytvoriť systémový nástroj - fond na krytie dôsledkov katastrof, ktorý bude zameraný nielen na dôsledky ale aj na prevenciu katastrof. Existencia fondu by umožnila krytie strát a kryla by náklady na obnovu, technickú a personálnu vybavenosť záchranných jednotiek použiteľných pre dané územie. V rámci obnovy by to boli činnosti ako: odstránenie trosiek, závalov a poškodených budov, dekontaminácia (odmorenie) zamoreného terénu, objektov a techniky, obnova životného prostredia, obnovenie rozvodov elektrickej energie, vody a plynu, obnova komunikačného systému (cesty, mosty, železnice, produktovody, telekomunikačné spojenie,...), návrat evakuovaných osôb a zabezpečenie všestrannej pomoci postihnutým. Tieto opatrenia sa týkajú štátneho rozpočtu a museli by byť systémovo riešené z interných prostriedkov. V podstate by to znamenalo:

- a) vypracovať manažérsky model fungovania fondu na krytie dôsledkov katastrof, ktorý by bol funkčný a efektívny
- b) definovať nástroje, ktorými by boli kumulované finančné prostriedky na účte fondu
- c) vypracovať systém efektívnej alokácie finančných zdrojov po katastrofe (a v rámci prevencie)
- d) vypracovať systém kontroly činnosti fondu
- e) vypracovať kompetencie fondu s ohľadom na krytie jednotlivých fáz krízovej situácie a druhov katastrof.

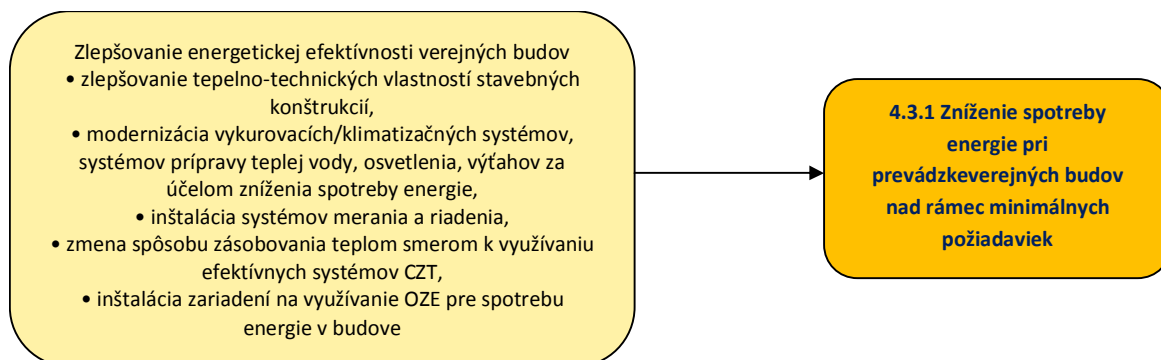
V popise je uvedené zdôvodnenie výberu aktivít A a B zacielených na podporu opatrení predovšetkým na výrobu tepla z obnoviteľných zdrojov ako aj stručné vysvetlenie konkrétnych aktivít. Z tohto rámca sa vymyká jedna aktivita skupiny B - výstavba zariadení na využitie vodnej energie, bez uvedenia obmedzenia výkonu, kde sa plánuje podpora výroby elektriny. V texte sa následne spresňuje, že ide o malé vodné elektrárne a priestor pre využitie nástrojov finančného inžinierstva. K aktivite C - inštalácia malých zariadení na využívanie OZE - je uvedený iba stručný odkaz na schválenú Koncepciu rozvoja výroby elektriny z malých obnoviteľných zdrojov energie SR bez ďalšej špecifikácie. Prijímatelia sú podrobne špecifikovaní.

4.2.1

Aktivity na dosiahnutie cieľa sú jasne špecifikované a v nasledujúcom texte je zdôvodnená ich voľba. Vzhľadom na to, že vykonávanie energetických auditov je definované v jestvujúcej legislatíve, nie sú potrebné ďalšie vysvetlenia. V skupine B sú vymenované príklady typických opatrení z energetických auditov. Je uvedená aj špecifikácia prijímateľov.

4.3.1

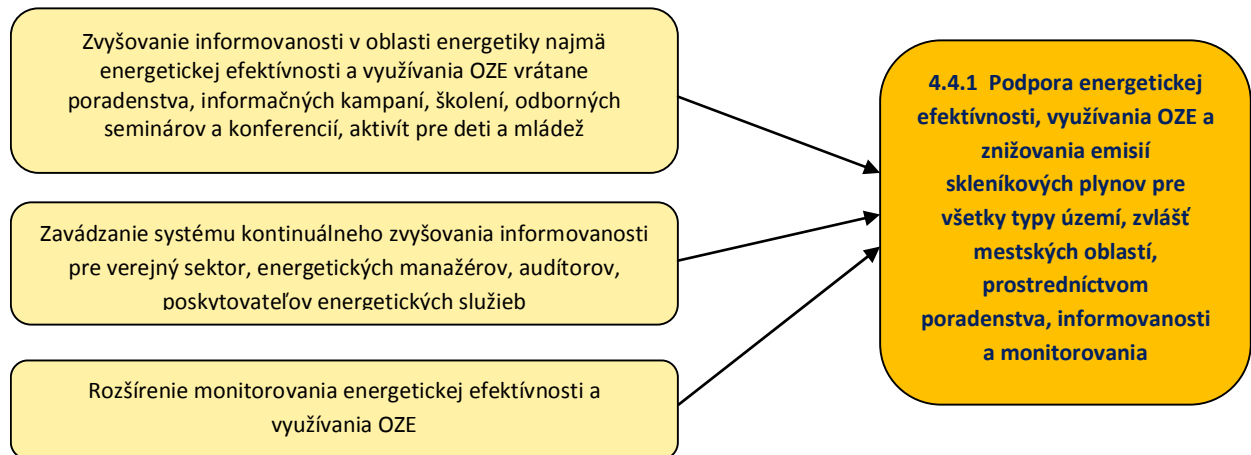

V návrhu aktivít v tomto špecifickom ciele sú vymenované zásadné možnosti zvyšovania energetickej efektívnosti v budovách. Sprievodný text je zdôvodnením potreby intervencie s dôrazom na budovy ústredných orgánov štátnej správy s najhoršou energetickou hospodárnosťou a využitie vysokého potenciálu úspor energie v týchto budovách, a to aj nad rámec nákladovo optimálnych požiadaviek. Podporované opatrenia v budovách a dosahované úspory energie z týchto opatrení pritom podobne ako v podnikoch musia vychádzať z energetických auditov. V skupine prijímateľov sú vymenované

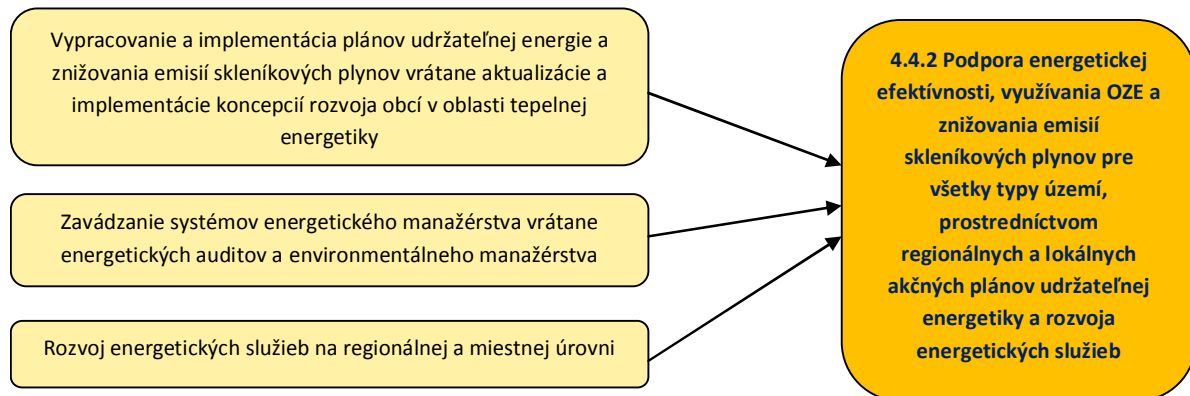
rozpočtové a príspevkové organizácie, mestá, obce, čo nie celkom odpovedá uvedenej prioritě v podobe budov ústredných orgánov štátnej správy.

4.4.1

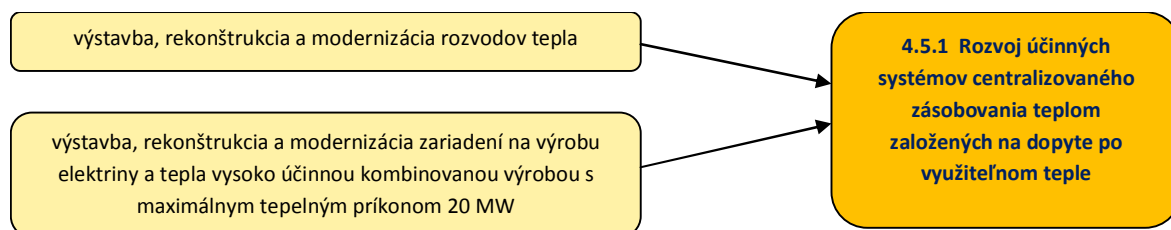
Navrhované informačné aktivity A a B sú logicky rozdelené podľa cieľových skupín, teda laickej a odbornej verejnosti, aktivita C je zameraná na zlepšenie monitorovacieho systému SIEA. V sprievodnom texte je uvedené podrobné zdôvodnenie potreby intervencie a nadväznosť na súčasný národný projekt SIEA. Doterajšia prax potvrdzuje potrebu rozvoja týchto nástrojov na podporu energetickej efektívnosti a využívania OZE, pričom ako zásadná úloha sa ukazuje zlepšenie informovanosti o energetických službách a ich monitorovania.

4.4.2

Navrhované aktivity A a B už v názve obsahujú príklady podporovaných opatrení, energetické služby sú upravené legislatívou, na úrovni programu nie je preto potrebný ďalší podrobný popis. V texte k aktivitám sa zdôrazňuje význam integrovaného prístupu k energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby, pričom práve v akčných plánoch pre udržateľnú energiu najmä mestá a obce môžu získať významný nástroj pre zlepšovanie používania energie na svojom území.

4.5.1

Špecifický cieľ 4.5.1 obsahuje aktivity zamerané na rozvoj efektívnych systémov CZT založených na dopyte po využiteľnom teple, pričom tento výber je podrobne zdôvodnený v sprievodnom texte k aktivitám. V praxi jestvuje značná potreba intervencie do rozvodov tepla, ktoré vykazujú vysoký potenciál úspor. Druhá skupina aktivít je adresne smerovaná na podporu opatrení pre rozvoj vysoko účinnej KVET. Prijímatelia sú pre obe skupiny aktivít rovnakí, nepatria sem fyzické osoby.

Aktivity navrhované v rámci opatrení PO 4 sú jasne zadané a nastavené tak, aby dosahovali stanovené ciele. Vo väčšine prípadov sa jednotlivé opatrenia v rámci PO vhodne dopĺňajú a sú komplementárne, identifikovali sme však aj niekoľko potenciálne konfliktných opatrení. Tieto sú popísané vyššie v správe v rámci kapitoly Koherentnosť tematických cieľov OP, prioritných osí a investičných priorít. Súčasťou popisu je aj návrh na zabezpečenie aktivít tak, aby ich efekty neboli v konečnom dôsledku protichodné. Ako potenciálne konfliktné vo vzťahu k aktivitám v rámci iných prioritných osí boli identifikované aktivity na dosiahnutie zvýšeného podielu OZE, ktoré môžu byť v rozpore s podporou CZT a biodiverzitných opatrení. Z toho dôvodu je nutné stanoviť také podmienky a zosúladiť obidva typy aktivít tak, aby neboli vzájomne kontraproduktívne.

Vo všetkých častiach návrhu OP by malo mať označenie prijímateľov rovnaký popis. Aktuálne znenie uvádza *MŽP SR, alebo ním zriadené rozpočtové alebo príspevkové organizácie, alebo organizácie štátnej správy, t.j. ústredné orgány štátnej správy v zmysle zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, štátne rozpočtové organizácie, štátne príspevkové organizácie*. Keďže ide o rovnakú skupinu príjemcov, mal by jej popis mať rovnakú dĺžku v celom dokumente.

Rovnaká štruktúra popisu aktivít by tiež sprehľadnila návrh OP. Všetky časti by mohli v texte uvádzať popis aktivít v rovnakom štandarde ako je to v prípade prioritnej osi 4, kde sú aktivity označené písmenami a dá sa z nich jasne vidieť aké činnosti sú v rámci projektov oprávnené. Všetky aktivity sú homogénnejšie a týkajú sa rovnakej skupiny príjemcov a rovnakého územia. Dovysvetlenie je pre všetky aktivity uvedené spolu. Súčasne pre každý špecifický cieľ stanovuje návrh OP výsledky (a ich ukazovatele) a v ďalšej časti popisuje sadu aktivít a príslušné ukazovatele výstupov. Kým prvé tri prioritné osi popisujú cieľové skupiny, územie a prijímateľov samostatne pri každej aktivite, v poslednej prioritnej osi sa tento popis týka všetkých aktivít v rámci špecifického cieľa. Počíta sa s tým, že jednotlivé parametre (aktivity, príjemcovia) sa budú bližšie špecifikovať priamo vo výzvach.

Tabuľka 4 Upravený návrh prioritnej osi 3

3.1.1	Pôvodné	Nový návrh
Špecifický cieľ	Posilniť preventívne opatrenia (okrem protipovodňových) vo vzťahu k rizikám vyplývajúcim z dôsledkov zmeny klímy	Posilniť preventívne opatrenia (okrem protipovodňových) vo vzťahu k prírodným a technologickým rizikám vyplývajúcim z dôsledkov zmeny klímy a rizikám spôsobených človekom.
Aktivity	<p>A. Zabezpečenie komplexnosti a optimalizácia systému monitorovania a vyhodnocovania rizík viazaných na zmenu klímy a varovania obyvateľstva pred katastrofami,</p> <p>B. Preventívne opatrenia (okrem protipovodňových) na zníženie dôsledkov zmeny klímy realizované na základe identifikovaných rizík,</p> <p>C. Modelovanie vývoja a dôsledkov zmeny klímy za účelom adaptačných opatrení,</p> <p>D. Podpora mitigácie efektov zmeny klímy, opatrení na prevenciu prírodných a technologických rizík,</p> <p>E. Podpora partnerstiev medzi verejným a súkromným sektorom a klastrov zameraných na podporu manažmentu rizík a inovácie</p>	<p>A. Preventívne opatrenia (okrem protipovodňových) na zníženie dôsledkov zmeny klímy realizované na základe identifikovaných prírodných a človekom spôsobených rizík,</p> <p>B. Podpora partnerstiev medzi verejným a súkromným sektorom a klastrov zameraných na manažment rizík a na rozvoj a zlepšenie metód, techniky a nástrojov pre mapovanie a monitorovanie rizík prírodných katastrof a mimoriadnych udalostí spôsobených človekom,</p> <p>C. Zabezpečenie komplexnosti a optimalizácia systému monitorovania a vyhodnocovania rizík viazaných na zmenu klímy a varovania obyvateľstva pred katastrofami</p> <p>D. Modelovanie vývoja a dôsledkov zmeny klímy za účelom implementácie adaptačných opatrení pre modernizáciu a dislokáciu záchranných síl a prostriedkov.</p>
Ukazovatele výstupu	<p>Plocha územia pokrytá preventívnymi opatreniami v súvislosti so zmenou klímy (okrem povodňového rizika),</p> <p>Počet vytvorených modelov vývoja,</p> <p>Počet vytvorených partnerstiev,</p> <p>Počet optimalizovaných systémov a inovovaných služieb,</p>	<p>Počet typov nebezpečenstva s konkrétnym zdrojom nebezpečenstva (napr. chemická prevádzka, sklady nebezpečných látok) a počet typov plošného nebezpečenstva bez konkrétneho zdroja nebezpečenstva (napr. veterné oblasti, snehové oblasti) a počet stanovení hodnôt miery rizík,</p> <p>Počet informačných aktivít, počet workshopov zameraných na prírodné a človekom spôsobené riziká a na zdolávanie mimoriadnych situácií,</p> <p>Počet príručiek zameraných na rozvoj a zlepšenie metód, techniky a nástrojov pre mapovanie a monitorovanie rizík prírodných katastrof a a človekom spôsobených mimoriadnych udalostí.</p>
Výsledok	zvýšená úroveň prevencie pred rizikami (okrem povodňových) vyplývajúcich z dôsledkov zmeny	Zvýšená úroveň prevencie pred prírodnými a človekom spôsobenými rizikami (okrem povodňových) vyplývajúcimi z dôsledkov zmeny klímy.

3.1.1	Pôvodné	Nový návrh
	klímy	
Ukazovatele výsledku	Podiel území chránených preventívnymi opatreniami ku celkovej ploche hodnoteného územia	Zvýšenie podielu územia s vyhodnotenými potenciálnymi rizikami a monitorovaním rizík, ktoré sú viazané na zmenu klímy a varovanie obyvateľstva a za účelom implementácie preventívnych adaptačných opatrení pre modernizáciu a plošné rozmiestnenie záchranných síl a prostriedkov.
3.1.2		
Špecifický cieľ	Zlepšiť pripravenosť na zvládanie rizikových udalostí súvisiacich so zmenou klímy	Zlepšiť pripravenosť záchranných zložiek, civilnej ochrany a iných subjektov na zvládanie katastrof a rizikových udalostí súvisiacich so zmenou klímy.
Aktivity	A. Optimalizácia systémov pripravenosti, služieb a intervenčných kapacít na lokálnej, regionálnej a národnej úrovni, B. Vybudovanie a inštitucionálna podpora špecializovaných záchranných modulov, C. Budovanie analytických a intervenčných kapacít partnerov v kontexte posilňovania pripravenosti na rizikové udalosti	A. Dobudovanie a zlepšenie organizačných a technických opatrení na zabezpečenie pripravenosti, služieb a intervenčných kapacít na lokálnej, regionálnej a národnej úrovni na zvládanie závažných prírodných katastrof a človekom spôsobených mimoriadnych udalostí, B. Vybudovanie a inštitucionálna podpora špecializovaných záchranných modulov, C. Podpora zefektívnenia nástrojov koncepčného a informačného charakteru partnerov pre posilnenie pripravenosti na zvládanie závažných prírodných a technologických havárií, D. Budovanie analytických a intervenčných (zásahových) kapacít partnerov a podporovanie ich kontinuálnej pripravenosti na zvládanie závažných prírodných katastrof a mimoriadnych situácií spôsobených človekom.
Ukazovatele výstupu	Počet vytvorených špecializovaných záchranných modulov, Počet partnerov s posilnenou analytickou, resp. intervenčnou kapacitou,	Počet organizačných a technických opatrení na zvýšenie pripravenosti, služieb a intervenčných kapacít, Počet koncepčných, analytických a metodických materiálov a scenárov prírodných katastrof a mimoriadnych udalostí spôsobených človekom za účelom zvládania špecifických problémov pri likvidácii závažných prírodných katastrof a technologických havárií, Počet vybudovaných špecializovaných záchranných modulov, Počet inštitucionálnych aktivít za účelom špecifickej odbornej prípravy pre zvládnutie technického vybavenia záchranných modulov pre záchranné a likvidačné práce v rôznych ročných obdobiach, Počet realizovaných koncepčných nástrojov a informačných aktivít u partnerov súkromného sektora (podnikatelia a mimovládne organizácie/neziskové organizácie) pre posilnenie ich pripravenosti na zvládanie záchranných a likvidačných prác závažných prírodných a človekom spôsobených mimoriadnych udalostí, Počet partnerov súkromného sektora - podnikatelia na území s rizikom nežiaducich udalostí, počet partnerov súkromného sektora – t.j. mimovládne organizácie/neziskové organizácie.
Výsledok	Zvýšená pripravenosť záchranných zložiek, civilnej ochrany a partnerov	Zvýšená pripravenosť záchranných zložiek, civilnej ochrany a iných subjektov na zvládanie katastrof a rizikových udalostí súvisiacich so zmenou klímy.
Ukazovatele	Podiel území so zvýšenou	Zníženie podielu nepokrytých území na národnej úrovni pre poskytnutie pomoci pri prírodných, technologických

výsledku	prípravenosťou záchranných zložiek, civilnej ochrany a partnerov ku celkovej ploche hodnoteného územia (%)	a kombinovaných mimoriadnych udalostí so záchrannými zložkami, civilnou ochranou a partnermi.
3.1.3		
Špecifický cieľ	Zvýšiť efektívnosť manažmentu zásahu rizikových udalostí vyplývajúcich zo zmeny klímy	Zvýšiť efektívnosť manažerstva riešenia mimoriadnych situácií pre organizáciu a koordináciu záchranných a likvidačných prác vyplývajúcich zo zmeny klímy ⁶ .
Aktivity	A. Posilnenie intervenčných kapacít záchranných zložiek, civilnej ochrany a iných subjektov pre manažment katastrof a rizikových udalostí	A. Kontinuálne zvyšovanie informovanosti manažmentu pre riešenie mimoriadnych situácií o prírodných, antropogénnych a kombinovaných mimoriadnych udalostiach, B. Vypracovanie a implementácia „post accident“ štúdií významných zahraničných a národných prírodných a človekom spôsobených katastrof ako zdroj reálnych informácií pre manažment zásahu, C. Posilnenie intervenčných kapacít záchranných zložiek, civilnej ochrany a iných subjektov pre manažment katastrof a rizikových udalostí, D. Stanovenie priorít záchranných a likvidačných prác pre rozsiahle mimoriadne udalostí, najmä medzi rôznymi miestami zásahu, prípadne s využitím zahraničnej pomoci.
Ukazovatele výstupu	Počet jednotiek záchranných zložiek s doplneným vybavením na reakciu pri zásahoch súvisiacich so zmenami klímy	Počet výcvikových aktivít, Počet spracovaných prípadových štúdií o prírodných, antropogénnych a kombinovaných mimoriadnych udalostiach, Počet jednotiek záchranných zložiek s doplneným technickým vybavením a informačnou podporou na reakciu pri zásahoch súvisiacich so zmenami klímy, Počet aktualizovaných dokumentov pre zvýšenie efektívnosti reakčného času pre intervenčné kapacity záchranných zložiek a orgánov krízového riadenia.
Výsledok	Posilnená kapacita pre intervenciu záchranných zložiek a iných subjektov	Zvýšená efektívnosť riadenia mimoriadnych situácií/ organizácia a koordinácia záchranných a likvidačných prác vyplývajúcich zo zmeny klímy.
Ukazovatele výsledku	Zníženie ekonomického a sociálneho dopadu katastrof	Zvýšenie podielu aktualizovaných a vytvorenie nových dokumentov pre zvýšenie efektívnosti reakčného času pre intervenčné kapacity záchranných zložiek a orgánov krízového riadenia .
3.1.4		
Špecifický cieľ	Posilniť nástroje na obnovu a rekonštrukciu po katastrofách a rizikových udalostiach	Posilniť nástroje na obnovu a rekonštrukciu prírodného, technologického a obytného prostredia po prírodných katastrofách a technologických haváriách.
Aktivity	A. Vybudovanie systémových	A. Vypracovanie metodiky pre určenie vhodných nápravných opatrení pre očakávané prírodné katastrofy

⁶ ak je zámer zvýšiť efektívnosť manažmentu mimoriadnych udalostí aj doplnením technického vybavenia informačnej podpory zásahových jednotiek, potom je nutné mať analýzu súčasného stavu vzhľadom na nové riziká.

	nástrojov obnovy a rekonštrukcie (sociálnej, ekonomickej, ekosystémov) a rehabilitácia fyzického prostredia po katastrofách a rizikových udalostiach súvisiacich so zmenou klímy, B. Vytvorenie mechanizmov humanitárnej pomoci pre ohrozené skupiny obyvateľov zasiahnutých katastrofami a rizikovými udalosťami súvisiacimi so zmenou klímy	a technologické havárie v území, B. Vypracovanie metodiky pre výber optimálnych nápravných opatrení pre obnovu a rekonštrukciu prírodného, technologického a obytného prostredia po prírodných katastrofách a technologických haváriách, C. Vypracovanie metodiky implementácie nápravných opatrení pre zabezpečenie obnovy a rekonštrukcie prírodného, technologického a obytného prostredia po prírodných katastrofách a technologických haváriách, D. Vybudovanie systémových nástrojov a modernizácia technických a personálnych kapacít na obnovu a rekonštrukciu prírodného, technologického a obytného prostredia po symetrických a asymetrických mimoriadnych udalostiach súvisiacich so zmenou klímy, E. Vytvorenie mechanizmov humanitárnej pomoci pre ohrozené skupiny obyvateľov zasiahnutých katastrofami a rizikovými udalosťami súvisiacimi so zmenou klímy, ktoré umožnia zvýšiť požiadavky na objem, rýchlosť a flexibilitu fungovania mechanizmu poskytovania humanitárnej pomoci.
Ukazovatele výstupu	Počet opatrení na obnovu a rekonštrukciu a samotnú rehabilitáciu fyzického prostredia, Počet nástrojov na podporu ohrozených skupín obyvateľov zasiahnutých mimoriadnymi udalosťami	Počet nápravných opatrení oproti konkrétnemu typu prírodných katastrof a technologických havárií, Počet kontrolných zoznamov pre obnovu a rekonštrukciu prírodného, technologického a obytného prostredia po prírodných katastrofách a technologických haváriách, Množstvo disponibilných zdrojov, technických prostriedkov a síl, ktoré sú k dispozícii pre obnovu a rekonštrukciu prírodného, technologického a obytného prostredia po prírodných katastrofách a technologických haváriách, Množstvo disponibilných zdrojov, technických prostriedkov a síl, ktoré sú k dispozícii pre realizáciu humanitárnej pomoci na Slovensko a v zahraničí.
Výsledok	Zlepšená implementácia nástrojov na obnovu a podporu rekonštrukcie po katastrofách a rizikových udalostiach	Dostupnosť nástrojov na obnovu a rekonštrukciu prírodného, technologického a obytného prostredia po prírodných katastrofách a technologických haváriách.
Ukazovatele výsledku	Plocha územia so zabezpečenými nástrojmi pre obnovu a rekonštrukciu krajiny (infraštruktúry, obyvateľstva, ekosystému) po katastrofách a rizikových udalostiach z celkovej plochy ohrozeného územia, Podiel ohrozených obyvateľov pokrytých mechanizmami humanitárnej pomoci ohrozenej populácie (%)	Plocha územia so zabezpečenými nástrojmi pre obnovu a rekonštrukciu krajiny (infraštruktúry, obyvateľstva, ekosystému) po katastrofách a rizikových udalostiach z celkovej plochy ohrozeného územia, Podiel ohrozených obyvateľov pokrytých mechanizmami humanitárnej pomoci ohrozenej populácie (%).

4. POSÚDENIE NASTAVENIA SYSTÉMU RIADENIA A IMPLEMENTÁCIE OP KŽP

Implementácia programu

Aj keď detailný popis implementácie programu, ani popis postupov na monitorovanie a zber dát, nie súčasťou návrhu OP a teda nie je ani predmetom ex ante hodnotenia, na základe doterajších skúseností vieme, že procesy súvisiace s implementáciou programov a projektov financovaných z prostriedkov EÚ (od výberu projektov až po konečnú úhradu žiadostí o platbu) boli mimoriadne byrokratické. Snaha zabrániť podvodom systém príliš skomplikovala, ale nepriniesla želaný efekt.

Súčasťou návrhu OP sú aj opatrenia na zníženie administratívneho zaťaženia prijímateľov. Tieto sú principiálne realizovateľné, ich konečný efekt však bude záležať na tom, do akej miery a ako rýchlo sa skutočne zrealizujú. Navrhnuté opatrenia naznačujú možné zjednodušenie týkajúce sa prípravy žiadostí (poskytovanie informácií, zníženie rozsahu požadovaných dokumentov, preukazovanie hospodárnosti a efektívnosti výdavkov) aj realizácie projektov (zmenové konanie, zjednodušené vykazovanie výdavkov). Do praxe by sa z centrálnej úrovne riadenia EŠIF na Slovensku dali uviesť podstatne radikálnejšie opatrenia, ktoré by omnoho výraznejšie zjednodušili a urýchlili celý proces. Takéto opatrenia si však nevyhnutne žiadajú omnoho lepšiu vymožitelnosť práva ako aj efektívne a včasné fungovanie orgánov činných v trestnom konaní.

Na národnej úrovni riadenia zatiaľ v rámci prijatých opatrení chýbajú také, ktoré by výrazne eliminovali problémy v najkomplikovanejšom procese – vo verejnom obstarávaní. Posledná novelizácia zákona o verejnom obstarávaní, ktorá mala byť najdôležitejším opatrením vo veľmi komplikovanom a zdĺhavom procese verejného obstarávania, sa zatiaľ výraznejšie neprejavila. Korekcie, ktoré si uplatnila EK boli dôsledkom nejasností v procese obstarávania. Ostáva teda zväziť, či nie je možné realizovať niektoré opatrenia ako nárokovateľné s tým, že zadefinovaním striktných podmienok sa zúži počet potenciálnych žiadateľov na pomerne presne predikovateľný počet (stanoví sa aká je absorpčná kapacita). Rovnako stojí za zamyslenie ako eliminovať riziko pre prijímateľov, ktoré vyplýva z kontrolného procesu verejného obstarávania. Napriek niekoľko násobným kontrolám, ktoré proces odsúhlasia a prijímateľ teda v dobrej viere projekt realizuje, sa môže stať, že posledná kontrola nájde pochybenie a prijímateľ (napr. obec) bude musieť vrátiť finančný príspevok v plnej výške, čo môže byť často likvidačné.

Už teraz sa dá povedať, že mnohé poučenia, ktoré vplynuli z realizácie OP v súčasnom programovom období sa pri programovaní uplatnili len veľmi okrajovo alebo vôbec. Napríklad široký záber priorít, ktorý umožňoval žiadať o množstvo rôznych projektov sa zatiaľ nijako výraznejšie nezúžil. Napriek skúsenostiam s budovaním administratívnych kapacít, ktoré boli náročné na čas a zdroje, sa nie vždy hľadajú spôsoby ako využiť existujúce kapacity, ale opätovne sa budú vytvárať nové štruktúry. Doposiaľ si jednotlivé riadiace orgány stále riadia svoju vlastnú agendu, aj keď jednou z hlavných úloh Centrálného koordinačného orgánu na nové programové obdobie je šandardizácia procesov, postupov a dokumentov pre všetky európske štrukturálne a investičné fondy.

Zjednodušenie celého systému a jeho zabezpečenie tak, aby sa v priebehu realizácie prakticky nemenil, plus zavedenie jasných a jednoznačných pravidiel by s veľkou pravdepodobnosťou dokázalo urýchliť a zefektívniť realizáciu projektov a programov.

Funkčné oddelenie jednotlivých orgánov zapojených do implementácie

Funkčné oddelenie jednotlivých inštitúcií zainteresovaných na realizácii OP KŽP je plne zabezpečené. Úlohu certifikačného orgánu a orgánu auditu bude pre OP KŽP ako aj ostatné OP v programovom období 2014-2020 vykonávať Ministerstvo financií SR. Riadiacim orgánom OP KŽP je Ministerstvo životného prostredia SR a v úlohe sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom sú do procesu prípravy a následnej implementácie OP KŽP zapojené nasledovné inštitúcie:

- Slovenská agentúra životného prostredia – pre investičné priority tematického cieľa 6, Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov a pre investičnú prioritu 5a Podpora investícií na prispôsobenie sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov,
- Ministerstvo hospodárstva SR - pre investičné priority tematického cieľa 4 Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch, a
- Ministerstvo vnútra SR - pre investičnú prioritu 5b Podpora investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof,

Ako je už vyššie spomenuté, rizikovým faktorom budúcej implementácie je zapojenie organizácií, ktoré nemajú žiadne skúsenosti s riadením takéhoto typu intervencií. Toto konštatovanie sa vzťahuje na hlavne Ministerstvo vnútra, ktoré bude riadiacim orgánom samostatného OP Efektívna verejná správa a sprostredkovateľským orgánom ďalších dvoch OP, momentálne však nemá k dispozícii kvalifikované, skúsené a dostatočné kapacity na riadenie a administratívu OP. Z toho vyplýva potreba okamžite začať s budovaním kapacít, čo bude trvať nejaký čas a viac ako pravdepodobne to skomplikuje nábehovú fázu dotknutých OP.

Princíp partnerstva

Na príprave návrhu OP KŽP sa podieľa Pracovná skupina, ktorú v súlade so Zásadami partnerstva pri čerpaní fondov spoločného strategického rámca⁷ tvoria zástupcovia 46 inštitúcií verejnej správy, sociálnych partnerov a tretieho sektora (samosprávne kraje, relevantné ministerstvá, profesné združenia, zväzy, mimovládny neziskový sektor, akademická sféra). Zloženie pracovnej skupiny pokrýva problematiku, ktorá je obsahom OP a okrem verejnej správy pozostáva hlavne z organizácií, ktoré odborne zastrešujú oblasť energetiky/stavebníctva. Problematiku v oblasti životného prostredia zastupujú aj akademické inštitúcie a dve mimovládne organizácie zastrešujúce ďalšie organizácie z oblasti tretieho sektora, avšak oblasť týkajúca sa riešenia rizík a prírodných katastrof zostala nedostatočne pokrytá.

Partnerstvo by malo prispieť k lepšiemu zadefinovaniu strategických priorít. Široké spektrum aktérov, ktorí sa podieľajú na plánovacom procese umožňuje vďaka rôznym uhlom pohľadu lepšie pochopiť strategické priority na európskej úrovni a zadefinovať s tým súvisiace národné potreby. Súčasne partnerský prístup zabezpečuje nie len komplexnejšie chápanie problematiky, ale aj väčšiu

---

⁷ European Code of Conduct on the Partnership Principle, 7 January 2014

transparentnosť rozhodovacích procesov. Pripomienky prednesené počas stretnutí pracovnej skupiny sa pravidelne a podrobne vyhodnocujú a sú zasielané všetkým členom.

Napriek tomu, že vytvorené partnerstvo je zjavne funkčné, bolo by značným prínosom, ak by všetci partneri nominovali členov, ktorí sú súčasne odborníkmi na niektorú z oblastí riešenú v rámci OP. Aj zástupcovia inštitúcií verejnej správy sú často odborníci, ktorí zastrešujú skôr oblasť programov/projektov ako úzko špecializovaní experti na rôzne oblasti obsiahnuté v návrhu OP. Takto profilované partnerstvo je síce reprezentatívne, ale v kombinácii s dostatočnou expertízou by bolo ešte výraznejším prínosom. Na kvalite návrhu OP sa napr. pozitívne odrazila silná reprezentácia energetických odborníkov, kým napr. časť zameraná na systémy riešiace prírodné katastrofy tento atribút postrádala, keďže súčasťou partnerstva nebola žiadna relevantná organizácia pôsobiaca v tejto oblasti. Odbornú problematiku životného prostredia v rámci partnerstva oponovali dve reprezentatívne mimovládne organizácie dlhoročne pôsobiace v oblasti ochrany životného prostredia. Možnosť zasielať pripomienky, podnety a názory mali aj ďalšie subjekty, ktorých zástupcovia neboli riadnymi členmi Pracovnej skupiny. Aktívne zapájanie partnerov je plánované počas celého programového cyklu, počínajúc prípravou, cez implementáciu, monitorovanie až po hodnotenie. Z väčšej časti členov súčasnej Pracovnej skupiny sa počas realizácie OP KŽP stanú členovia Monitorovacieho výboru. Jeho úlohy v rámci implementácie, monitorovania a hodnotenia budú špecifikované v štatúte výboru.

5. POSÚDENIE SÚBORU UKAZOVATEĽOV OP KŽP A NASTAVENIE JEHO VÝKONNOSTNÉHO RÁMCA

Nastavenie merateľných ukazovateľov

Časť ukazovateľov na úrovni výstupov a výsledkov je stanovená relevantne a merateľne, ale časť ukazovateľov nespĺňa základnú SMART⁸ charakteristiku. Pre prehľadnosť uvádzame jednotlivé ukazovatele s komentárom v tabuľke (viď Tab. 5). Pri posudzovaní ukazovateľov porovnávame do akej miery spĺňa ukazovateľ základné parametre, t.j. musí byť jasný, relevantný, merateľný, štatisticky validný, spoľahlivý a vhodný pre príslušnú úroveň (výstup, výsledok). Každý z ukazovateľov musí byť presne a jednoznačne zadefinovaný, aby sa dal objektívne merať/monitorovať pričom samotný proces monitorovania má byť čo najlacnejší a poskytovať rovnaké údaje, bez ohľadu nato, kto ich meria.

Ukazovatele musia spĺňať parametre, ktoré EK uvádza vo svojich usmerneniach. Výstupové ukazovatele by mali poskytovať prehľad o hlavných výstupoch realizovaných aktivít - službách či nákupoch. Pokiaľ je to možné, mali by uvádzať hodnoty, na základe ktorých sa dá stanoviť priemerná jednotková cena. Na úrovni výsledkov by mal ukazovateľ kvantitatívne popísať dosiahnutú zmenu, ktorá je popísaná cieľom. Komentáre k cieľovým hodnotám ukazovateľov výstupov a výsledkov uvádzame pre prehľadnosť v Tabuľke 7.

⁸ SMART = Specific, Measurable, Achievable, Relevant and Time bound t.j. špecifický, merateľný, dosiahnuteľný, relevantný a časovo viazaný

V uvedených výkonnostných rámcoch pre jednotlivé PO, tam kde sú správne nastavené hodnoty ukazovateľov, zodpovedá nastavenie výkonnostných rámcov OP KŽP usmerneniu EK a rámce sú stanovené správne. Samotné cieľové hodnoty boli stanovené na základe skúseností zo súčasného programového obdobia. Hodnoty boli určované na základe čerpania finančných prostriedkov a monitorovaných hodnôt ukazovateľov, pričom zohľadňuje aj dĺžku realizácie projektov. S výnimkou PO 3, kde nie je možné priradiť ukazovateľ k určitému podielu na alokácii, je výber ukazovateľov dostatočne reprezentatívny, t.j. obsahuje taký počet ukazovateľov, ktorý poskytuje základné informácie o pokroku v prioritnej osi. Vo všetkých prípadoch boli do výkonnostných rámcov vybrané ukazovatele výstupu a finančný ukazovateľ. Navrhované čiastkové ciele preto považujeme za reálne a v rámci OP je potrebné prepracovať len výkonnostný rámec PO 3 v nadväznosti na jej prepracovanú štruktúru. Všetky hodnoty boli nastavené podľa súčasného tempa a výkonu OP. Za predpokladu, že budú prijaté účinné opatrenia na elimináciu problémov z predchádzajúceho programového obdobia, hlavne na zníženie administratívnej náročnosti pre prijímateľov, je pravdepodobné, že plnenie cieľov bude bezproblémové a malo by presiahnuť stanovené hodnoty.

Príspevok výstupov k dosiahnutiu očakávaných výsledkov

Výstupy uvedené v návrhu OP KŽP sú popísané len prostredníctvom ukazovateľov. Výsledky sú uvádzané ku každému špecifickému cieľu, ale vzhľadom na ich všeobecné formulácie, je presnejšie pracovať s ich ukazovateľmi. V rámci posúdenia ako prispievajú výstupy k plánovaným výsledkom, sme súčasne predbežne posúdili aj správnosť nastavenia ukazovateľov. Exaktné definície ukazovateľov, ktoré umožnia príjemcom uvádzať v monitorovacích správach rovnaké, objektívne merateľné hodnoty sú stanovené pre PO 1, 2 a 4. Na základe vlastnej iniciatívy si MŽP SR, MV SR a MH SR vytvorili interný systém ďalších ukazovateľov, ktoré sú síce nepovinné a doplnkové, ale môžu prispievať k iným cieľom v rámci Partnerskej dohody. Súčasne poslúžia ako zdrojové informácie pri hodnotení.

V zmysle usmernenia o monitorovaní a hodnotení na nové programové obdobie je potrebné uvádzať v ukazovateľoch všetky relevantné spoločné ukazovatele. Všetky komentáre k výstupom, výsledkom a k ich ukazovateľom uvádzame v tabuľke 5.

Tabuľka 5 Posúdenie návrhu ukazovateľov OP KŽP

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Ukazovateľ výsledku	Komentár
1.1.1	<ul style="list-style-type: none"> Počet informačných aktivít, Zvýšená kapacita pre triedenie komunálnych odpadov, Zvýšená kapacita pre zhodnocovanie odpadov, Zvýšená kapacita pre recykláciu, Vybudovaný jednotný environmentálny monitorovací a informačný systém v odpadovom hospodárstve 	<ul style="list-style-type: none"> Podiel zhodnotených odpadov na celkovom množstve vyprodukovaných odpadov 	Ukazovateľ výstupu zvýšená kapacita pre recykláciu odporúčame nahradiť tzv. spoločným ukazovateľom „zvýšená kapacita recyklácie odpadu“, ktorý by mal presne stanoviť, že ide o prírastok novo vybudovaných kapacít resp. o nárast kapacity v dôsledku rekonštrukcie existujúcich zariadení. Nakoľko budovanie nového plne elektronického systému zberu a spracovania údajov, je súčasťou návrhu, je otázne ako spoľahlivé sú údaje, s ktorými sa bude v návrhu pracovať.
1.2.1	<ul style="list-style-type: none"> Dĺžka novovybudovaných kanalizačných sietí (bez kanalizačných prípojok), Počet novovybudovaných a zrekonštruovaných ČOV, 	<ul style="list-style-type: none"> Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych odpadových vôd (kanalizačná sieť + ČOV) 	Odporúčame v zmysle jednaní s EK presunúť spoločný ukazovateľ úroveň výstupu a doplniť do výsledkového ukazovateľa napr. percentuálny podiel obyvateľstva napojeného na kanalizáciu.
1.2.2	<ul style="list-style-type: none"> Dĺžka novovybudovaných vodovodov Počet podporených úpravni vôd 	<ul style="list-style-type: none"> Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou pitnej vody 	Podľa ukazovateľov výstupu v podstate ide o 2 odlišné aktivity, ktoré nie sú v texte OP jednoznačne popísané. Podľa kontextu by mali aktivity súvisieť hlavne s rekonštrukciou jestvujúcich úpravni vody. Odporúčame v zmysle jednaní s EK presunúť spoločný ukazovateľ úroveň výstupu a doplniť do výsledkového ukazovateľa napr. percentuálny podiel obyvateľstva napojeného na verejnú vodovodnú sieť.
1.2.3	<ul style="list-style-type: none"> Počet vykonaných odberov a meraní povrchových a podzemných úpravni vôd, Počet podporených objektov v rámci monitorovacej siete, Počet spracovaných a vyhodnotených výsledkov analýz povrchových a podzemných vôd, Počet opatrení na zabezpečenie spojitosti vodných útvarov a odstraňovanie bariér vo vodných tokoch, Počet informačných aktivít, Počet koncepčných, analytických a 	<ul style="list-style-type: none"> Podiel monitorovaných vodných útvarov na celkovom počte vodných útvarov, Počet vyriešených vodných útvarov, v ktorých sa realizovali opatrenia na zabezpečenie spojitosti vodných tokov a odstraňovanie bariér vo vodných tokoch na dosiahnutie dobrého ekologického stavu 	Prvá aktivita nie je správne uvedená, stanovené výstupy a výsledky nevedú k cieľu - zlepšeniu stavu vôd. Vybudovanie info systému je len nástrojom, ktorý umožní sledovanie stavu vôd. V návrhu navyše nie je uvedený súčasný stav systému, kto čo riadi a čo je potrebné dobudovať. Je potrebné zvážiť, či je cieľ hierarchicky správne začlenený, lebo k jeho naplneniu prispievajú aj aktivity v rámci špecifického cieľa 1.2.1. Vzhľadom na cieľ by výsledkom nemal byť počet vodných útvarov s opatreniami, ale podiel tých, ktoré dosiahli dobrý ekologický stav.

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Ukazovateľ výsledku	Komentár
	metodických materiálov		
1.3.1	<ul style="list-style-type: none"> • Plocha biotopov podporených s cieľom dosiahnuť lepší stav ich ochrany, • Počet realizovaných prvkov zelenej infraštruktúry, • Počet novo zaradených monitorovaných lokalít, • Počet monitorovaných lokalít, kde došlo k zvýšeniu počtu monitorovaných druhov alebo biotopov, • Počet realizovaných prvkov infraštruktúry ochrany prírody, • Počet informačných aktivít 	<ul style="list-style-type: none"> • Počet biotopov a druhov so zlepšeným hodnotením ich stavu 	<p>Uvedené výstupy povedú k naplneniu časti výsledku týkajúcej sa počtu biotopov.</p> <p>Ukazovateľ výsledku predpokladá ucelenú a vedecky zdôvodnenú metodiku hodnotenia stavu ochrany (FCS). Nie je však jasné či sa hodnotí stav podľa požiadaviek Natura 2000 alebo ekologický (biologický) stav druhov a biotopov. Zdrojom takýchto údajov nie je len MŽP SR, ale tak ako doteraz aj akademické a vedecké pracoviská a mimovládny sektor, ktorý sa profesionálne zaoberá uvedenou problematikou, keďže ŠOP SR nedisponuje všetkými dátami a musia ich zabezpečiť aj iné nerezortné pracoviská. Pre upresnenie navrhujeme doplniť „s objektívnym hodnotením zlepšenia ich stavu“.</p>
1.4.1	<ul style="list-style-type: none"> • Počet podporených zariadení stredných a veľkých zdrojov znečisťovania ovzdušia za účelom zníženia emisií, • Inštalovaný výkon zariadení nahradzujúcich zastarané spaľovacie zariadenia na výrobu tepla na vykurovanie, • Počet informačných aktivít, • Počet podporených akreditovaných odberných miest NMSKO, • Počet aplikovaných modulov NEIS podľa požiadaviek na informovanie verejnosti a reportingových povinností 	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie produkcie emisií znečisťujúcich látok prepočítané na referenčné tony SO₂, 	<p>Zníženie produkcie emisií znečisťujúcich látok zahŕňa tiež zníženie emisií prachových častíc PM₁₀ a PM_{2,5}, t.j. tuhých znečisťujúcich látok (TZL), ktoré sú v súčasnosti najvýraznejším problémom kvality ovzdušia v SR. Opatrenia na výmenu spaľovacích zariadení majú podporiť výlučne zariadenia s nízkou produkciou tuhých látok t.j. nízko emisné a energeticky účinnejšie zariadenia.</p> <p>Do opatrení by nemala spadať podpora prechodu na spaľovacie zariadenia na biomasu alebo využitie geotermálnej energie na vykurovanie (tepelné čerpadlá).</p> <p>Znižovanie emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia je výsledkom realizácie opatrení na zdrojoch charakterizovaných výstupovými ukazovateľmi ale zlepšenie kvality ovzdušia je ovplyvňované aj pôsobením iných faktorov takže po realizácii navrhovaných opatrení nemožno automaticky očakávať zlepšenú kvalitu ovzdušia.</p> <p>Výstupy posledného typu aktivít týkajúce sa monitorovania nemajú priamy vplyv na dosiahnutie výsledkov. Opätovne ide len o nástroj, nie aktivitu prispievajúcu k dosiahnutiu cieľa.</p>
1.4.2	<ul style="list-style-type: none"> • Plocha preskúmaných environmentálnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Podiel sanovaných lokalít na celkovom 	-

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Ukazovateľ výsledku	Komentár
	<p>záťaži v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Celková plocha zrekultivovaného a sanovaného územia, • Plocha monitorovaných environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách 	<p>počte lokalít s evidovanými environmentálnymi záťažami v SR</p>	
2.1.1	<ul style="list-style-type: none"> • Počet obyvateľov využívajúcich opatrenia protipovodňovej ochrany, • Plocha územia so zabezpečenou protipovodňovou ochranou, • Počet realizovaných vodozádržných opatrení, • Plocha hydrogeologicky preskúmaného územia, • Počet aktualizovaných alebo novovytvorených plánovacích podkladov manažmentu povodňových rizík, • Počet informačných aktivít • Počet novovytvorených metodík pre hodnotenie investičných rizík spojených s nepriaznivými dôsledkami zmeny klímy 	<ul style="list-style-type: none"> • Podiel osôb žijúcich v území s existenciou povodňového rizika chránených pred povodňami v dôsledku realizácie protipovodňových opatrení 	<p>Aktivity súvisiace s hydrogeologickým prieskumom je potrebné preformulovať v nadväznosti na ich zameranie na riešenie problematiky sucha. Ukazovateľ výstupu by mal byť v tomto kontexte upravený.</p>
2.1.2	<ul style="list-style-type: none"> • Celková plocha zrekultivovaného a sanovaného územia, • Plocha preskúmaného zosuvného územia, 	<ul style="list-style-type: none"> • Podiel plochy sanovaného zosuvného územia na celkovej ploche evidovaného zosuvného územia SR, • Podiel plochy zrekultivovaných uzavretých úložísk a opustených úložísk ťažobného odpadu na celkovej ploche evidovaných uzavretých úložísk a opustených úložísk ťažobného odpadu 	<p>Zosuvy nesúvisia s klimatickou zmenou rovnako ako úložiská ťažobného odpadu..</p>
<p>! Vzhľadom na nepresné formulácie aktivít a ukazovateľov sme spracovali návrh na celú prioritnú os 3 v samostatnej tabuľke (viď Tab.4).</p>			
3.1.1	<ul style="list-style-type: none"> • Plocha územia pokrytá preventívnymi opatreniami v súvislosti so zmenou klímy (okrem povodňového rizika), 	<ul style="list-style-type: none"> • Podiel území chránených preventívnymi opatreniami ku celkovej ploche hodnoteného územia 	<p>Identický ukazovateľ výstupu a výsledku, nie je objektívne merateľný. Nie všetky výstupy podľa ukazovateľov budú priamo viesť k naplneniu predpokladaného výsledku.</p>

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Ukazovateľ výsledku	Komentár
	<ul style="list-style-type: none"> Počet vytvorených modelov vývoja, Počet vytvorených partnerstiev, Počet optimalizovaných systémov a inovovaných služieb 		
3.1.2	<ul style="list-style-type: none"> Počet vytvorených špecializovaných záchranných modulov, Počet partnerov s posilnenou analytickou, resp. intervenčnou kapacitou 	<ul style="list-style-type: none"> Podiel území so zvýšenou pripravenosťou záchranných zložiek, civilnej ochrany a partnerov ku celkovej ploche hodnoteného územia 	Výstupy nezodpovedajú plánovaným aktivitám a výsledok má ukazovateľ podobný ako predchádzajúci cieľ.
3.1.3	<ul style="list-style-type: none"> Počet jednotiek záchranných zložiek s doplneným vybavením na reakciu pri zásahoch súvisiacich so zmenami klímy 	<ul style="list-style-type: none"> Zníženie ekonomického a sociálneho dopadu katastrof 	Objektívne nemerateľný ukazovateľ výsledku
3.1.4	<ul style="list-style-type: none"> Počet opatrení na obnovu a rekonštrukciu a samotnú rehabilitáciu fyzického prostredia, Počet nástrojov na podporu ohrozených skupín obyvateľov zasiahnutých mimoriadnymi udalosťami 	<ul style="list-style-type: none"> Plocha územia so zabezpečenými nástrojmi pre obnovu a rekonštrukciu krajiny (infraštruktúry, obyvateľstva, ekosystému) po katastrofách a rizikových udalostiach z celkovej plochy ohrozeného územia, Podiel ohrozených obyvateľov pokrytých mechanizmami humanitárnej pomoci ohrozenej populácie 	Objektívne nemerateľný ukazovateľ výsledku
4.1.1	<ul style="list-style-type: none"> Zníženie produkcie emisií CO₂, Inštalovaný výkon zariadení na výrobu elektriny alebo tepla z OZE 	<ul style="list-style-type: none"> Zníženie podielu emisií skleníkových plynov, Množstvo tepla vyrobeného z OZE, Množstvo elektriny vyrobenej z OZE 	Zníženie produkcie CO ₂ na výstupe (t/r) je spoločný/súhrnný ukazovateľ, ktorý sa v energetickom audite uvádza ako predpokladané úspory CO ₂ po realizácii opatrení (platí pre celú prioritnú os 4). Inštalovaný výkon ako ukazovateľ výstupu sa môže týkať aj zariadení na kombinovanú (spoločnú) výrobu elektriny aj tepla. Odporúčame upraviť tak, aby zodpovedali zneniu spoločných ukazovateľov „Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov“ a „Zvýšená kapacita výroby energie z obnoviteľných zdrojov“. Vzhľadom na špecifický cieľ a na skutočnosť, že počet ukazovateľov na úrovni výsledkov je stanovený max na 2, odporúčame ukazovateľ týkajúci sa emisií vylúčiť. Jeho hodnotu by nebolo možné stanoviť pre jednotlivé konkrétne intervencie samostatne.

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Ukazovateľ výsledku	Komentár
4.2.1	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie produkcie emisií CO₂, • Počet aktivít na úsporu energie v podnikoch, • Inštalovaný výkon zariadení na výrobu elektriny alebo tepla z OZE v podnikoch 	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie podielu emisií skleníkových plynov, • Úspora PEZ v podnikoch, • Množstvo tepla vyrobeného z OZE v podnikoch, • Množstvo elektriny vyrobenej z OZE v podnikoch 	<p>Ohľadne emisií CO₂ vid' 4.1.1</p> <p>Výsledky sa naplnia za predpokladu, že opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti, resp. využívania OZE, budú realizované na základe energetického auditu.</p> <p>V zmysle usmernenia EK odporúčame doplniť k ukazovateľom výstupu „Počet podnikov, ktorým sa poskytuje podpora“ resp. doplniť iný relevantný spoločný ukazovateľ z tejto podskupiny v závislosti a poskytnutej podpore a „Zvýšená kapacita výroby energie z obnoviteľných zdrojov“.</p>
4.3.1	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie produkcie emisií CO₂, • Počet verejných budov s lepšou energetickou triedou, • Zníženie spotreby primárnych energetických zdrojov vo verejných budovách (na základe energetického certifikátu) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie podielu emisií skleníkových plynov, • Úspora PEZ vo verejných budovách 	<p>Ohľadne emisií CO₂ vid' 4.1.1</p> <p>Zníženie spotreby PEZ vo verejných budovách bude určené podľa energetických certifikátov (pred a po), kým konečná úspora by sa mala merať na základe skutočnej spotreby ako priemer na (3-5) rokov a porovnávať s rovnakými hodnotami pred intervenciou. Upraviť znenie v súlade s nariadením 1301/2013 na „Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách“.</p>
4.4.1	<ul style="list-style-type: none"> • Počet vzdelávacích, informačných a poradenských aktivít, • Počet zavedených systémov kontinuálneho vzdelávania 	<ul style="list-style-type: none"> • Počet účastníkov vzdelávacích, informačných a poradenských aktivít, • Počet absolventov kontinuálneho vzdelávania 	<p>V názve ukazovateľov vynechať pojem „vzdelávanie“.</p> <p>Ukazovatele na úrovni výsledku sú podľa usmernenia EK neprípustné. Skúsiť možnosť o koľko percent sa navýšil počet energetických audítorov, alebo audítorov, ktorí absolvovali . aktualizáciu odbornú prípravu. Upraviť výstupový ukazovateľ na „Počet zavedených systémov kontinuálneho zvyšovania informovanosti“.</p>
4.4.2	<ul style="list-style-type: none"> • Počet regionálnych a lokálnych akčných plánov udržateľnej energetiky, • Počet energetických auditov, • Počet zavedených systémov energetického alebo environmentálneho manažérstva 	<ul style="list-style-type: none"> • Počet verejných subjektov so systémovým prístupom k energetickej efektívnosti na využívaní OZE 	<p>Výsledok musí indikovať zmenu, ktorou by mala byť zlepšená energetická efektívnosť verejných subjektov, predpokladá sa teda navýšenie počtu subjektov a odporúčame zadefinovať čo presne bude považované za systémový prístup. Otázna je úroveň monitorovania súčasného stavu keďže monitorovací systém SIEA sa stále len rozbieha. Systém by mal byť plne funkčný a už teraz poskytovať spoľahlivé údaje. Upraviť výstupový ukazovateľ na „Počet zavedených systémov energetického manažérstva“.</p>

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Ukazovateľ výsledku	Komentár
4.5.1	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie produkcie emisií CO₂, • Počet systémov centralizovaného zásobovania teplom s vyššou účinnosťou, • Inštalovaný výkon zariadení na výrobu elektriny a tepla vysoko účinnou kombinovanou výrobou založenou na dopyte po využiteľnom teple 	<ul style="list-style-type: none"> • Zníženie podielu emisií skleníkových plynov, • Úspora PEZ v systémoch centralizovaného zásobovania teplom, • Množstvo tepla vyrobeného vysoko účinnou kombinovanou výrobou založenou na dopyte po využiteľnom teple 	Vid' 4.1.1

Nastavenie hodnôt merateľných ukazovateľov

Nastavenie ukazovateľov OP KŽP v prioritnej osi 1a 2 vychádzalo zo skúseností v predošlom období a rešpektovalo všetky relevantné usmernenia. Ukazovatele na úrovni výstupov boli nastavené tak, aby zodpovedali jednotlivým typom aktivít. Podľa zamerania projektu a realizovaných aktivít bude mať projekt možnosť vybrať si z ponúkanej škály ukazovateľov tie, ktoré budú pre projekt relevantné. Je pravdepodobné, že interne ešte budú dopracované ďalšie ukazovatele monitorujúce výstupy, ktoré nebudú smerovať priamo k cieľom OP, ale nepriamo prispievajú k iným cieľom SSR (napr. zvýšeniu zamestnanosti).

Stanovenie hodnôt ukazovateľov sa v prvých dvoch prioritných osiach OP z väčšej časti opiera o analýzy pripravené na základe ukazovateľov zo štatisticky reprezentatívnej vzorky podobného typu projektov zrealizovaných v súčasnom programovom období. Analýzy boli pripravené z relevantných monitorovaných údajov a zohľadňovali všetky faktory, ktoré ovplyvňovali výslednú jednotkovú cenu. Výpočty zohľadnili aj otázky štátnej pomoci, intenzity pomoci, generovanie príjmov, DPH, nepriame výdavky, infláciu, t.j. stanovili súhrnný koeficient investičnej náročnosti. Zo základnej investičnej náročnosti bola takto stanovená výsledná náročnosť a vypočítaná hodnota ukazovateľov. Pre aktivity, ktoré neboli predmetom projektov súčasného OP ŽP boli hodnoty ukazovateľov stanovené nákladovou analýzou vychádzajúcou z podkladov relevantných inštitúcií, ktoré majú skúsenosti s realizáciou takého typu aktivít alebo vychádzali z projektovej technickej dokumentácie pre projekty pripravené na realizáciu. Podklady, informácie a údaje pre analýzy boli čerpané aj zo skúsenosti s realizáciou podobných projektov z Českej republiky. V troch prípadoch kde údaje neboli dostupné, resp. podobné typy aktivít sa nerealizovali, boli hodnoty ukazovateľov výstupu stanovené expertným odhadom.

Podobne aj na úrovni výsledkov boli jednotlivé hodnoty ukazovateľov stanovené výpočtom, ktorý vychádzal z údajov získaných počas súčasného programového obdobia a nim bol pripočítaný predpokladaný príspevok z iných zdrojov, alebo sú podložené expertným odhadom. Na základe skúseností z monitorovania OP Životné prostredie v súčasnom programovom období boli identifikované dôvody neplnenia hodnôt indikátorov voči pôvodne plánovaným cieľovým hodnotám. Dôvodom bol pomerne často podporovanie takých typov intervencií/ aktivít, ktoré neprispievali k plneniu ukazovateľov. Na základe týchto skúseností sú ukazovatele v návrhu OP nastavené v priamej nadväznosti na oprávnené aktivity a mali by viesť k plánovaným (monitorovaným) výstupom. Okrem nastavenia hodnôt ukazovateľov pripravilo MŽP aj presnú definíciu všetkých ukazovateľov.

Pri PO 3 bude potrebné dopracovať jej základnú štruktúru a následne čo najpresnejšie zanalyzovať existujúce dostupné údaje a stanoviť hodnoty ukazovateľov. Každá hodnotu ukazovateľov by mala byť rovnako ako v ostatných častiach OP KŽP zdokladovaná výpočtom, alebo expertným odhadom.

Analogicky ako pre prvé dve prioritné osi aj metodika určenia cieľových hodnôt ukazovateľov v PO 4 bola založená na analýze projektov realizovaných v tomto programovom období, resp. na expertnom odhade. Nastavenie vychádzalo aj z predpokladaného záujmu prijímateľov o podporu z EŠIF. Pri výpočtoch boli použité priemerné jednotkové ceny úrovne 2012/2013, bez zahrnutia inflačného vývoja. Riziko nastavenia hodnôt je v nepredvídateľnosti budúceho ekonomického aj legislatívneho prostredia.

Momentálne nie sú úplne potvrdené inštrukcie EK k nastaveniu hodnôt výsledkových ukazovateľov. Upravená filozofia projektovej logiky má aj od predstaviteľov EK rôzny výklad a je potrebné, aby bola dohodnutá jednoznačná interpretácia pojmov. Prípadné zmeny by tak mohli viesť k ďalšej úprave stanovených hodnôt ukazovateľov.

Ďalšie komentáre k jednotlivým hodnotám ukazovateľov sú v Tabuľke 7.

Využitie údajov na rôzne typy hodnotení

Väčšina aktivít OP je investičného charakteru a použitie „counterfactual“ metódy na hodnotenie dopadov je síce v niektorých prípadoch možné, ale nie je opodstatnené. Týka sa to hlavne aktivít ako je budovanie kanalizácií, vodovodov a pod. Vo väčšine prípadov sú to investičné projekty v malých obciach, kde by sa bez financií z EÚ projektov nepodarila žiadna väčšia investícia. Z toho dôvodu nemá meranie dopadov význam, lebo nepodporené obce nemajú prostriedky na žiadne investície a mnohé z nich majú problém zabezpečiť z vlastných zdrojov 5% kofinancovanie projektov.

Jednou z možností pre tento typ hodnotenia dopadov je sledovanie prínosov informačných aktivít. V prípade, že Ministerstvo životného prostredia SR uvažuje o takomto hodnotení je potrebné vopred stanoviť aké informácie a údaje sú potrebné na vyhodnotenie dopadov a začať so systematickým a pravidelným zberom údajov vo všetkých potenciálnych lokalitách/ obciach, prv než sa začne realizácia projektov.

Posúdenie konzistencie a primeranosti alokácií v rámci finančného plánu OP KŽP

Konzistencia a primeranosť alokácií bola posudzovaná v závislosti od previazanosti cieľov a aktivít na záväzky SR voči EÚ aj pravdepodobnú absorpčnú kapacitu. Aj keď zdroje OP zďaleka nepokrývajú aktuálne potreby na splnenie záväzkov a smerníc vyplývajúcich z členstva v EÚ, vo väčšine prípadov sú alokované prostriedky primerané stanoveným potrebám a prioritám a mali by priniesť očakávané efekty. V OP KŽP sú podporované dve oblasti, kde SR neplní svoje záväzky voči EÚ. Prvá oblasť sa týka vody, kde pôvodne stanovený termín na odkanalizovanie všetkých obcí nad 2000 EO (rok 2015) nebude dodržaný, z čoho vyplynú pre SR sankcie. Vzhľadom k tomu, že na tieto opatrenia bol vytvorený priestor v súčasnom OP KŽP, EK nepodporí vyššiu alokáciu v súčasnom OP.

Z pohľadu prioritného plnenia záväzkov sme pri ex ante hodnotení identifikovali niekoľko opatrení s alokáciou, ktorá nie je celkom primeraná. Alokácia na biodiverzité opatrenia nie je z pohľadu nutnosti plniť záväzky (a následnej možnosti sankcie) postačujúca. Prioritný akčný rámec financovania Natura 2000 v SR pre programové obdobie 2014-2020 (PAF) vyplýva z článku 8 ods. 4 smernice o biotopoch. Zabezpečenie adekvátneho financovania je jednou z 20 aktivít EU stratégie biodiverzity: Naše životné poistenie, náš prírodný kapitál: stratégia EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020“ /KOM(2011) 244/. PAF súvisí s cieľom EU stratégie „do roku 2020 zlepšiť o 100 % stav biotopov európskeho významu a zlepšiť o 50 % stav druhov európskeho významu“ oproti súčasnému stavu. Preto sú krajiny EÚ povinné spracovať národný PAF, ktorý monitoruje a hodnotí implementáciu budovania siete Natura 2000 ako prioritného environmentálneho záväzku EÚ. Vzhľadom na sankcie, ktoré plynú z neplnenia záväzkov je nutné alokovať zdroje prioritne do oblastí, ktorými záväzku a inými cieľmi OP KŽP, ktoré nemajú takúto obligatórnu pozíciu vo vzťahu k záväzkom a povinnostiam členskej krajiny EÚ.

Aj z tohto dôvodu navrhujeme zväziť sanácie havarijných zosuvov, ktoré nesúvisia so žiadnou environmentálnou prioritou EÚ, acquis, ani s prejavmi klimatickej zmeny a adaptáciou krajiny na jej dopady. Riešenie havarijných zosuvov nemá environmentálne ciele a zosuvy nie sú prejavom či dopadom klimatickej zmeny. Navrhované aktivity sú nesystémové lebo riešia len prejavy a následky, ale neodstraňujú príčiny. V tejto súvislosti sa doposiaľ nerealizovali preventívne opatrenia, hlavne také, ktoré by predchádzali vzniku zosuvov zapríčinených nevhodnou ľudskou činnosťou. Chýba tu súvislosť s environmentálnymi potrebami a cieľmi, napr. s budovaním zelenej infraštruktúry, ktorá obnoví ekosystémové funkcie krajiny napr. stabilizuje svahy, zabráni erózii a inej degradácii pôdy a zvýši celkovú ekologickú stabilitu a schopnosť adaptácie krajiny na prejavy klimatickej zmeny.

Rozdelenie prostriedkov v PO 3 je potrebné upraviť na základe podrobnejšieho návrhu celého rámca PO, hlavne jednotlivých aktivít a ukazovateľov.

Alokácia prostriedkov pre PO 4 v návrhu OP KŽP nie je sama osebe dostatočná na to, aby boli naplnené požiadavky smerníc o energetickej efektívnosti, o energetickej hospodárnosti budov a o podpore využívania energie z OZE a dosahované ciele relevantných strategických dokumentov SR, avšak súčasne - predovšetkým po legislatívnych zmenách podpory OZE a Kvet novelou zákona 309/2009 - je ťažké odhadnúť absorpčnú kapacitu najmä podnikateľských subjektov. Všeobecne ale možno konštatovať, že hodnoty ukazovateľov a finančné alokácie pre PO 4 sú navrhované v spolupráci MH SR a SIEA a na základe analýzy súčasnej situácie, medzinárodných záväzkov SR, legislatívnych požiadaviek a skúseností z programového obdobia 2007 – 2013 tak, aby bolo možné dosiahnutie záväzných cieľov SR v r. 2023 zabezpečiť. Pri posudzovaní primeranosti sme vychádzali z finančných údajov uvedených v Tabuľke 6.

Tabuľka 6. Finančné alokácie OP KŽP

Alokácia v EUR						
Prioritná os		Investičná priorita		Špecifický cieľ		
1	1.411.653.830	1.1.	402.882.766			
		1.2.	465.267.128	1.2.1	333.058.191	
				1.2.2	29.017.447	
				1.2.3	103.191.490	
1.3.	153.059.574					
1.4.	390.444.362	1.4.1	209.586.064			
		1.4.2	180.858.298			
2	449.346.170			2.1.1	388.784.043	
				2.1.2	60.562.127	
3	414.124.220					
4	813.875.780	4.1.	150.000.000			
		4.2.	180.000.000			
		4.3.	220.000.000			
		4.4.	79.000.000	4.4.1	40.000.000	
				4.4.2	39.000.000	
4.5.	185.000.000					

Vo všetkých PO sa počíta s poskytovaním pomoci formou dopytovo-orientovaných projektov, národných projektov, globálnych grantov, a nástrojov finančného inžinierstva, t.j. návratnou formou pomoci poskytovanou prostredníctvom Slovenského investičného holdingu hlavne pre súkromný

---

sektor. Využitie globálneho grantu je plánované aj v PO 4 kde majú byť prostredníctvom grantu podporené zdroje na výrobu elektriny vhodné pre domácnosti, čiže najmä fotovoltaické panely a malé veterné turbíny (predpokladaný počet podľa koncepcie je 67.600 v rodinných a 2.800 v bytových domoch). Koncepcia v rámci uvažovanej podpory 100 mil. EUR z EŠIF uvádza aj solárne kolektory (30.000), tepelné čerpadlá (5.000) a kotly na vykurovanie biomasou (10.000). Záujem potenciálnych žiadateľov bude závisieť od administratívnej náročnosti podmienok pre žiadateľov a od nastavenia fungovania globálneho grantu, kde doposiaľ SR nemá veľa skúseností. Pri počtoch uvedených v koncepcii bude musieť grant fungovať mimoriadne efektívne, aby zvládol administráciu ca 10.000 realizovaných projektov za rok.

Tabuľka 7 Posúdenie nastavenia a hodnôt ukazovateľov

Pozn.: ukazovatele v sivých rámečkoch sú súčasťou výkonnostného rámca, červenou sú označené spoločné ukazovatele

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Cieľ. hodn. (2023)	Komentár	Ukazovateľ výsledku	Východ. hodnota	Cieľová hodnota	Komentár
1.1.1	Počet informačných aktivít	740	-	Podiel zhodnotených odpadov na celkovom množstve vyprodukovaných odpadov	50	nárast o 15 - 20%	Napriek značnej alokácii nerieši OP celkový problém s komunálnymi odpadmi (vrátane nebezpečných odpadov) najmä vo vidieckych oblastiach. Podpora a zvyšovanie participácie verejnosti, ktorá bude/mala by (dobrovoľne) odovzdávať odpad na ďalšie spracovanie a triedenie neznamenať zhodnocovanie vytriedených odpadov na ďalšie použitie (recykláciu). Bez vytvárania technického, technologického a podnikateľského prostredia, ktoré sa bude venovať takejto koncepcie nie je dokončený a zabezpečený recyklačný cyklus v odpadovom hospodárstve.
	Zvýšená kapacita pre triedenie komunálnych odpadov	20.451 t/rok	-				
	Zvýšená kapacita pre zhodnocovanie odpadov	262.209 t/rok	-				
	Zvýšená kapacita pre recykláciu odpadov	157.465 t/rok	-				
	Vybudovaný jednotný environmentálny monitorovací a informačný systém v odpadovom hospodárstve	1					
1.2.1	Dĺžka novovybudovaných kanalizačných sietí (bez kanalizačných prípojk) pozn. na programovej úrovni daná spolu aj za agom. pod 2 000 EO	461 km	-	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych odpadových vôd (kanalizačná sieť + ČOV)	3.301.000 EO	3.557.983 EO	Výpočet ukazovateľa vychádza zo skúseností v súčasnom programovom období a zohľadňuje všetky potenciálne faktory, ktoré vplývajú na finálny počet. Ukazovateľ a jeho hodnotu navrhujeme upraviť po dohode na jeho konečnom znení.
	Počet novovybudovaných a zrekonštruovaných ČOV pozn. na programovej úrovni daná spolu aj za agom. nad 2 000	20	Podľa potrieb uvedených v OP cieľová hodnota nezodpovedá splneniu záväzkov SR v tejto oblasti. Požiadavkám EÚ vyhovovalo 43 ČOV z celkového počtu 88 v príslušnej kategórii aglomerácií. Bolo by vhodné v texte uviesť aspoň				

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Cieľ. hodn. (2023)	Komentár	Ukazovateľ výsledku	Východ. hodnota	Cieľová hodnota	Komentár
			rámcovo, ktoré kategórie ČOV podľa počtu EO sú navrhované na intervenciu.				
1.2.2	Dĺžka novovybudovaných vodovodov	1 4 km	Navrhovaná dĺžka novovybudovaných vodovodov nie je v priamej korelácii s ukazovateľom výsledku, čo vyplýva z rôznych typov aktivít.	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšenou dodávkou pitnej vody	4.707.000	4.813.074	Uvedený ukazovateľ zahŕňa aj zvýšenie kvality pitnej vody. Ukazovateľ patrí do kategórie spoločných ukazovateľov, ale nie je výstupovým ukazovateľom, je uvedený správne.
	Počet podporených úpravni vôd	3	-				
1.2.3	Počet vykonaných odberov a meraní povrchových a podzemných vôd	13.927	Uvedený počet vykonaných odberov a meraní povrchových a podzemných vôd je potrebné prehodnotiť a verifikovať. Navrhovaný rozsah týchto aktivít je poddimenzovaný a nezodpovedá ani súčasnému stavu realizovanému podľa Programu monitorovania stavu vôd v roku 2012.	Podiel monitorovaných vodných útvarov na celkovom počte vodných útvarov	42,42%	100%	-
	Počet podporených objektov v rámci monitorovacej siete	2.216	Bolo by žiaduce v texte v súvislosti s touto intervenciou uviesť, či ide o pozorovacie objekty podzemných vôd, ktoré budú rekonštruované, novovybudované, resp. vybavené novými meracími zariadeniami.				
	Počet opatrení na zabezpečenie spojitosti	327	-	Počet vyriešených vodných útvarov, v	2	90	Hodnota bola stanovená na základe expertného odhadu.

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Cieľ. hodn. (2023)	Komentár	Ukazovateľ výsledku	Východ. hodnota	Cieľová hodnota	Komentár
	vodných tokov a odstraňovanie bariér vo vodných tokoch			ktorých sa realizovali opatrenia na zabezpečenie spojitosti vodných tokov a odstraňovanie bariér vo vodných tokoch na dosiahnutie dobrého ekologického stavu			
	Počet spracovaných a vyhodnotených výsledkov analýz povrchových a podzemných vôd	15.022	Uvedený počet spracovaných a vyhodnotených výsledkov analýz povrchových a podzemných vôd je potrebné prehodnotiť a verifikovať. Navrhovaný rozsah týchto aktivít je poddimenzovaný a nezodpovedá ani súčasnému stavu realizovanému podľa Programu monitorovania stavu vôd v roku 2012.				
1.3.1	Plocha biotopov podporených s cieľom dosiahnuť lepší stav ich ochrany	19.114 ha	Jedná sa aj o plochu biotopov druhov pre ktoré sa vyhlasuje ochrana a je nevyhnutné dosiahnuť lepší (priaznivý) stav ochrany.	Počet biotopov a druhov so zlepšeným hodnotením ich stavu	0	30	Výsledky sú viazané na „Prioritný akčný rámec financovania Natura 2000 v SR pre EU programové obdobie 2014-2020“ (PAF), a sú záväzne vzhľadom na implementáciu acquis.
	Počet realizovaných prvkov zelenej infraštruktúry	369	Keďže ide o intervencie mimo chránených území, je to počet aktivít zodpovedajúci možnostiam a najmä riešeniu vlastníckych vzťahov a súhlasov na realizáciu zelenej infraštruktúry.				
	Počet novo zaradených monitorovaných lokalít	4.497	-				

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Cieľ. hodn. (2023)	Komentár	Ukazovateľ výsledku	Východ. hodnota	Cieľová hodnota	Komentár
	Počet monitorovaných lokalít, kde došlo k zvýšeniu počtu monitorovaných druhov alebo biotopov	10493	Tento výstup je nevyhnutné preformulovať lebo je to výsledok a tento by mal predstavovať podklad pre dosiahnutie iných výstupov zameraných na objektívne monitorovanie dosiahnutých výsledkov (biotopov a druhov v rámci sústavy Natura 2000).				
	Počet realizovaných prvkov infraštruktúry ochrany prírody	58	-				
	Počet informačných aktivít	1.480	-				
1.4.1	Počet podporených zariadení stredných a veľkých zdrojov znečisťovania ovzdušia za účelom zníženia emisií (vrátane podpory BAT)	13	Bude závisieť predovšetkým od akceptácie návrhu na podporu opatrení zavádzania BAT zo strany EK.	Ročná produkcia emisií znečisťujúcich látok prepočítaných na referenčné tony SO ₂ v rámci SR	190.00 0	158.000 ref. t SO ₂	Vzhľadom na použitú metodiku prepočtu emisií jednotlivých znečisťujúcich látok na referenčné tony SO ₂ je výsledok závislý od predpokladaného podielu rôznych prchavých organických látok (VOC) na celkovom znížení emisií za obdobie programu. Cieľová hodnota bola stanovená na základe záväzkov SR z revidovaného Göteborgského protokolu a požiadaviek smernice o národných emisných stropoch.
	Inštalovaný výkon zariadení nahradzujúcich zastarané spaľovacie zariadenia na výrobu tepla na vykurovanie	94 MW	Naplnenie ukazovateľa výstupu ovplyvní celkové nastavenie podmienok podpory.				
	Počet podporených akreditovaných odberných miest NMSKO	120	Odborný odhad na základe analýzy súčasnej situácie a identifikácie potrieb				
	Počet aplikovaných modulov NEIS podľa požiadaviek na	3					

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Cieľ. hodn. (2023)	Komentár	Ukazovateľ výsledku	Východ. hodnota	Cieľová hodnota	Komentár
	informovanie verejnosti a reportingových povinností						
1.4.2	Plocha preskúmaných environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách	35 ha	-	Podiel sanovaných lokalít na celkovom počte lokalít s evidovanými environmentálnymi záťažami v SR	44%	53%	Predpokladá sa súčasne zvýšená účinnosť monitoringu vplyvu starých záťaží, resp. na základe jestvujúceho poznania a hodnotenia aj výber lokalít na sanáciu, resp. operatívny zásah zamedzujúci zhoršenie aktuálneho stavu. Uvedená problematika je nastavená adekvátne k požiadavkám riešenia starých environmentálnych záťaží v súlade s požiadavkami.
	Celková plocha zrekultivovaného a sanovaného územia	119 ha	-				
	Plocha monitorovaných environmentálnych záťaží v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách	423 ha	-				
	Počet informačných aktivít	1.184	Počet aktivít je agregovaným ukazovateľom pre ochranu ovzdušia a IPKZ (1.4.1) a pre záťaže 1.4.2. V oblasti záťaží je nutné limitovať počet podľa predpokladanému záujmu verejnosti o uvedenú problematiku. Odporúčame prehodnotiť a porovnať s rovnakým typom aktivít v 1.1.1.				
2.1.1	Počet osôb majúci prospech z realizácie protipovodňových opatrení	108.168	Hodnota stanovená z máp povodňového ohrozenia a povodňového rizika koncom roka 2013. Odporúčame túto	Podiel osôb žijúcich v území s existenciou povodňového rizika chránených pred	n.a.	n.a.	Údaj bude doplnený po dopracovaní Máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika do 31.10 .2014

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Cieľ. hodn. (2023)	Komentár	Ukazovateľ výsledku	Východ. hodnota	Cieľová hodnota	Komentár
			informáciu uviesť v príslušnej časti OP.	povodňami v dôsledku realizácie protipovodňových opatrení			
	Plocha územia so zabezpečenou protipovodňovou ochranou	175 km ²	detto				
	Počet realizovaných vodozádržných opatrení	82	Kvantifikácia nie je špecifikovaná o aký druh vodozádržných opatrení sa predpokladá.				
	Plocha hydrogeologicky preskúmaného územia	38.415 ha	Navrhujeme preformulovať s cieľom podporiť opatrenia zamerané na adaptáciu na zmenu klímy v dôsledku sucha.				
	Počet aktualizovaných alebo novovytvorených plánovacích podkladov manažmentu povodňových rizík	4	Odporúčame uviesť o aké súbory podkladov ide v príslušnej časti OP.				
	Počet novovytvorených metodík pre hodnotenie investičných rizík spojených s nepriaznivými dôsledkami zmeny klímy	9	Takto navrhnuté aktivity sú veľmi všeobecné a nejasné z pohľadu ich praktického využitia. Cieľová hodnota sa nedá posúdiť. Je potrebné prehodnotiť navrhovaný prístup k tvorbe metodík z hľadiska ich opodstatnenosti vzhľadom na už existujúce usmernenia, resp. metodiky v tejto oblasti				
2.1.2	Celková plocha	308 ha	-	Podiel plochy	3%	7%	Očakáva sa sanovanie 4% z preskúmaného

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Cieľ. hodn. (2023)	Komentár	Ukazovateľ výsledku	Východ. hodnota	Cieľová hodnota	Komentár
	zrekultivovaného a sanovaného územia			sanovaného zosuvného územia na celkovej ploche evidovaného zosuvného územia SR			územia a prednostne sa budú riešiť tie sanácie, ktoré sú z hľadiska priameho ohrozenia spoločnosti akútne. Opatrenie nerieši príčiny vzniku havarijných zosuvov ale len ich následky pričom sa predpokladá, že tieto vzniknú len na ploche preskúmaného územia. Uvedená hodnota výsledku je len približná a dá sa len približne odhadnúť vzhľadom na ťažkú predvídateľnosť vzniku a následkov havarijných zosuvov.
	Plocha preskúmaného zosuvného územia	750 ha	-	Podiel plochy zrekultivovaných uzavretých úložísk a opustených úložísk ťažobného odpadu na celkovej ploche evidovaných uzavretých úložísk a opustených úložísk ťažobného odpadu	12%	16%	Cieľom je zmiernenie negatívnych dôsledkov zmeny klímy, čo sa vo výsledku nepremietlo.
3.1.1	Plocha územia pokrytá preventívnymi opatreniami v súvislosti so zmenou klímy (okrem povodňového rizika)	36.779 km2	K žiadnemu z ukazovateľov nie je popísaný exaktný spôsob určenia jednotlivých hodnôt. Je potrebné dopracovať pre každý uvedený ukazovateľ akým spôsobom bola stanovená jeho hodnota a z akých údajov sa pri výpočte vychádzalo.	Podiel území chránených preventívnymi opatreniami ku celkovej ploche hodnoteného územia	0	75%	Počet vytvorených partnerstiev je vysoký. Aké partnerstvá sú plánované, s kým? Sú tam zahrnuté dobrovoľné požiarne jednotky?
	Počet vytvorených modelov vývoja	8					
	Počet vytvorených partnerstiev	270					
3.1.2	Počet optimalizovaných systémov a inovovaných služieb	4	Metodika stanovenia bude vyžadovaná EK.	Podiel území so zvýšenou pripravenosťou	0	75%	Čo je zvýšená pripravenosť? Akým spôsobom ju presne zadefinujeme? Znamená východisková hodnota, že nikde nemáme

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Cieľ. hodn. (2023)	Komentár	Ukazovateľ výsledku	Východ. hodnota	Cieľová hodnota	Komentár
	Počet vytvorených špecializovaných záchranných modulov	4		záchranných zložiek, civilnej ochrany a partnerov ku celkovej ploche hodnoteného územia (%)			pripravené záchranné zložky?
	Počet partnerov s posilnenou analytickou, resp. intervenčnou kapacitou	8					
3.1.3	Počet jednotiek záchranných zložiek s doplneným vybavením na reakciu pri zásahoch súvisiacich so zmenami klímy	180		Zníženie ekonomického a sociálneho dopadu katastrof	0	-10%	Dopady sa dajú veľmi ťažko vyjadriť v percentách. Frekvencia výskytu katastrof sa môže zvýšiť tak, že aj napriek opatreniam budú ekonomické škody vyššie. Akým spôsobom sa dajú merať sociálne dopady katastrof?
3.1.4	Počet opatrení na obnovu a rekonštrukciu a samotnú rehabilitáciu fyzického prostredia	4		Plocha územia so zabezpečenými nástrojmi pre obnovu a rekonštrukciu krajiny (infraštruktúry, obyvateľstva, ekosystému) po katastrofách a rizikových udalostiach z celkovej plochy ohrozeného územia	0	36.779 km ²	Identický ukazovateľ ako ukazovateľ výstupu v 3.1.1. (rovnaká hodnota)
	Počet nástrojov na podporu ohrozených skupín obyvateľov zasiahnutých mimoriadnymi udalosťami	4		Podiel ohrozených obyvateľov pokrytých mechanizmami humanitárnej pomoci ohrozenej populácie	0	75%	Východisková situácia pravdepodobne nie je 0. Nie je jasné či je humanitárna pomoc vnímaná len pre zahraničie alebo aj pre naše územie?
4.1.1	Odhadované zníženie množstva skleníkových	257.000 t	Predpokladaná úspora je stanovená na základe údajov	Množstvo tepla vyrobeného z OZE	0	700.000 MWh/r	Pre aktivity A a B jestvuje dobrá údajová základňa z monitoringu SIEA, u aktivít C sa

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Cieľ. hodn. (2023)	Komentár	Ukazovateľ výsledku	Východ. hodnota	Cieľová hodnota	Komentár
	plynov		z monitorovacieho systému SIEA (súčasť povinného výstupu z energetického auditu).				vychádzalo z údajov Koncepcie rozvoja výroby elektriny z malých obnoviteľných zdrojov energie v SR. V prípade podpory viac ako 70000 projektov v domácnostiach počas 7 rokov v rámci globálneho grantu bude implementácia projektov veľmi náročná.
	Dodatočná kapacita pre výrobu obnoviteľnej energie	350 MW	Návrhy ukazovateľov sú stanovené realisticky, rizikom je nepredvídateľnosť správania sa potenciálnych žiadateľov pri zmenách ekonomického a legislatívneho prostredia, čo platí obdobne aj pre 4.2.1 a 4.5.1.	Množstvo elektriny vyrobenej z OZE	0	250.000 MWh/r	Návrhy ukazovateľov výsledku sú stanovené realisticky, rizikom je nepredvídateľnosť správania sa potenciálnych žiadateľov pri zmenách ekonomického a legislatívneho prostredia, čo platí obdobne aj pre špecifické ciele 4.2.1 a 4.5.1.
4.2.1	Odhadované zníženie množstva skleníkových plynov	104.000 t	Predpokladaná úspora je stanovená na základe údajov z monitorovacieho systému SIEA.	Úspora PEZ v podnikoch	0	250.000 MWh/r	Predpokladaná úspora je stanovená na základe údajov z monitorovacieho systému SIEA.
	Počet aktivít na úsporu energie v podnikoch	240	Počet aktivít sa nebude rovnáť počtu podporených projektov (predpoklad je 2 – 4 opatrenia na projekt).	Množstvo tepla vyrobeného z OZE v podnikoch	0	120.000 MWh/r	Výsledok sa má dosiahnuť predovšetkým podporou opatrení vychádzajúcich z energetických auditov a to v MSP aj veľkých podnikoch. Predpokladaná úspora je stanovená na základe údajov z monitorovacieho systému SIEA
	Dodatočná kapacita pre výrobu obnoviteľnej energie	45 MW					
4.3.1	Odhadované zníženie množstva skleníkových plynov	76.000 t ekv. CO ₂	Predpokladaná úspora je stanovená na základe údajov z monitorovacieho systému SIEA	Úspora PEZ vo verejných budovách	0	290.000 MWh/r	V tomto ciele je ťažisko alokácie prostriedkov, nakoľko tu jestvuje aj značný potenciál úspor. Ukazovateľ výsledku uvádza predpokladané úspory energie, ktoré budú potvrdené meraním.
	Počet verejných budov s lepšou energetickou	450	Čiastkový cieľ pre rok 2018 je 150, čo predpokladá vyššiu				

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Cieľ. hodn. (2023)	Komentár	Ukazovateľ výsledku	Východ. hodnota	Cieľová hodnota	Komentár
	triedou		dynamiku v druhej polovici obdobia implementácie programu.				
	Zníženie spotreby primárnych energetických zdrojov vo verejných budovách (na základe energetického certifikátu)	360 mil. kWh/r	Ide o predpokladané úspory energie určené výpočtom pri energetickej certifikácii budov.				
4.4.1	Počet vzdelávacích, informačných a poradenských aktivít	3.000		Počet účastníkov vzdelávacích, informačných a poradenských aktivít	0	5.000	V názve ukazovateľa vynechať vzdelávacie aktivity. Cieľové hodnoty ukazovateľov výstupu/výsledku boli navrhnuté na základe skúseností z implementácie projektu SIEA Žiť energiou. Zvážiť, či by východisková hodnota mala byť nulová, ak sa nadväzuje na predchádzajúci národný projekt SIEA a pôvodné ukazovatele sú zrejme rovnaké.
	Počet zavedených systémov kontinuál. zvyšovania informovanosti	10		Počet absolventov kontinuálneho zvyšovania informovanosti	0	500	K aktivite C kde doteraz nebol stanovený ukazovateľ výstupu, navrhujeme „Počet nových modulov monitorovacieho systému“. Navrhujeme v budúcnosti zvážiť úpravu ukazovateľov vhodnejšími ukazovateľmi, ktoré budú merať zmenu dosiahnutú informačnými a poradenskými aktivitami (napr. počet absolventov aktualizácie odbornej prípravy).
4.4.2	Počet regionálnych a lokálnych akčných plánov udržateľnej energetiky	60	Určené s prihliadnutím k doterajším skúsenostiam s prípravou koncepcií rozvoja obce v oblasti tepelnej energetiky a realizovaných aktivít v rámci Dohovoru primátorov a starostov.	Počet verejných subjektov so systémovým prístupom k energetickej efektívnosti a využívaniu OZE	0	60	Systémový prístup predpokladá prípravu integrovaných a udržateľných plánov energetickej efektívnosti so zahrnutím využívania OZE, s jasnými cieľmi a vrátane merania pokroku v dosahovaní cieľov. Cieľové hodnoty ukazovateľov boli stanovené odborným odhadom s

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Cieľ. hodn. (2023)	Komentár	Ukazovateľ výsledku	Východ. hodnota	Cieľová hodnota	Komentár
	Počet energetických auditov	40	Energetické audity sú súčasťou systému energetického manažérstva podľa EN ISO 50001.				prihliadnutím k doterajším skúsenostiam s prípravou koncepcií rozvoja obce v oblasti tepelnej energetiky a realizovaných aktivít v rámci Dohovoru primátorov a starostov
	Počet zavedených systémov energetického alebo environmentálneho manažérstva	40	V návrhu je cieľová hodnota zhodná s počtom energetických auditov. Nie je jasné, s akou podporou sa počíta u systémov environmentálneho manažérstva, či ide o uplatnenie nástroja EMAS alebo systémy environmentálneho manažérstva podľa EN ISO 14001 (EMAS má vyššie požiadavky). Pri uvedenom návrhu predpokladáme skôr možnosť integrovania systému energetického manažmentu do manažérskych systémov ISO 14001, resp. aj ISO 9001.				
4.5.1	Odhadované zníženie množstva skleníkových plynov	221.000 t ekvív. CO ₂	Predpokladaná úspora je stanovená na základe údajov z monitorovacieho systému SIEA.	Úspora PEZ v systémoch centralizovaného zásobovania teplom	0	770.000 MWh/r	Predpokladaná úspora je stanovená na základe údajov z monitorovacieho systému SIEA. Ťažisko intervencie je oprávnené v oblasti rozvodov, ktoré podľa analýzy súčasnej situácie vykazujú vysoký potenciál úspor energie, sú však investične náročné, pričom v súčasných podmienkach návratnosť takýchto opatrení je na hranici životnosti
	Počet systémov centralizovaného	35	Spoločný výstupový ukazovateľ.	Množstvo tepla vyrobeného vysoko	0	325.000 MWh/r	Návrhy ukazovateľov sú stanovené realisticky, rizikom je nepredvídateľnosť

Špec. cieľ	Ukazovateľ výstupu	Cieľ. hodn. (2023)	Komentár	Ukazovateľ výsledku	Východ. hodnota	Cieľová hodnota	Komentár
	zásobovania teplom s vyššou účinnosťou		Čiastkový cieľ pre rok 2018 je 12, čo predpokladá vyššiu dynamiku v druhej polovici obdobia implementácie programu.	účinnou kombinovanou výrobou založenou na dopyte po využiteľnom teple			správania sa potenciálnych žiadateľov pri zmenách ekonomického a legislatívneho prostredia.
	Inštalovaný výkon zariadení na výrobu elektriny a tepla vysoko účinnou kombinovanou výrobou založenou na dopyte po využiteľnom teple	37 MW	Odborný odhad na základe analýzy súčasnej situácie				

6. VÝSLEDKY A ZÁVERY HODNOTENIA

Na základe predbežných zistení môžeme konštatovať, že návrh OP rámcovo splňa základné požiadavky stanovené v predlohe na tvorbu OP. V niektorých častiach je zbytočne obsiahly, kým inde základné informácie chýbajú. Veľká časť navrhovaných úprav sa týka formálnej stránky návrhu. Návrh OP je v niektorých častiach pomerne nekonzistentný preto sa v ňom ťažšie orientuje a ťažšie sa číta.

Z hľadiska formy a štruktúry návrh rešpektoval základné požiadavky predlohy stanovené EK. Jeho štruktúra vychádza z 3 tematických cieľov a 11 investičných priorít (TC4-a,b,c,e,g, TC5-a,b a TC6-a,b,d,e), čím sa principiálne zachovala väzba na strategické priority stanovené na úrovni EÚ. Návrh rovnako rešpektoval stanoviská a odporúčania EK, Pozičného dokumentu aj Partnerskej dohody. Na úrovni národných priorít je navrhnutá stratégia OP v súlade s NPR. Niektoré z úloh AP NPR sa však plnia s časovým posunom oproti plánovanému harmonogramu a teda v súčasnosti ešte nie sú splnené, čo prináša riziko, že časť navrhovaných aktivít bude v omeškaní so začiatkom realizácie.

Podstatná časť opatrení, ktoré sú súčasťou návrhu OP má oporu v národných strategických a koncepcných materiáloch. Vo väčšine prípadov je situácia na Slovensku v konkrétnej oblasti pomerne dobre zmapovaná a sú zadané problémy a potreby. Na základe týchto potrieb sú navrhnuté aktivity, prostredníctvom ktorých by mali intervencie riešiť problémy a priniesť očakávané zmeny zadané v špecifických a tematických cieľoch OP. V návrhu OP je však v niektorých prípadoch popis situácie zbytočne obsiahly, zatiaľ čo analýza a zdôvodnenie potrieb napr. pre prioritnú os 3 v návrhu nie je dostatočná a je potrebné ju dopracovať. Otázka riešenia zosuvov ako dôsledku klimatickej zmeny z pohľadu ex ante evaluátorov nemá opodstatnenie. Rovnako bolo identifikovaných niekoľko aktivít, ktoré produkujú výstupy nesúvisiace s cieľmi, resp. nie sú dostatočne odôvodnené, či vysvetlené. Takým príkladom je napr. hydrogeologický prieskum (2.1.1.), či sanácia zosuvov (2.1.2) v rámci protipovodňových opatrení alebo monitorovanie vôd (1.2.3).

Z pohľadu úplnosti intervenčnej logiky návrhu OP by bolo vhodné doplniť celkový cieľ. Úroveň prioritných osí má definované tematické ciele, pre investičné priority bez ďalšieho členenia je stanovený špecifický cieľ. V prípade, že je IP ďalej členená, sú špecifické ciele stanovené pre túto úroveň, ale nie vždy sú formulované správne. V niektorých prípadoch ich stanovenie nerešpektuje kauzálne vzťahy (napr. IP 1.2.).

Stanovenie ukazovateľov na úrovni výstupov a výsledkov si tiež vyžaduje niekoľko úprav. Vo všeobecnosti nastavenie ukazovateľov v opatreniach životného prostredia a energetiky je pomerne bezproblémové. Nemerateľné ukazovatele boli stanovené v PO 3 pre opatrenia súvisiace s riadením rizík, čo pravdepodobne súvisí s celkovým nastavením od aktivít až po ciele.

Niekoľko opatrení v rámci OP si vyžiada stanovenie presnejších podmienok na realizáciu niektorých aktivít, keďže výsledné efekty takýchto intervencií nemusia byť synergické ani komplementárne, ale mohli by byť vzájomne protichodné.

7. ODPORÚČANIA

Vzhľadom na pomerne veľké množstvo rôznych odporúčaní skôr formálneho charakteru, ktoré sa týkajú doplnenia textu, jeho štruktúrovania či konzistentnosti, uvedieme v tejto časti len kľúčové odporúčania, týkajúce sa hlavne obsahu OP. Všetky kľúčové odporúčania uvádzame v sumárnej tabuľke:

Závery	Odporúčania
Návrh OP je strategickým dokumentom a preto by bolo vhodné, aby obsahoval jednoznačne stanovený celkový/ strategický cieľ.	Z hľadiska úplnosti intervenčnej logiky OP KŽP navrhujeme do návrhu zapracovať, resp. jednoznačne stanoviť celkový cieľ OP.
Špecifické ciele IP 1.2 nie sú hierarchicky na rovnakej úrovni, súčasne v texte nie je súlad medzi plánovanými aktivitami (monitorovanie a hodnotenie vôd, ...) a špecifickým cieľom 1.2.3 (<i>Vytvorenie podmienok pre zabezpečenie dobrého stavu vôd v SR</i>). Rovnako v IP 2.1. plánovaná aktivita - vykonanie kvalitného geologického a hydrogeologického prieskumu nerieši to, čo je uvedené v ciele, t.j. opatrenia na ochranu pred povodňami. Ak je opatrenie plánované v inom kontexte, je potrebné jasne uviesť dôvody.	Z dôvodu identifikovaných nezrovnalostí medzi aktivitami a cieľmi navrhujeme zvážiť preformulovanie dotknutých špecifických cieľov alebo tam kde je to relevantné preformulovanie aktivít tak, aby sa dosiahla koherentnosť a aby všetky aktivity reálne prispievali k naplneniu príslušných špecifických cieľov, boli stanovené na rovnakej úrovni a viedli k naplneniu predpokladaného cieľa investičnej priority.
Časť opatrení, ktoré riešia zosuvy nesúvisí so žiadnou environmentálnou prioritou. Plánované aktivity ako je mapovanie a hodnotenie územia, sa realizujú v rámci základného a aplikovaného výskumu. Navrhovaná sanáciu (havarijný stav) rovnako ako v predchádzajúcom prípade nie je aktivitou, ktorá by viedla k špecifikovanému cieľu, t.j. nie je ani preventívnym ani adaptačným opatrením. Podobný nesúlad aktivít a stanoveného cieľa je aj v prípade úložísk.	Odporúčame aktivity súvisiace so sanáciou zosuvov z opatrení OP vypustiť nakoľko ich riešenie nie je dostatočne odôvodnené ani ako strategická priorita, ani vo väzbe na ciele a nemožno ich považovať za následok klimatickej zmeny (aj keď v dôsledku zrážok môže narastať ich frekvencia). Aj v tomto prípade je potrebné zosúladiť špecifický cieľ a plánované aktivity, resp. prehodnotiť náplň aktivít.
V prípade aktivít plánovaných v rámci opatrenia 2.1.1 na ochranu pred povodňami, prepojené s vodným tokom, existuje riziko omeškania ich	Odporúčame preto zvážiť možnosť postupovať podľa opatrení navrhovaných v koncepcii vodohospodárskej politiky SR do roku 2015. Súčasne je však

<p>začiatku realizácie vzhľadom na harmonogram schválenia opatrení obsiahnutých v plánoch manažmentu povodňového rizika. Až v roku 2016 budú známe a schválené konkrétne opatrenia na ochranu pred povodňami v zmysle platnej legislatívy, vrátane hodnotenia vplyvov na životné prostredie.</p>	<p>potrebné tieto opatrenia podrobiť kritickej analýze z aspektu uplatnenia opatrení spojenými s podporou zelenej infraštruktúry a pod. V tejto súvislosti by bolo užitočné vytvoriť mechanizmus na pravidelný monitoring zabezpečujúci včasnú prípravu potrebných podkladov, aby nedochádzalo k omeškaniu a bolo možné načas splniť stanovené ciele aj ukazovatele vo výkonnostnom rámci, ktorý s omeškaním aktivít nepočíta.</p>
<p>V návrhu OP nie je dostatočne spracovaná analýza súčasného stavu pre PO 3, t.j. oblasť riadenia rizík a zabezpečenia odolnosti proti prírodným katastrofám. Chýba dostatočná špecifikácia aktivít, výstupov a výsledkov, popis súčasnej situácie ako aj odôvodnenie navrhovaných opatrení. OP neobsahuje analytické zhrnutie súčasnej situácie na Slovensku, jasné zadefinovanie priorít a potrieb. Z pohľadu stratégií chýbajú relevantný podklady, ktoré by jasne určovali priority. Je preto potrebné dopracovať analýzu aj odôvodnenie navrhovaných aktivít tak, aby poskytnuté informácie a údaje jasne zmapovali súčasný stav a umožnili čo najpresnejšie stanovenie budúcich cieľov.</p>	<p>Odporúčame dopracovať časti návrhu OP, ktoré sa týkajú PO 3, t.j. doplniť vstupnú analýzu súčasného stavu a uskutočniteľnosti projektu s uvedením údajov o Integrovanom záchrannom systéme (IZS), prírodných a technologických haváriách za minulé roky, dopracovať čo najkonkrétnejšie typy aktivít, relevantné a merateľné ukazovatele, ktoré umožnia realisticky nastaviť aj výkonnostný rámec PO. Odporúčame zväziť rámcový návrh PO 3 v tabuľke 4, upraviť ho a doplniť chýbajúce údaje a informácie týkajúce sa zmapovania súčasného stavu a plánovaných intervencií.</p>
<p>V prípade niektorých energetických opatrení je potrebné stanoviť podmienky realizácie intervencií tak, aby sa predišlo konfliktu s inými opatreniami v rámci OP.</p>	<p>Podpora zariadenia malých vodných elektrární (4.1.1) by mala byť umožnená len za podmienky, že jej vybudovaním a uvedením do prevádzky nedôjde k poškodeniu riečného ekosystému, porušeniu podpory ekosystémových funkcií a k strate charakteru vodných tokov, pričom je potrebné zohľadniť všetky existujúce, či budúce malé vodné elektrárne a neposudzovať len dopady jednotlivých individuálnych projektov.</p> <p>Pri opatreniach na výstavbu zariadení na výrobu elektriny z malých obnoviteľných zdrojov energie odporúčame (4.1.1) zahrnúť podmienku Koncepcie rozvoja výroby elektriny z malých obnoviteľných zdrojov energie SR, ktorá uvádza, že <i>v prípade podpory malých zdrojov tepla inštalácia nesmie zhoršovať parametre existujúceho systému centrálného zásobovania teplom,</i></p>

	<p><i>preto budú z podpory vylúčené zdroje tepla v lokalitách, v ktorých je dostupný systém centrálného zásobovania teplom.“. Podpora výroby tepla by preto nemala byť oprávnená v lokalitách, kde je vybudovaný systém centrálného zásobovania teplom, aby sa predišlo konfliktu s cieľmi Investičnej priority 4.5 zameranej na rozvoj systému CZT.“</i></p>
<p>Alokácia na biodiverzitné opatrenia nie je z pohľadu nutnosti plniť záväzky postačujúca. Vzhľadom na sankcie, ktoré plynú z neplnenia záväzkov je nutné alokovať zdroje prioritne do týchto oblastí podpory.</p>	<p>Navýšenie alokácie by malo odrážať potrebu na splnenie čo najväčšej časti záväzkov, ktoré sa SR zaviazala splniť a súčasne zohľadniť reálnu absorpčnú schopnosť.</p>
<p>OP KŽP, PRV aj IROP obsahujú opatrenia umožňujúce podporu projektov zameraných na dobudovanie verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd, pričom opatrenia obsahujú podobné typy aktivít, príjemcov aj území. Ďalšie prelnanie aktivít je v oblasti biodiverzity, ale aj v energetických opatreniach a netýka sa len EŠIF ale aj ďalších finančných mechanizmov.</p>	<p>Riadiaci orgán OP KŽP by mal v súčinnosti s riadiacimi orgánmi dotknutých OP (vrátane programov cezhraničnej spolupráce) a ďalších finančných mechanizmov (EEA granty, Nórske fondy, ..) priebežne aktualizovať a vyhodnocovať vzájomné interakcie programov a dohodnúť jasné deliace línie na úrovni území, alebo príjemcov tak, aby tieto boli komplementárne. Súčasne odporúčame pre dané opatrenia stanoviť vo všetkých OP rovnaké ukazovatele (vrátane spoločných ukazovateľov).</p>

PRÍLOHA Č.1

POUŽITÁ LITERATÚRA

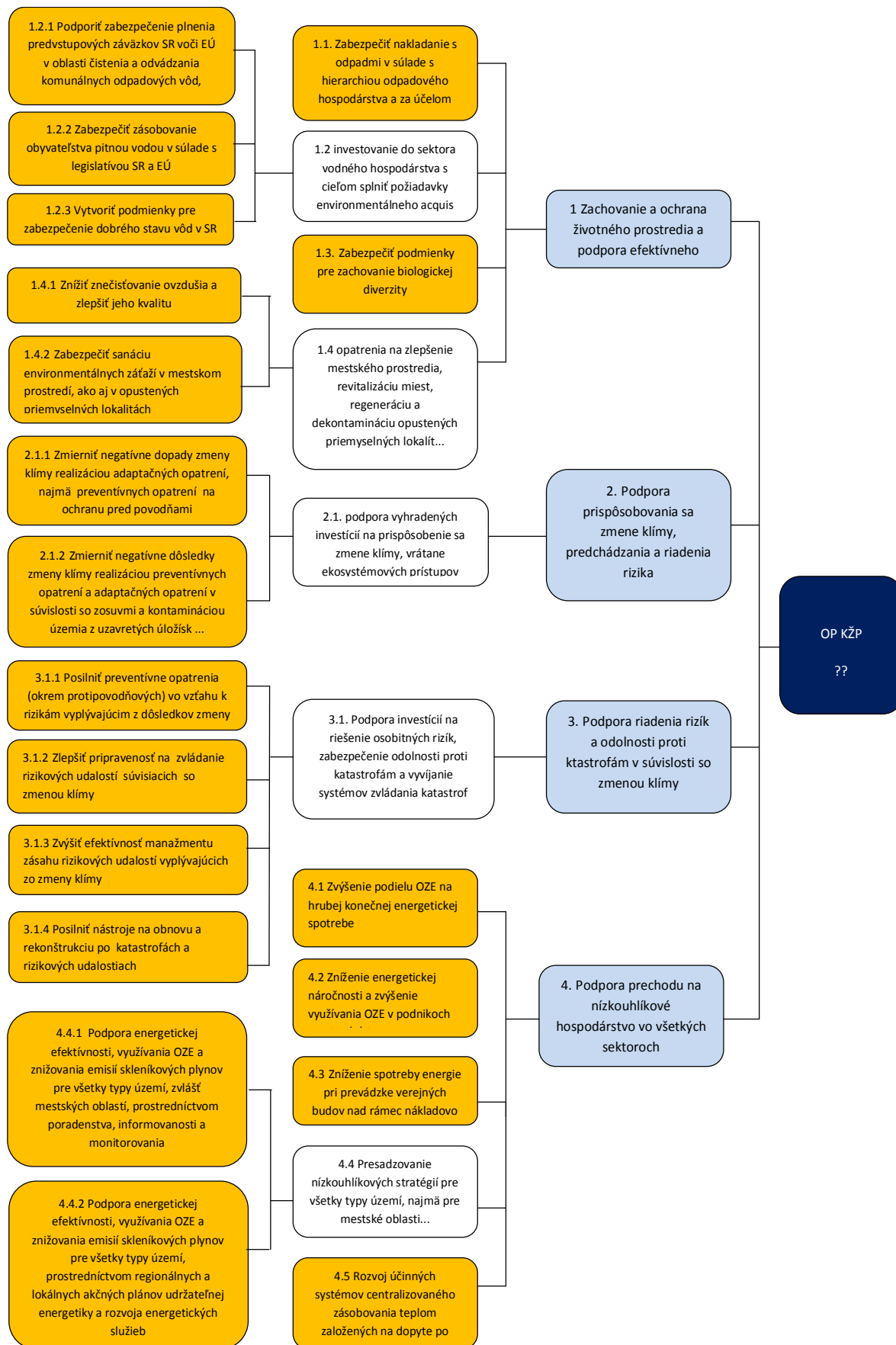
- Návrh OP KŽP verzia 20. december 2013
- Metodický pokyn k vykonaniu ex ante hodnotení pre programové obdobie 2014 – 2020, CKO, január 2013
- Nariadenie európskeho parlamentu a rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, kohéznom fonde, európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a európskom fonde námorného a rybného hospodárstva zahrnuté do Spoločného strategického rámca a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, európskom sociálnom fonde a kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie rady (ES) č. 1083/2006, apríl 2013
- Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) č. 1300/2013, december 2013
- Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) č. 1301/2013, december 2013
- Draft Template and Guidelines for the Content of the Operational Programme, 31.10.2013
- Odporúčanie Rady z 9. júla 2013, ktoré sa týka národného programu reforiem Slovenska na rok 2013 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Slovenska na roky 2012 – 2016
- Pozičný dokument Komisie k vypracovaniu Partnerskej dohody a programov na Slovensku na roky 2014 – 2020
- Národný program reforiem SR 2013, apríl 2013
- Akčný plán Národného programu reforiem SR 2013
- Guidance document on monitoring and evaluation, EC, október 2013
- Guidance document on ex-ante evaluation, EC, január 2013
- Guidance fiche, Performance framework review and reserve in 2014-2020, november 2013
- Our life insurance, our natural capital: an EU Biodiversity Strategy to 2020
- Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku (1998)
- Konceptia geologického výskumu a prieskumu územia Slovenskej republiky na roky 2007 – 2011 (s výhľadom do roku 2015)
- Štátny program sanácie environmentálnych záťaží na roky 2010 – 2015
- Konceptia organizácie a rozvoja civilnej ochrany do roku 2015
- Stratégia SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy
- The EU Internal Security Strategy in Action: Five steps towards a more secure Europe, EU, 2010
- Uznesenie rady vlády pre mimovládne neziskové organizácie č. 3 z 25. marca 2013 k deklaráciám rezortov o spolupráci s mimovládnyimi neziskovými organizáciami pri plnení úloh rezortu
- Deklarácia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky o spolupráci s mimovládnyimi neziskovými organizáciami

---

Webové sídla:

http://ec.europa.eu/regional_policy/information/evaluations/guidance_en.cfm#1
www.minzp.sk
www.opzp.sk
<http://www.partnerskadohoda.gov.sk/>
<http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/odpady-obaly/poh/poh-2011-2015/>
<http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/voda/koncepcne-aplanovacie-dokumenty/vodny-plan-sr/>
<http://www.minzp.sk/oblasti/voda/koncepcne-aplanovacie-dokumenty/koncepcia-vodohospodarskej-politiky-slovenskej-republiky-do-roku-2015.html>
<http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/voda/koncepcne-aplanovacie-dokumenty/plan-rozvoja-verejnych-vodovodov-verejnych-kanalizacii-uzemie-sr.html>
<http://www.sazp.sk/public/index/go.php?id=1167&idl=1167&idf=921&lang=sk>
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:258E:0099:0114:SK:PDF>
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0249:FIN:SK:PDF>
http://www.sopsr.sk/cinnost/medzin_spol/narod_strat_biodiv.pdf
<http://www.sopsr.sk/publikacie/invazne/index.php?id=navrh>
<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=22084>
<http://www.enviroportal.sk/environmentalne-temy/zlozky-zp/dokumenty/programy-na-zlepsenie-kvality-ovzdušia>
<http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Uznesenie-8114?prefixFile=u>
<http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Uznesenie-12381?prefixFile=u>
<http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/ovzdušie/politika-zmeny-klimy/dokumenty/>
<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=20780>
http://www.shmu.sk/File/ExtraFiles/SHMU_AKTUALITY/files/Strategia_adaptacie_SR_draft.pdf
<http://www.minv.sk/?civilna-ochrana>
<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=21856>
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:264E:0001:0006:SK:PDF>

PRÍLOHA Č.2
SCHÉMA OP KŽP

PRÍLOHA Č.3

NEZOHĽADNENÉ/ NEZAPRACOVANÉ PRIPOMIENKY K EX ANTE HODNOTENIU OP KŽP

Komentáre k finálnej prvej správe z 3.2.2014

	Komentár	Poznámka
KZ7	Text navrhujeme vypustiť. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov a z dôvodu uplatnenia princípu “znečisťovateľ platí”, nebol priemysel zahrnutý do OPKŽP. Preto je pozn. nerelevantná.	Navrhujeme ponechať nakoľko u nás nie sú dostatočne vybudované a uplatňované nástroje na spoplatnenie a kontrolu priemyselného znečistenia.
BŠ14	<p>V rámci návrhu OP KŽP nebude podporované odstraňovanie environmentálnych škôd, ale environmentálnych záťaží. Environmentálna škoda je definovaná zákonom č. 359/2007 Z. z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v rámci OP KŽP však budú sanované lokality, na ktoré sa zákon o environmentálnych škodách nevzťahuje ale lokality definované zákonom č. 569/2007 Z. z. geologický zákon v zmysle neskorších predpisov a zákona č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov.</p> <p>Smernica 2004/35/ES jasne definuje, že environmentálnou škodou je znečistenie životného prostredia (voda, pôda, biota, atď) vzniknuté po roku implementácie smernice – u nás to je rok 2007, tzn. nevzťahuje sa na opustené lokality a historicky znečistené územia, práve tieto lokality rieši zákon č. 569/2007 Z.z.</p> <p>Slovenská legislatíva je transpozíciou relevantných smerníc v oblasti</p>	Na EU úrovni sa to týka škôd, u nás sa to transformovalo na záťaž. Je to len formálna a terminologická pripomienka a skôr upozorňujeme na umelé a účelové členenie z dôvodu kompatibility s komunitárnym právom.

	environmentálnej škody, konkrétne smernice č. 2004/35/ES, pričom táto jednoznačne rozlišuje environmentálnu škodu od historicky kontaminovaného územia (čo je v slovenskej legislatíve definované ako environmentálna záťaž).	
BŠ17	<p>Aj v súvislosti s pripomienkou EK č. 66 k OP KŽP:</p> <p>“To reduce a threat of landslides as a consequence of excessive precipitation is important as it may cause a lot of damage and represents a threat to citizens, therefore the activities like mapping, survey, remediation, monitoring are justified” naďalej považujeme opatrenia týkajúce sa riešenia havarijných stavov a hrozieb súvisiacich so zosuvmi v OP KŽP za opodstatnené v rámci adaptačných opatrení, či prispôsobovaniu sa zmene klímy.</p> <p>Primárne budú v rámci navrhovanej aktivity sanované zosuvné územia, kde bola vyhlásená mimoriadna situácia.</p> <p>V prípade postihnutia nejakej oblasti zosuvom, nebudú opatrenia zamerané len na sanáciu územia postihnutého týmto havarijným stavom, ale predovšetkým budú smerovať k realizácii preventívnych opatrení tej časti dotknutého územia, ktorá bude naďalej predstavovať stálu hrozbu.</p>	<p>Principiálne nenamietame navrhované aktivity ako také, ale fakt, že zosuvy sú považované za následok klimatickej zmeny.</p> <p>Súhlasíme s názorom, že vplyvom klimatickej zmeny hlavne vplyvom extrémnych zrážok dochádza v niektorých oblastiach, najmä človekom poškodenej krajiny, k vyššej frekvencii svahových pohybov a zosuvov. Zosuvy však nie sú spôsobené klimatickou zmenou. Navrhované opatrenia nie sú podľa nášho názoru systémové keďže budú riešiť primárne územia kde bola vyhlásená mimoriadna situácia – nie sú adaptačné ani preventívne, a navrhované aktivity, tak ako boli uvedené v návrhu OP, nezabraňujú vzniku zosuvov.</p>
BŠ18	<p>Problematika zosuvov je často krát špecificky viazaná na územia Slovenska s určitými typmi geologického podložia, kde práve vplyvom extrémnych zrážok hrozí zosunutie časti svahov. Rovnako ako v prípade povodní, tak aj zosuvy sa vyskytujú na území Slovenska prirodzene, avšak v oboch prípadoch vplyvom klimatickej zmeny dochádza k ich vzniku (vplyvom lokálnych extrémnych zrážok) s čoraz vyššou frekvenciou a extrémnejším prejavom spôsobujúcim vysoké hospodárske škody a ohrozenie zdravia a životov miestneho obyvateľstva. Nakoľko v minulosti výskyt extrémnych zrážok bol výnimočný, riziko zosuvov sa na mnohých lokalitách neprejavovalo, a z tohto dôvodu sa takéto územia využívali aj na výstavbu. Vplyvom prebiehajúcej klimatickej zmeny sa riziká začali v čoraz vyššej miere prejavovať aj na územiach, ktoré boli považované za bezpečné. Práve hodnotenie rizikových oblastí ohrozených zosuvmi a vykonaním adaptačných opatrení umožňujúcim napr. efektívne odvádzanie vody z tohto</p>	

	<p>územia, prípadne jej zadržanie v bezpečných oblastiach zabráni rizikám škôd na majetku a životoch miestnych obyvateľov. Rovnako identifikácia nebezpečných oblastí umožní usmerniť prípadnú výstavbu, či inú ľudskú činnosť na iné - bezpečné územia.</p>	
BŠ19	<p>Čo sa týka previazanosti so stratégiou Európa 2020, v nej je uvedené, v rámci boja proti zmene klímy, nasledovné: “Musíme posilniť aj odolnosť našich hospodárstiev voči rizikám súvisiacim so zmenou klímy, a zároveň našu schopnosť predchádzať prírodným katastrofám a reagovať na ne.”</p> <p>Aj v tejto súvislosti odkazujeme na pripomienku EK k návrhu OP KŽP, v. 0.4: “To reduce a threat of landslides as a consequence of excessive precipitation is important as it may cause a lot of damage and represents a threat to citizens, therefore the activities like mapping, survey, remediation, monitoring are justified.”</p>	<p>V rámci stratégie sa hovorí o rizikách súvisiacich so zmenou klímy, kde zosuvy z nášho pohľadu nepatria.</p> <p>K pripomienke EK – súhlasíme, aktivity však musia sledovať naplnenie cieľa. V tomto kontexte treba upraviť alebo cieľ, alebo aktivity.</p>
MŠ20	<p>Problematiku zosuvov napriek uvedeným argumentom považujeme za jeden z významných problémov, ktorých negatívny prejav sa prejavuje vo zvýšenej miere vplyvom klimatických zmien, a to najmä dôsledku lokálnych extrémnych zrážok. V rámci aktivity budú riešené preventívne opatrenia pre oblasti, ktoré sú priamo ohrozené (nie postihnuté) už existujúcimi zosuvmi a v prípade ich neriešenia by mohli spôsobiť významné škody na majetku, prípadne životoch obyvateľstva. Už vzniknuté škody (napr. poškodené nehnuteľnosti) vplyvom zosuvu však nebudú v rámci OP KŽP riešené. Aktivity budú sústredené na prevenciu vzniku ďalších škôd (napr. na zatiaľ nezasiahnutom území pod už aktívnym zosuvom). Ďalšie zdôvodnenia boli uvedené v komentároch k predchádzajúcim verziám návrhov hodnotenia. Preventívny charakter aktivity bude presnejšie zdôraznený aj v upravenom texte OP KŽP.</p>	Vid' komentár k BŠ 18
BŠ 25-27, 75, 78-80	<p>Jednou z príčin vzniku zosuvu je nevhodný antropogénny zásah do geomorfológie prostredia najmä v oblastiach náchylných na zosúvanie – geol. stavba územia, ale v posledných 3 rokoch na Slovensku vznikli havarijné zosuvy v oblastiach, kde</p>	detto

	<p>síce geologická stavba územia zohrala významnú úlohu, ale nešlo o zástavbu čisto novými domami, tzn. o nevhodný antropogénny zásah, ale v mnohých prípadoch išlo o 40 a viac ročné domy, a preukázateľne išlo o vznik zosuvu v dôsledku extrémnych zrážkových úhrnov, ktoré spadli v daných oblastiach v priebehu 30 min až hodiny. Je o tom evidencia s SHMÚ, ktoré uvedené zrážky vyhodnotili ako extrémne zrážkové úhrny, ktoré sú dôsledkom klimatickej zmeny, pričom pri týchto zrážkach došlo v obciach aj k povodniam.</p>	
KP22	<p>Energetické zhodnocovanie odpadov prostredníctvom spaľovania nie je oblasťou podpory. Podporené budú aktivity, ktoré nemožno priamo označiť ako aktivity energetického zhodnocovania odpadov, ale súvisia s energetickým zhodnocovaním odpadov: výstavba nových zariadení alebo rekonštrukcia existujúcich zariadení na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného odpadu, vrátane produkcie bioplynu využívaného na kombinovanú výrobu tepla a elektrickej energie, výstavba nových zariadení alebo rekonštrukcia existujúcich zariadení na materiálové zhodnocovanie nie nebezpečných odpadov na materiály, ktoré sa dajú použiť ako palivo, výstavba nových zariadení na mechanicko-biologickú úpravu zmesových komunálnych odpadov.</p>	<p>Vítame aspoň tie možnosti, ktoré MŽP navrhlo.</p>
KP37	<p>Uvedená aktivita je zameraná na podporu propagácie v oblasti triedenia a recyklácie odpadov v rámci konkrétneho investičného projektu. Je to z toho dôvodu, že informovanosť obyvateľov o tom, že napríklad v konkrétnej obci je vybudovaný zberný dvor, kde občania môžu odovzdávať jednotlivé vytriedené zložky KO, ako triediť a aké zložky KO triediť, že existuje možnosť odovzdať na zhodnotenie BRO odpad atď., významnou mierou prispievajú k zvýšeniu efektívnosti triedeného zberu a recyklácie odpadov. Navrhujem text vypustiť.</p>	<p>V rozpore s komentárom JP40 <i>Informovanosť je v rámci OP KŽP prierezovo riešená prostredníctvom SAŽP.</i></p>
JP39	<p>V rámci OP KŽP sa vykonáva celoplošný monitoring druhov a biotopov a nie len nepôvodných invázných druhov a preto navrhujeme upraviť dané konštatovanie.</p>	<p>Súhlasíme, preto sme to uviedli. Je potrebné upraviť text v návrhu OP, ktorý hovorí len o nepôvodných invázných druhoch.</p>
BŠ43	<p>Hlavným kritériom výberu lokality na sanáciu bude jej rizikovosť ... (rizikovosť EZ alebo ÚŤO).</p>	<p>Týka sa problematiky zosuvov, nie enviro záťaž a úložisk.</p>

	<p>Lokality sú evidované v Informačnom systéme EZ a pre každú lokalitu pri jej zaradovaní do informačného systému prebehlo predbežné hodnotenie rizika na základe ktorého každá lokalita je charakterizovaná hodnotou K.</p> <p>Lokality, ktoré majú hodnotu K väčšiu ako 65 bodov sú vysokorizikové a prioritné na riešenie, tzn. na sanáciu EZ, presne na týchto lokalitách prebehne určovanie povinnej osoby a následne na nich bude vykonaná sanácia EZ.</p> <p>Stanovenie hodnoty K zohľadňuje okrem iných parametrov (blízkosť ľudského obydli, povrchové toky, zdrojov pitnej vody, prítomnosť chránených území), hlavne výsledky prieskumu EZ, ktorého súčasťou je analýza rizika, ktorá presne stanoví rizikovosť lokality a navrhuje sanačný limit.</p>	
SM55	Komentár MV SR: Alokáciu podľa jednotlivých hlavných aktivít a cieľov prikladáme pre potreby ex ante hodnotenia ako prílohu k pripomienkam.	Pripomienku nevieme zohľadniť nakoľko hodnotenie sa týka verzie z decembra 2013, kým alokácia zdrojov reflektuje už nami navrhnutú štruktúru PO3.
KP56	Názov ukazovateľa vyplýva zo schválených nariadení k PO 2014 – 2020. Navrhovaný ukazovateľ “Zvýšená kapacita pre recykláciu odpadov” vyjadruje prírastok v podobe novovybudovaných zariadení na recykláciu a nárast kapacity v rekonštruovaných zariadeniach na recykláciu. Nakoľko definícia ukazovateľa spĺňa požiadavku uvedenú v komentári, navrhujeme komentár odstrániť. Kvalitu údajov, ktoré budú vstupovať do nového monitorovacieho informačného a systému v OH, nie je možné ovplyvniť prostredníctvom OP KŽP, nakoľko sa viažu na samotnú prevádzku realizovaného systému a na subjekty vstupujúce do systému (napr. producenti odpadov). Komentár navrhujeme odstrániť.	Nariadenie 1301/2013 obsahuje znenie „povinných“ spoločných ukazovateľov a všetky relevantné spoločné ukazovatele by mali byť použité tak, ako sú zadefinované v nariadení. Poznámke ku kvalite údajov sa týka predovšetkým vstupných údajov (baseline), ktoré sú vzhľadom na neexistenciu monitorovacieho systému zbierané z momentálne dostupných zdrojov.
JP57	Uvedený komentár bol pripomienkovaný ešte v I. verzii ex-ante hodnotenia. V II. verzii bol upravený, pričom teraz sa opätovne objavil komentár z I. verzie. Preto opätovne dávame do pozornosti, že v rámci OP KŽP sa jedná o monitoring a reporting v zmysle požiadaviek EU smernice o biotopoch a EU smernice o ochrane vtákov, ktoré vykonáva SOP SR v súčinnosti s relevantnými odbornými inštitúciami v rámci SR.	Znenie je identické, v podstate hovoríme to isté.

KP63	<p>Jednou z priorit riešenia problémov v odpadovom hospodárstve (OH) je nakladanie s komunálnymi odpadmi (KO) a zvýšenie miery recyklácie týchto odpadov. Preto sú aktivity v rámci OP KŽP navrhované tak, aby priamo prispeli k zvýšeniu miery triedenia KO (Podpora triedeného zberu zložiek komunálnych odpadov, vrátane mechanickej úpravy komunálnych odpadov) a k zvýšeniu miery recyklácie odpadov (vrátane KO) (Výstavba nových zariadení alebo rekonštrukcia existujúcich zariadení na recykláciu nie nebezpečných odpadov, vrátane úpravy odpadov ako súčasti technológie recyklácie). Aktivity sú navrhované v zmysle hierarchie OH definovanej v rámcovej smernici o odpade. Nakoľko prevažujúci spôsob nakladania s komunálnymi odpadmi v SR je skládkovanie (na poslednom stupni hierarchie OH) nie je cieľom OP KŽP podporiť aktivity v oblasti skládkovania odpadov. Z toho vyplýva, že cieľom OP KŽP nie je riešiť problematiku KO celkovo, ale zamerať sa na podporu tých aktivít, ktoré sú v hierarchii OH na prvých miestach – predchádzanie vzniku, príprava pre opätovné použitie, recyklácia a iné zhodnotenie odpadov. Oblasťou podpory sú mestské ale i vidiecke oblasti. Medzi oprávnených prijímateľov patria aj podnikateľské subjekty, ktoré podľa predpokladov budú predstavovať majoritný podiel v projektoch zameraných na recykláciu odpadov. Na základe uvedeného navrhujeme komentár odstrániť.</p>	<p>Keďže OP KŽP je prakticky jediným a hlavným zdrojom finančných prostriedkov na realizáciu politik, OP by mal riešiť všetky dotknuté problematiky, vrátane KO, ako celok.</p>
KZ64	<p>Text navrhujeme vypustiť. Text sa vzťahuje na analytickú časť.</p>	<p>Aj keď sa text vzťahuje na analytickú časť, od uvedených „potrieb“ sa odvíjajú cieľové hodnoty ukazovateľa výstupu.</p>
PS76	<p>Z pohľadu MŽP SR je väzba medzi príslušným ukazovateľom výstupu “Celková plocha zrekultivovaného a sanovaného územia” a týmto ukazovateľom výsledku zrejme – čím väčšiu plochu úložísk ťažobného odpadu zrekultivujeme tým vyšší podiel plochy zrekultivovaných úložísk ťažobného odpadu sa dosiahne.</p>	<p>Výsledok nereflektuje cieľ.</p>
TZ82	<p>Odporúčame upraviť bunku “OP KŽP” – vypustiť otázky</p>	<p>Otázky znamenajú chýbajúci strategický cieľ OP.</p>

PRÍLOHA Č.4

Strategické environmentálne hodnotenie (SEA)

Jedným z aspektov, ktoré je potrebné posúdiť ešte pred schválením operačného programu (t.j. ex ante) a výsledky tohto posúdenia zohľadniť v procese prípravy operačného programu, sú jeho predpokladané vplyvy na životné prostredie.

V podmienkach SR sa proces posudzovania vplyvov strategických dokumentov s celoštátnym dosahom, akým je svojím charakterom OP KŽP, vykonáva podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, do ktorého bola transponovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/42/ES z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie. Proces posudzovania návrhu OP KŽP z hľadiska jeho predpokladaných vplyvov na životné prostredie (tzv. strategické environmentálne hodnotenie – ďalej aj „SEA“) podľa zákona prebiehal súbežne s procesom predmetného ex ante hodnotenia, aj keď časové rámce oboch týchto procesov neboli – najmä vzhľadom na potrebu rešpektovania postupu a časových lehôt na vykonanie jednotlivých krokov SEA v súlade so zákonom – úplne totožné. V čase vypracovania tejto záverečnej správy z ex ante hodnotenia nebol proces SEA návrhu OP KŽP ešte ukončený, avšak spracovatelia ex ante hodnotenia sa počas vykonávania ex ante hodnotenia oboznamovali aj s priebehom procesu SEA návrhu OP KŽP a dokumentáciou vzťahujúcou sa k jeho jednotlivým krokom.

Predmetom posúdenia zo strany spracovateľov ex ante hodnotenia bolo, či z procesného hľadiska prebiehalo SEA návrhu OP KŽP v súlade so zákonom č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o posudzovaní vplyvov na ŽP“) a či v tomto procese boli splnené požiadavky týkajúce sa SEA, stanovené vo vzťahu k posudzovaniu programových dokumentov smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/42/ES z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (ďalej len „smernica SEA“).

Aj vzhľadom na už vyššie spomenuté časové lehoty, vyplývajúce pre vykonanie jednotlivých krokov procesu SEA so zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP, bol tento proces v dobe začatia ex ante hodnotenia už v jeho druhej fáze. Proces SEA návrhu OP KŽP sa začal ešte v priebehu júla 2013 vypracovaním oznámenia o strategickom dokumente s celoštátnym dosahom – návrhu OP KŽP.

Dňa 9. augusta 2013 sekcia environmentálnych programov a projektov MŽP SR (ďalej len „SEPP“), ako obstarávateľ návrhu OP KŽP a zároveň ako rezortný orgán podľa § 3 písm. i) zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP, predložil podľa § 17 ods. 3 zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP oznámenie o strategickom dokumente s celoštátnym dosahom – návrhu OP KŽP, odboru environmentálneho posudzovania MŽP SR (ďalej len „OEP“), ako ministerstvu podľa zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP. Oznámenie bolo zverejnené na internetovej stránke operačného programu Životné prostredie www.opzp.sk v sekcii PO 2014 - 2020, ako aj na internetovej stránke MŽP SR www.minzp.sk a na www.enviroportal.sk, pričom oznam o jeho zverejnení bol zároveň zverejnený v hromadnom informačnom prostriedku s celoštátnym dosahom. Stanoviská verejnosti

k oznámeniu o strategickom dokumente s celoštátnym dosahom - návrh OP KŽP bolo možné predkladať najneskôr do 27. augusta 2013.

V priebehu procesu SEA návrhu OP KŽP bol uplatňovaný princíp partnerstva, v súlade s ktorým SEPP zároveň rozposlala žiadosť o stanovisko k oznámeniu členom Pracovnej skupiny pre prípravu OP KŽP.

V období od 12. do 27. augusta 2013 boli na základe predchádzajúceho oznámenia o strategickom dokumente doručené na OEP stanoviská k oznámeniu o strategickom dokumente zo strany dotknutých orgánov, partnerov a verejnosti.

Najčastejšie sa opakujúcou pripomienkou v doručených stanoviskách bola požiadavka na vypustenie navrhovanej aktivity „Výstavba vodných nádrží“ a s ňou súvisiaceho špecifického cieľa „Zvýšiť objem aktívne ovládaného odtoku vody z územia SR“ z návrhu OP KŽP. Zároveň v súvislosti s uvedenou aktivitou stanoviská poukazovali na viaceré aspekty jej predpokladaných vplyvov na životné prostredie, hodnotenie ktorých požadovali začleniť do rozsahu hodnotenia.

Rozsah hodnotenia návrhu OP KŽP z hľadiska jeho predpokladaných vplyvov na životné prostredie podľa § 8 a § 17 ods. 5 zákona určil dňa 18. septembra 2013 rezortný orgán (SEPP) v spoluprácu s ministerstvom (OEP). Pri určovaní rozsahu hodnotenia sa prihliadalo na stanoviská doručené k oznámeniu. Rozsah hodnotenia bol zverejnený na internetovej stránke operačného programu Životné prostredie www.opzp.sk v sekcii PO 2014 - 2020, ako aj na internetovej stránke MŽP SR www.minzp.sk a na www.enviroportal.sk, pričom oznam o jeho zverejnení bol zároveň zverejnený v hromadnom informačnom prostriedku s celoštátnym dosahom.

V priebehu novembra – decembra 2013 prebiehalo hodnotenie predpokladaných vplyvov návrhu OP KŽP na životné prostredia, výsledok ktorého podľa v súlade s § 17 ods. 6 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie uvedený v správe o hodnotení. Správa o hodnotení strategického dokumentu „Operačný program Kvalita životného prostredia - návrh“ bola vypracovaná v decembri 2013 kolektívom odborne spôsobilých osôb zapísaných v zozname odborne spôsobilých osôb na posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa vyhlášky MŽP SR č. 113/2006. Zodpovedným riešiteľom bol prof. Ing. arch. Maroš Finka, PhD., ďalšími spracovateľmi Doc. RNDr. Eva Pauditšová, PhD., Doc. PhDr. Dagmar Petříková, PhD. a Ing. Ľubomír Jamečný.

Dňa 2. januára 2014 SEEP, ako rezortný orgán, doručila ministerstvu (OEP) Správu o hodnotení strategického dokumentu „Operačný program Kvalita životného prostredia - návrh“ (ďalej len „správa o hodnotení“). V rovnaký deň bola v súlade s § 17 ods. 7 zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP správa o hodnotení spolu s úplným znením návrhu strategického dokumentu s celoštátnym dosahom – OP KŽP – verzia 0.3 zverejnená na internetovej stránke operačného programu Životné prostredie www.opzp.sk v sekcii PO 2014 - 2020, ako aj na internetovej stránke MŽP SR www.minzp.sk a na www.enviroportal.sk. Informácia vypracovaní a zverejnení správy o hodnotení a návrhu OP KŽP bola taktiež zverejnená v hromadnom informačnom prostriedku s celoštátnym dosahom s uvedením termínu na predkladanie stanovísk a adresy, na ktorú možno stanoviská predkladať. Termín na zaslanie stanovísk k správe o hodnotení podľa § 17 ods. 7 zákona bol stanovený do 23. januára 2014.

SEPP opäť postupovala v súlade s princípom partnerstva a rozposlala žiadosť o stanovisko k správe o hodnotení členom Pracovnej skupiny pre prípravu OP KŽP.

V súlade s § 17 ods. 9 zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP zabezpečila SEPP, ako rezortný orgán, v spolupráci s ministerstvom (OEP) verejné prerokovanie správy o hodnotení a návrhu OP KŽP ako strategického dokumentu s celoštátnym dosahom.

Oznámenie o termíne a mieste verejného prerokovania bolo v súlade s § 17 ods. 10 zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP zverejnené na internetovej stránke operačného programu Životné prostredie www.opzp.sk v sekcii PO 2014 - 2020, ako aj na internetovej stránke MŽP SR www.minzp.sk a na www.enviroportal.sk a zároveň aj v hromadnom informačnom prostriedku s celoštátnym dosahom.

V súlade s princípom partnerstva SEPP osobitne informovala o termíne a mieste verejného prerokovania členov Pracovnej skupiny pre prípravu OP KŽP.

Verejné prerokovanie návrhu strategického dokumentu s celoštátnym dosahom a správy o hodnotení strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Operačný program Kvalita životného prostredia (2014 – 2020) – návrh“ sa konalo dňa 20. januára 2013 o 15.30 hod. v kinosále Slovenského hydrometeorologického ústavu, Jeséniova ul. č. 17, Bratislava. Prítomných bolo takmer 50 účastníkov – okrem zástupcov SEPP ako spracovateľa návrhu OP KŽP a spracovateľov správy o hodnotení predovšetkým zástupcovia verejnosti – občianskych združení, mimovládnych organizácií a socio-ekonomických partnerov, ale aj zástupcovia územnej samosprávy a ústredných orgánov štátnej správy.

V rámci verejného prerokovania bolo vznesených viacero pripomienok k návrhu OP KŽP – verzia 0.3. Čo sa týka navrhovaných aktivít, prevládali pripomienky k podpore využitia hydrotermálnej energie, navrhovanej v rámci prioritnej osi 4: Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo, investičnej priority 1 Presadzovanie výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov. V tejto súvislosti bola predmetom diskusie výstavba malých vodných elektrární (ďalej len „MVE“), vo vzťahu ku ktorej zástupcovia občianskych združení a mimovládnych organizácií poukazyvali na riziko, že ich výstavbou dôjde k narušeniu spojitosti vodného toku, jeho hydromorfologickým zmenám a ovplyvneniu okolitých biotopov. Zároveň zdôraznili potrebu postupovať v danom prípade podľa požiadaviek čl. 4.7 Rámцovej smernice o vode.

Ďalšia skupina pripomienok obsahovala návrhy na dopĺňanie nových aktivít do predmetu podpory OP KŽP - najmä v oblasti manažmentu, resp. zmiernovania rizík sucha, ako aj v oblasti riešenia problematiky hluku a zápachu. Zástupcovia spracovateľa návrhu OP KŽP v tejto súvislosti reagovali, že návrh OP KŽP je (aj v nadväznosti na pripomienky Európskej komisie) vypracovaný so zámerom rešpektovania princípu tematickej koncentrácie, a preto prostredníctvom neho nie je možné zabezpečiť podporu riešenia všetkých problémových oblastí, ale je orientovaný prioritne na plnenie požiadaviek vyplývajúcich z právnych predpisov EÚ v tých oblastiach, v ktorých pre SR vyplývajú pevne stanovené záväzky (napr. čistenie a odvádzanie odpadových vôd, odpadové hospodárstvo, energetická efektívnosť, využívanie obnoviteľných zdrojov energie). Niektoré problémové oblasti, napr. znižovanie zaťaženia hlukom je možné riešiť komplementárne v rámci iných operačných programov, kde sú na podporu navrhované aktivity súvisiace s potenciálne zvýšeným hlukovým zaťažením, napr. aktivity v oblasti dopravy v rámci operačného programu

Integrovaná infraštruktúra alebo integrovaného regionálneho operačného programu. Čo sa týka aktivít v oblasti manažmentu sucha, v rámci OP KŽP je na podporu v tejto súvislosti navrhnutý hydrologický prieskum zameraný na vymedzenie oblastí s deficitom vodných zdrojov alebo podpora budovania vodozádržných prvkov v intraviláne sídiel, avšak problematiku je opäť možné vyriešiť iba komplementárne s Programom rozvoja vidieka (napr. opatrenia na zmiernenie erózie pôdy, predchádzanie vzniku lesných požiarov).

Pripomienky k návrhu OP KŽP a správe o hodnotení, ktoré boli vznesené na verejnom prerokovaní, ako aj písomnou formou v rámci doručených stanovísk, budú vyhodnotené v rámci odborného posudku, ktorého vypracovanie zabezpečí ministerstvo (OEP) v súlade s § 17 ods. 11 zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP.

K termínu vypracovania tejto záverečnej správy z ex ante hodnotenia OP KŽP spracovateľ odborného posudku ešte nebol určený.

Vo vzťahu k posúdeniu procesu SEA návrhu OP KŽP vyplývajú z ex ante hodnotenia nasledujúce závery a odporúčania:

- Z procesného hľadiska prebiehalo SEA návrhu OP KŽP v súlade so zákonom č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o posudzovaní vplyvov na ŽP“) a požiadavkami smernice SEA.
- Verejnosť bola o jednotlivých krokoch procesu SEA návrhu OP KŽP informovaná v súlade s ustanoveniami zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP, mala možnosť k dokumentácii vypracovanej a predkladanej v rámci tohto procesu vyjadriť sa a uplatniť k nej pripomienky. Zároveň bol v rámci procesu SEA návrhu OP KŽP uplatňovaný princíp partnerstva a o jednotlivých krokoch tohto procesu a súvisiacich dokumentoch boli informovaní členovia pracovnej skupiny Partnerstvo pre prípravu OP KŽP.
- V súvislosti s procesom SEA možno pozitívne hodnotiť skutočnosť, že v nadväznosti na pripomienky verejnosti, a to občianskych združení a mimovládnych organizácií, ako aj Európskej komisie bol v texte strategického dokumentu Operačný program Kvalita životného prostredia – návrh – verzia 0.3 z 20.12.2013, ktorý bol predmetom posudzovania v rámci správy o hodnotení a bol spolu so správou o hodnotení zverejnený, vypustený špecifický cieľ „Zvýšiť objem aktívne ovládaného odtoku vody z územia SR“ a zároveň bola vypustená aj pôvodne navrhovaná aktivita „Výstavba vodných nádrží“. Preto aj požiadavka (stanovená v bode 1. Rozsahu hodnotenia) na doplnenie hodnotenia vplyvov na životné prostredie o dva podvarianty navrhovaných opatrení pre investičné priority v rámci tematického cieľa 5 v prípade, ak návrh OP KŽP bude obsahovať špecifický cieľ „Zvýšiť objem aktívne ovládaného odtoku vody z územia SR“ s navrhovanou aktivitou „Výstavba vodných nádrží“, nebola pre vypracovanie správy o hodnotení relevantná, keďže prípad, ku ktorému sa vzťahovala, nenastal. Návrh OP KŽP, ktorý je predmetom posúdenia v rámci tejto záverečnej správy z ex ante hodnotenia už aktivitu „Výstavba vodných nádrží“ neobsahuje.
- Ako vyplynulo z viacerých pripomienok k návrhu OP KŽP - verzia 0.3 v rámci verejného prerokovania správy o hodnotení a k nej doručených stanovísk, z hľadiska vplyvov na životné prostredie je potrebné osobitnú pozornosť venovať otázke podpory využitia hydrotermálnej energie, ktoré je navrhované v rámci prioritnej osi 4: Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo, investičnej priority 1 Presadzovanie výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov. V súvislosti s navrhovanou podporou výstavby malých vodných elektrární (ďalej len

---

„MVE“) odporúčame v texte OP KŽP zdôrazniť, že jej podmienkou je zohľadnenie opatrení, ktoré vyplývajú z posúdenia vplyvov MVE na hydromorfologické zmeny vodného útvaru, pričom cieľom je zabezpečiť súlad s požiadavkami čl. 4.7 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES (Rámcová smernica o vode) tak, aby výstavba MVE nevytvárala bariéru na toku bez zabezpečenia jeho spojitosti.

- Zároveň odporúčame v procese ďalších úprav návrhu OP KŽP rešpektovať odporúčania na prepracovanie, dopracovanie, úpravu strategického dokumentu, ktoré budú obsiahnuté v záverečnom stanovisku vydanom ministerstvom (OEP) podľa § 17 ods. 12 zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP.
- Taktiež považujeme za potrebné, aby po schválení návrhu OP KŽP Európskou komisiou zabezpečil riadiaci orgán pre OP KŽP sledovanie a vyhodnocovanie vplyvov schváleného OP KŽP na životné prostredie v súlade s návrhom monitoringu, ktorý bude uvedený v záverečnom stanovisku vydanom ministerstvom (OEP) podľa § 17 ods. 12 zákona o posudzovaní vplyvov na ŽP.
- Zároveň upozorňujeme, že spolu s návrhom OP KŽP, ktorý bude predložený na schválenie Európskej komisii, je potrebné ako prílohu predložiť netechnické zhrnutie informácií zo správy o hodnotení (v súlade s článkom 1(j) smernice SEA), popis monitorovacích opatrení (v súlade s článkami 9 (1c) a 10 smernice SEA), informáciu o konzultáciách s verejnosťou a príslušnými orgánmi životného prostredia (v súlade s článkom 6 smernice SEA) a zhrnutie, ako boli environmentálne aspekty a predložené stanoviská zohľadnené v programe.

Na príprave ex ante hodnotiacej správy pracoval tím v nasledovnom zložení:

Karol Balog
Eleonóra Bartková
Iva Fabušová
Michal Fabuš
Dagmar Gombitová
Peter Straka